

SYSMÄN KUNTA

TASEKIRJA VUODELTA 2012

Kvalt 17.6.2013

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2012

SISÄLLYSLUETTELO	sivut
1. TOIMINTAKERTOMUS	
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	1
1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus	1
1.1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	4
1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	6
1.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	7
1.1.5 Kunnan henkilöstö	7
1.1.6 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	8
1.1.7 Ympäristötekijät	8
1.2 Kunnan sisäisen valvonnan järjestäminen	9
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	10
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	10
1.3.2 Toiminnan rahoitus	12
1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset	15
1.5 Kokonaistulot ja -menot	18
1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous	19
1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	19
1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus	19
1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	20
1.6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	20
1.6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	21

1.7 Keskeiset liitetiedot	27
1.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	28
1.8.1 Tilikauden tuloksen käsittely	28
1.8.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	28
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	
2.1 Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden sekä tavoitteiden toteutuminen	28
2.1.1 Käyttötalouden toteutuminen	28 - 64
2.1.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	65
2.1.3 Investointien toteutuminen	67
2.1.4 Rahoitusosan toteutuminen	73
2.2 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	74
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	
3.1 Kunnan tilinpäätöslaskelmat	84
3.1.1 Tuloslaskelma	84
3.1.2 Rahoituslaskelma	85
3.1.3 Tase	86
3.2 Konsernilaskelmat	88
3.2.1 Konsernituloslaskelma	88
3.2.2 Konsernin rahoituslaskelma	89
3.2.3 Konsernitase	90
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	92
4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	94

4.3 Tasetta koskevat liitetiedot	98
4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	98
4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	102
4.4 Vakuuksia koskevat liitetiedot	104
4.5 Henkilöstöä koskevat liitetiedot	106
5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	
5.1 Laskennallisesti eriytetyn vesihuoltolaitoksen tilinpäätös	107
6. ALLEKIRJOITUKSET	110
7. LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA SEKÄ SÄILYTYS-AJOISTA	111
8. LISTAUS VIREILLÄ OLEVISTA HANKKEISTA	1 - 4

1. TOIMINTAKERTOMUS

Toimintakertomuksen antamisesta vastaavat kunnanhallitus ja kuntajohtajat (KuntaL 69 §). Toimintakertomuksessa annetaan tiedot kunnan toiminnan kehittymisestä koskevista tärkeistä seikoista (KPL 3:1 §). Kunnan toimintakertomuksen erityisenä tehtävänä on selvittää valtuuston talousarviossa hyväksymien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa (KuntaL 69 §). Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa kunnan tai kuntakonsernin taseessa, tuloslaskelmassa tai rahoituslaskelmassa. Kunnanhallituksen on lisäksi toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (KuntaL 69 §).

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Valtuuston kunnan perustehtävien hoidolle asettamat tavoitteet toteutuivat hyvin. Palvelut kyettiin järjestämään suunnitellun mukaisesti. Talouden tavoitteet toteutuivat arvioitua paremmin. Tilikauden vuosikate on 2,6 M€ eli n. 621 €/asukas. Tilikauden tulos on 2 175 000 €. Kunnan maksuvalmius on hyvä ja velkamäärä vähäinen, mikä antaa liikkumavaraa tulevaisuuden investointeihin.

Kunnan perustehtävistä määrärahoiltaan suurin, Perusturvapalvelut, tuottajana Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, toimintamenot runsaat 14,6 M€, toteutui palvelusopimuksen mukaisesti. Talouden toteutuksessa ylitystä oli n. 128 000 €. Kuntayhtymän taseyksikkönä toimineen Peruspalvelukeskus Aavan liikelaitostaminen ja suoritepohjaiseen hinnoitteluun siirtyminen perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen palvelutilauksissa toteutui vuoden 2013 alusta. Aava-kuntien omistajaohjauksen vahvistamiseksi suunniteltu tilaajatoiminnan organisointi yhteiseksi tilaajakeskukseksi ja tilaajalautakunnaksi ei toteutunut Aava-kuntien yksimielisyyden puuttuessa.

Investoinneista

Suopellon sataman ruoppaushanke otettiin vastaan viivästyneenä keväällä 2012 ja laiturirakenteiden asentaminen jäi kunnan sopimuskumppanilla veneilykaudella vielä toteuttamatta. Veneilijöiden palvelutoiminnot rakentuvat vähitellen, mm. polttoaineen jakelu kesäksi 2013. Vapaa-ajan kunnassa Päijänteen hyödyntämisen jatkotoimenpiteenä suunniteltiin kirkonkylän satamaan uutta rantapaviljonkirakennusta. Rakentaminen aloitetaan syksyllä 2013 investointitukipäätöksen aikataulun mukaisesti.

Kunnan kehittämisen kannalta strategisesti keskeiselle Ilola-Suopellon alueelle johtava kevyenliikenteen väylän suunnitelma on valmisteltu yhteistyössä Uudenmaan Elyn Liikenne- ja infrastruktuurivastuualueen kanssa. Kevyen lii-

kenteen väylän rakentaminen jää kunnan rahoitettavaksi ja toteutuu vuoden 2013 aikana.

Haja-asutusalueiden laajakaistan rakentamiseen varaudutaan vuosien 2013 ja 2014 aikana. Tilikauden tuloksesta tehdään varaus hankkeen toteuttamiseen. Laajakaista on olennaisen tärkeä maaseutukunnan ja vapaa-ajan kunnan kehittämisen ja asumisen ja yrittämisen edellytysten vahvistamisessa. Investointivaraus on tehty myös yhteiskoulun rakennuksen korjaukseen ja uusiin kirjastotiloihin.

Tontit ja maankäytön suunnittelu

Otamonportin asemakaava-alueen tonttien markkinointia tehostetaan mm. tv-mainonnalla. Uutta rakentamista ja asumista toivotaan alueelle lisäämään työtä ja ostovoimaa kuntaan. Päijänteen alueen rantaosayleiskaavan päivitystä on valmisteltu ja kaava tulee hyväksyttäväksi keväällä 2013. Tulossa on uusia vapaa-ajan rakennuspaikkoja ja lisää rakennusoikeutta nykyisille rakennuspaikoille. Talasniemen asemakaava ranta- ja vesimaisematontteineen on myös tulossa valtuuston hyväksyttäväksi. Kirkonkylän taajaman yleiskaavan uudistaminen on käynnistymässä. Näin saadaan myös tarpeelliset kirkonkylän asemakaavan tarkistukset ja muutokset vähitellen etenemään. Aluearkkitehti-toimintaan ei valtion budjetissa osoitettu enää rahoitusta. Maankäytön suunnittelu on kunnan tulevaisuuden kannalta keskeisen tärkeää. Kunnan omaa resurssointia tarvitaan aiempaa enemmän. Sysmän rannikkoalueen ja miljöön kehittämishankkeella on tutkittu ja suunniteltu kunnan kehittämistarpeita ja mahdollisuuksia. Kunnan teknisessä toimessa on tehtävien ja vastuiden uudelleen organisoinnilla osoitettu maankäytön suunnitteluun ja kehittämiseen lisää voimavaroja.

Kuntapalveluista

Sysmän kunnassa varaudutaan toiminnan ja talouden suunnittelussa ikääntyneen väestön sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kysynnän jatkuvaan kasvuun. Vanhusten huollossa osoitettiin vanhainkodille merkittäviä lisäyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon ammatillisen koulutuksen saaneen henkilöstön määrään jo vuoden 2012 aikana. Vanhustenhuollon palvelurakenteen muutos laitoshoidosta tehostettuun palveluasumiseen on Etelä-Suomen Aluehallintoviraston mukaan toteutettava vuoteen 2015 mennessä. Selvitystyö tarpeellisten lisätilojen saamiseen käynnistyy kuluvan vuoden aikana.

Sysmän kunnan palveluiden järjestämisen erityisenä haasteena on myös lasten ja nuorten määrän väheneminen. Lukion ja lukio-opetuksen säilyminen paikkakunnalla riittävällä kurssitarjonnalla on tärkeä tavoite asukkaiden ja kunnan vetovoimaisuuden kannalta. Verkostolukiohankkeella on selvitetty yhteistyömahdollisuuksia ja kurssitarjonnan monipuolisuuden turvaamista. Koulun toimintojen suunnittelua ollaan laajemminkin käynnistämässä tavoitteena yhtenäiskouluun siirtyminen.

Tukipalveluiden tehostamisesta ja hallinnon organisoinnin kehittämisestä Kunnassa toteutettiin toimistotyöselvitys tukipalvelutoimintojen kehittämiseksi ja kunnan tehtävien hoidon varmistamiseksi. Selvityksen tuloksena käynnistettiin esimiesten ja johdon koulutus. Mm. henkilöstötyötä, eri toimintoja ja hallin-

toa uudistetaan. Tavoitteena on joustavat ja nykyaikaiset työskentelytavat. Hallinnon keventäminen on luonnollinen seuraus toimintojen supistumisesta kunnan itse tuottamissa palveluissa ja niiden tukitoiminnoissa. Vapautuvat voimavarat tarvitaan lisääntyvien palvelutoimintojen järjestämiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa.

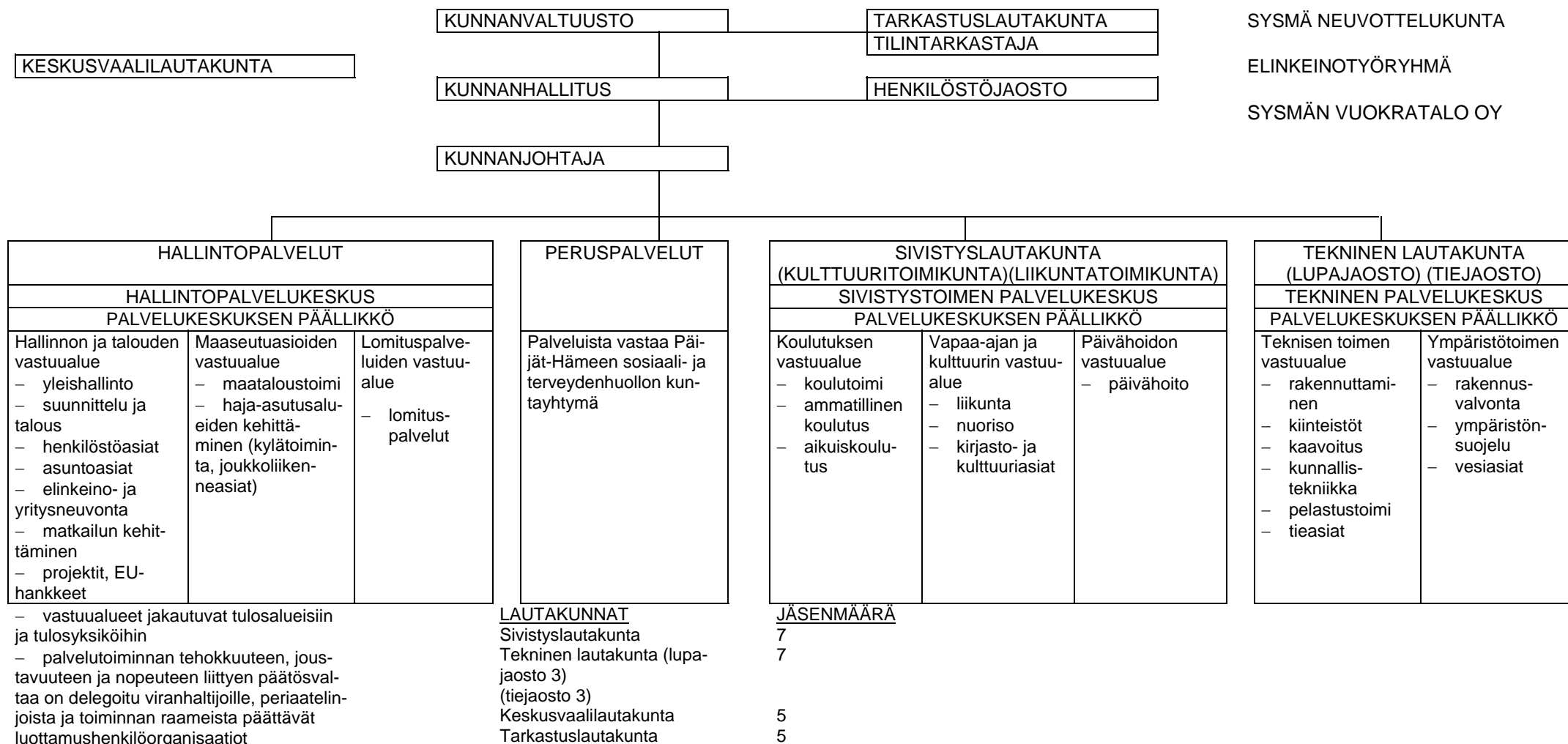
Kunnan itsenäisyys

Vuoden 2012 kunnallisvaaleissa valittu uusi valtuusto on linjannut lausunnossaan kuntarakennelakiuudistusehdotuksesta Sysmän haluavan jatkaa itsenäisenä kuntana. Toimintojen varmistamiseksi haetaan syvenevää yhteistyötä eri suunnilta ja eri toiminnoissa.

Marketta Kitkiöjoki
kunnanjohtaja

1.1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

KUNNAN ORGANISAATIOKAAVIO 2012

Kunnanvaltuuston kokoonpano v. 2012

Nimi		arvo/ammatti	puolue
Asikainen	Pekka pj.	kunnallisneuvos	Kesk
Nurminen	Jukka I vpj.	terveydenhoitaja	SDP
Stålhammar	Jaakko II vpj.	yrittäjä, autoilija	Kok
Aartolahti	Jouko	linja-autonkuljettaja	SDP
Ahvenainen	Katri	kassamyymä	SDP
Aromaa	Timo	perushoitaja	SDP
Haarasilta	Samuli	autoilija, maanvilj.	Kesk
Hallamies	Jorma	eläkeläinen, 11.4.2012 alkaen	SDP
Jussila	Sari	agrologi (AMK)	Kesk
Järvinen	Mika	toimitusjohtaja	Kok
Koskenniemi	Hannu	lämpökesk. hoitaja	Kok
Koskinen	Veli-Pekka	perushoitaja	SDP
Kuusimo-Rinne	Miina	maanviljelijä	Kesk
Kuusipohja	Heikki	eläkeläinen	SDP
Lahtinen	Veikko	metsätalousyrittäjä, eläkeläinen	Kesk
Lehtosalo-Lönnberg	Eevakaisa	luokanopettaja	Kesk
Mannila	Jaakko	maanviljelijä	Kesk
Niittymäki	Kari	maanviljelijä	Kesk
Palvaila	Heikki	maanviljelijä, yrittäjä	Kok
Pylkkänen	Heli	fysioterapeuttiyrittäjä	Kok
Ruppa	Ville	yrittäjä	Kok
Sarmala	Heli	maaseutuyrittäjä	Kok
Sinisalo	Maija	MMK, kasvintuot.neuvoja	Kesk
Stenroth	Jari	yrittäjä	Vas
Stjernvall	Juhani	metsätalousinsinööri (AMK), alueneuvoja	Kok
Streng	Virpi	maanviljelijä	Kok
Uurainen	Leo	kirvesmies, 11.4.2012 saakka	SDP
Vettenranta	Teppo	agrologi (AMK), maatalousmyyjä	Kesk

Kunnanvaltuuston poliittiset voimasuhteet:

KESK	10
KOK	9
SDP	7
VAS	<u>1</u>
Yht.	27

Palvelukeskusten päälliköt:

Hallintopalvelukeskus	hallintojohtaja Tuula Saarinen vs. halljoht. Inka-Mari Wellman, 4.9.2012 alk.
Tekninen palvelukeskus	tekninen johtaja Harri Hoffren
Sivistyspalvelukeskus	sivistystoimenjohtaja Raija Hörkkö

1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen talouskehitys on todennäköisesti lähivuosina vaimeaa sekä kansainvälisessä taloudessa että Suomessa. Sopeutustoimista huolimatta valtion talous on pysynyt selvästi alijäämäisenä ja velkaantuminen jatkuu. Euroalueen talouskehitys on heikkoa. Toisin kuin aikaisemmin, maailmantaloudessa kauppa ja tuotanto kasvavat suunnilleen samassa tahdissa. Kansainvälisen kysynnän heikkous ja viennin rakennemuutos ovat alentaneet Suomen vientiä. Suomen viennin arvo jäi vuonna 2012 Tullin ennakkotietojen mukaan 56,8 miljardiin euroon eli samalle tasolle kuin vuotta aiemmin. Tuonti väheni kaksi prosenttia ja jäi vajaaseen 59,1 miljardiin euroon. Kauppataase jäi ennakkotietojen mukaan 2,3 miljardia euroa alijäämäiseksi. Valtiontalouden alijäämä kasvoi 0,9 miljardia euroa 6,7 miljardiin euroon, mikä Tilastokeskuksen mukaan johtui verokertymän kasvun hidastumisesta ja tulonsiirtojen kasvusta.

Suomen talous supistui viime vuonna 0,2 %, eikä paljon valoisampaa ole luvassa vielä tänäkään vuonna. Kansainvälisestä kaupasta odotetaan kuitenkin loppuvuonna vetoapua myös euroalueelle. Vuoden 2012 keskimääräinen ansiotason nousu edelliseen vuoteen verrattuna on ensimmäisten ennakkotietojen mukaan 3,5 prosenttia ja reaaliansiot nousivat 0,7 prosenttia. Vuoden 2013 palkkaratkaisut ovat vielä avoimina.

Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösten ennakkotiedot osoittavat, että kuntatalous on pelättyäkin huonommassa kunnossa. Peräti 63 kunnalla viime vuoden vuosikate oli negatiivinen. Määrä on lähes kaksinkertainen edellisvuoteen verrattuna. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate putosi vuoden 2011 yhteensä 2,55 miljardista eurosta 1,74 miljardiin euroon. Tämä kattaa vain 74 prosenttia poistoista. Kuntien verotulojen kasvu vuonna 2012 hidastui merkittävästi edellisvuodesta. Kuntien yhteenlaskettu toimintatulojen, verotulojen ja valtionosuuksien kasvu ei riittänyt kattamaan kuntien toimintamenojen kasvua.

Valtionosuudet kasvoivat vuonna 2012 nimellisesti 5,3 prosenttia valtionosuusleikkauksista huolimatta. Valtionosuuksien kasvua selittävät kuntien veromenetysten kompensointi valtionosuuksien kautta sekä vuonna 2012 tehty kustannustenjakotarkistus ja indeksitarkistus.

Koko maassa työttömien työnhakijoiden määrä nousi 10,5 % edellisen vuoden joulukuusta, Kanta- ja Päijät-Hämeen maakunnissa (Hämeen ELY-keskuksen toimialue) 9,2 %. Työ- ja elinkeinohallinnon tilastoinnin mukainen työttömyysaste oli Hämeen ELY-keskuksen alueella joulukuussa 11,9 % ja koko maassa 10,7 prosenttia.

Päijät-Hämeen työttömyysaste oli joulukuussa 13,4 % (v. 2011 12,1). Sysmässä työttömyysaste oli vuoden lopussa 10,8 % (v. 2011 10,1 %), Hartolassa vastaava luku oli 12,7 % ja Heinolassa 15,0 %. Päijät-Hämeen maakunnan kunnissa työttömien määrä kasvoi edellisen vuoden joulukuusta Hämeenkoskea ja Padasjokea lukuun ottamatta. Sysmässä keskimääräinen työttömyysaste vuositasolla oli 9,8 %. (Työttömänä keskimäärin 165 henkeä/vuositaso.) Vuonna 2012 avoimia työpaikkoja koko maassa oli enemmän kuin vuonna

2011, mutta Hämeen ELY-keskuksen alueella kuitenkin 5,6, % vähemmän. Sysmässä avoimien työpaikkojen määrä laski vuositasolla viidellä. Sysmässä työttömien työnhakijoiden määrä pysyi edellisen vuoden talolla. Nuorten työttömien osuus työttömistä työnhakijoista oli 7,8 % ja pitkäaikaistyöttömien osuus oli 23 %.

Itä-Hämeen alueella asukasluku laski kaikissa kunnissa. Sysmän asukasluku oli 31.12.2012 4 261, asukasluku laski 82 hengellä (kuolleiden enemmisyys 48 ja muuttotappio 34 henkeä).

1.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Vuoden 2012 aikana ei tapahtunut olennaisia vuoden 2012 tilinpäätökseen vaikuttavia toiminnallisia muutoksia. Merkittävimmät vuodelle 2012 suunnitellut investoinnit eivät päässeet toteutumaan. Kirkonkylän satama-alueen kehittäminen ja satamarakennuksen suunnittelu edistyi siten, että satamarakennuksen toteuttaminen voidaan aloittaa keväällä 2013. Samoin Suopellon kevyenliikenteen väylän rakentamisen aloitus siirtyi vuodelle 2013. Ilolan alue odottaa edelleen ratkaisua. Otamonportin markkinointi ei onnistunut, joten alueen kunnallistekniikan jatkorakentaminen ei vielä ollut tarpeen. Markkinointia tehostetaan alkuvuodesta.

Kunnallisveroja tilityksistä kertyi vuonna 2012 6 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Talouden ja työllisyyden kehitys ei ollutkaan niin huono kuin budjettia laadittaessa näytti, joten kertymä oli 431 000 € parempi kuin alun perin budjetoitiin. Tässä todennäköisesti on ennakoita jaettu liian runsaalla kädellä. Kun vuoden 2011 verotus valmistui, kuntien jako-osuuksia pienennettiin ja tiedossa on marraskuussa vuoden 2012 verotuksen oikaisuja.

Yhteisöverojen tilitykset romahtivat loppuvuonna ja pienenivät edelliseen vuoteen verrattuna 39,5 %. Mittavat takautuvat yhteisöverojen palautukset yhdelle yhtiölle pienensivät osana jaettavaa pottia ja siten myös kuntaosuuksia. Budjettiin merkityn arvion alitus oli 327 000 €. Valtion korotus kuntajako-osuuteen on viisi prosenttiyksikköä vuoteen 2013 asti. Kiinteistöverojen kasvu oli 1,6 %. Kiinteistöveroja kertyi n. 113 000 € yli budjetoidun. Kiinteistöveroprosentteja nostettiin vuonna 2010.

Sysmän kunnalla ei ole meneillään merkittävää tutkimustoimintaa.

1.1.5 Kunnan henkilöstö

Henkilöstön lukumäärä 31.12.2012 oli 246, joista vakinaisia oli 194. Henkilöstön lukumäärä kuvaa yhden päivän tilannetta eli 31.12.2012 voimassa olleita palvelussuhteita. Luku käsittää sekä kokoaikaisen että osa-aikaisen henkilöstön, mutta ei työllistettyjä. Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma sosiaalikuuluineen tilikaudelta on 10 552 272,05 € ja edelliseltä tilikaudelta 10 595 662,00 € (ei eläkemenoperusteisia ja varhe-maksuja).

Kunta laatii vuosittain erillisen henkilöstötilinpäätöksen.

1.1.6 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Vakuutusyhtiön kanssa on vuodelle 2008 tehty Sysmän kunnan riskienhallinnan laatuarvio. Riskienhallinnan vastuut jakautuvat toimialoittain toimenkuvien kautta. Kunnassa on tehty myös turvallisuussuunnitelma, valmiussuunnitelma ja riskianalyysi. Koko kunnan riskienkartoitus päivitetään vuosien 2011 - 2013 aikana. Valmiussuunnitelmien päivitys on meneillään v. 2013. Päivähoidon turvallisuussuunnitelma on hyväksytty 11/2010 ja riskianalyysi on tehty jo päivähoiton ja koulutoimen osalta v. 2011. Hallintopalveluissa riskianalyysi toteutettiin keväällä 2012. Erityistä huomiota on kiinnitettävä henkilöstön työhyvinvointiin ja jaksamiseen. Lomituksen Sysmän paikallisyksikössä riskienkartoitus hallinnon ja lomittajien osalta on tehty v. 2012 Riskienkartoituksesta on valmistunut toimenpideohjelma, johon on kuvattu keskeisimmät vaaranpaikat ja ohjeet miten toimitaan ennaltaehkäisevästi. Maatalouslomittajat työskentelevät kolmannen osapuolen tiloissa (maatilat), joihin työolosuhdekartoitukset tehdään 3 vuoden välein. Ensimmäinen työolosuhdekartoituskierrös on valmis v. 2013 lopussa. Paikallisyksikkö panosti vuoden 2012 aikana erityisesti sähköturvallisuuden parantamiseen maatalouslomittajien työolosuhteissa, sekä työtaturmien ennaltaehkäisemiseen.

Sysmän kunnalla ei tällä hetkellä ole merkittäviä rahoitus- ja vahinkoriskejä. Vakuutukset ovat kunnossa ja lainat eivät ole korkoherkkiä ja ovat alle valtakunnan keskiarvon. Vakuutukset on kilpailutettu vuonna 2010.

Uhkana voidaan pitää meneillään olevaa kuntarakenneuudistusta. Sen ja uuden terveydenhuoltolain ratkaisut voivat johtaa nykyisen Sosiaali- ja terveysyhdistymän hajoamiseen. Palveluiden uudelleen järjestäminen ja tasapainoisen tilan saavuttaminen tulisi viemään useita vuosia. Epävarmuutta tuo valtion talouden tasapainottamistoimenpiteet sekä peruspalveluiden rahoituksen jakautuminen kunnan ja valtion välillä. Lisäksi työikäisen väestön suhteellinen väheneminen kokonaistaloudellisen tilanteen kanssa vähentävät kunnan verotuloja.

1.1.7 Ympäristötekijät

Sysmän kunnan kaatopaikka on suljettu. Jälkihoitokustannuksien kattamiseksi on tehty pakollinen varaus.

Muita ajankohtaisia ympäristötekijöitä ja niihin liittyviä mahdollisia riskejä ei ole. Jätevedenpuhdistamon lupa on voimassa v. 2015 asti ja nykyisillä Ympäristökeskuksen säädöksillä ei ole painetta uudistuksiin. Lupaa tullaan varmaan jatkamaan. Selvitykset yhteisistä hankkeista yli kuntarajojen eivät johtaneet tulokseen. Vuonna 2013 alkavalla hulevesien kartoitus -hankkeen avulla haetaan keinot, joilla keventää puhdistamon keväällisiä kuormituksia.

1.2 Kunnan sisäisen valvonnan järjestäminen

Kunnanhallitus on kokouksessaan 25.8.2008 antanut koko kuntaa koskevan Sysmän kunnan sisäisen valvonnan yleisohjeen ja valtuusto on 8.9.2008 kokouksessaan hyväksynyt Hyvä hallinto- ja johtamistapa Sysmä-konsernissa -ohjeen. Samoin on valtuusto hyväksynyt eri lautakunnille johtosäännöt, joissa määrätään lautakuntien ja toimivien viranhaltijoiden toiminnasta, toimivallan jaosta ja tehtävistä. Hallintokuntien päälliköt ja yksiköiden esimiehet vastaavat omalta osaltaan säännösten noudattamisesta.

Talouden ja suunnittelun seurantajärjestelmien perusteena on valtuuston hyväksymä talousarvio ja -suunnitelma sekä toteutumisen seuranta toimintakerptomuksessa ja talousarviovertailussa. Toimielimet vastaavat oman taloutensa toteutumisesta ja raportoivat talousjohdolle ja sen kautta kunnanhallitukselle mahdollisista muutoksista.

Kirjanpito- ja reskontrat sekä palkanlaskenta hoidetaan Aditron atk-järjestelmillä. Päivittäiset työt varmistetaan automaattisesti yöaikaan ristiin toisille palvelimille. Kuukausittaiset ja vuosittaiset varmistus cd:t säilytetään eri rakennuksessa. Kunnan maksuliikenne hoidetaan sähköisesti BasWare Oyj:n ohjelmistolla taloushallinnon ohjelmista. Pienessä kunnassa pienellä henkilömäärällä on valitettavasti mahdotonta tehdä työnjakoa niin aukottomaksi, että sama työntekijä ei pystyisi hallitsemaan sekä asiakkaiden tilitietoja että maksamista. Työn hoitaminen on sujuvaa, mutta on olemassa henkilöriski.

Kirjaston käteiskassalla on kassakone, johon tuotteet on kooditettu. Tilitys kunnan pankkitilille ja selvitys kassasta tehdään kuukausittain, tapahtumista jää tarkistusnauha. Kunnanviraston neuvonnassa on kassalaatikko, jota säilytetään kassaholvissa. Maksupäätte on poistettu käytöstä. Kassaan panoista kirjoitetaan numeroitu kuitti. Tilitys kunnan pankkitilille ja selvitys taloustoimistoon käteismaksuista tehdään heti, kun kassaan kertyy enempi rahaa. Teatteritalolla on elokuvatoiminnalla kassalaatikko. Kirjanpitäjä-taluspäällikkö hoitaa kassantarkastukset.

Omaisuuksien vakuutuksien ajantasallapidon hoitaa tekninen toimi. Vakuutus-koulutusta järjestetään keväällä 2013. Jokainen hallintokunta huolehtii omasta irtaimistostaan. Atk-laitteista ja järjestelmistä on koko kuntaa koskeva ajantasainen yhtenäinen luettelo sähköisessä muodossa palvelimella.

Jokainen hallintokunta vastaa omasta sopimustoiminnastaan.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2012	2011
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	10 362	10476
Toimintakulut	-32 367	-31103
Toimintakate	-22 005	-20627
Verotulot	11 349	11317
Valtionosuudet	13 162	12262
Rahoitustuotot ja -kulut		0
Korkotuotot	114	74
Muut rahoitustuotot	33	31
Korkokulut	-51	-51
Muut rahoituskulut	-5	-5
Vuosikate	2 597	3002
Poistot ja arvonalentumiset	-422	-2356
Satunnaiset erät		0
Tilikauden tulos	2 175	646
Varausten lisäys (-)/vähennys (+)	-2 000	0
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	175	646

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	32,01	33,68
Vuosikate/Poistot, %	615,29	835,52
Vuosikate, euroa/asukas	621,48	704,54
Asukasmäärä	4 179	4 261

Tuloslaskelman tunnusluvut							
Toimintatuottojen %-osuus toimintakuluista (100 x toimintatuotot/toimintakulut)							
	100 x	10 361 775,03	=	32,01 %			
		32 366 748,31					
Toimintakate on toimintatuottojen ja -kuluja erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.							
Tunnusluku kuvaa maksurahoituksen osuutta toimintamenoista.							
Arvoon vaikuttavat mm. kunnan koko, toimintojen yhtiöittäminen sekä oppilaitosten ylläpitäminen.							
Kuntien vertailu on hankalaa, vertailua hankaloittaa muutoksen toimintojen organisoinnissa ja niitä on vaikea oikaista.							
Vuosikate % poistoista							
	100 x	2 597 158,15	=	615,29 %			
		422 102,50					
Vuosikate osoittaa tulo- ja rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin.							
Tunnusluku mittaa tulo- ja rahoituksen riittävyyttä.							
Kun tunnusluvun arvo on yli 100, oletetaan kunnan tulo- ja rahoituksen olevan riittävä.							
Tulkinta on pätevä, jos poistot vastaavat korvausinvestointien tasoa.							
Tulo- ja rahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Näin mikäli poistot vastaavat keskimääräistä investointitasoa.							
Jos vuosikate on alijäämäinen, on kunnan tulo- ja rahoitus heikko.							
Vuosikate, €/asukas							
		2 597 158,15	=	621,48 €			
		4 179					
Tunnusluku on yleisesti käytetty tulo- ja rahoituksen riittävyyden arvioinnissa ja kuntien vertailussa.							
Ei voi asettaa yleistä tavoitearvoa, vertailuun vaikuttaa veroprosentit ja toimintojen organisointitapa, esim. jos paljon liiketoimintaa (ei yhtiötetty) oltava enemmän investointeja, silloin tunnusluvun olisi oltava suurempi.							

1.3.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2012	2011
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 597	3 002
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-82	-435
Investointien rahavirta	0	
Investointimenot	-892	-2 147
Rahoitusosuudet investointeihin	99	426
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	136	648
Toiminnan ja investointien rahavirta	<u>1 858</u>	<u>1 494</u>
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		0
Antolainasaamisten vähennykset		0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-459	-531
Muut maksuvalmiuden muutokset	605	1 255
Rahoituksen rahavirta	<u>152</u>	<u>724</u>
Rahavarojen muutos	2 011	2 218
Rahavarat 31.12.	8 782	6 772
Rahavarat 1.1.	6 772	4 554
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Investointien tulorahoitus, %	343,67	174,42
Pääomamenojen tulorahoitus, %	213,81	133,29
Lainanhoitokate	5,20	5,25
Kassan riittävyys, pv	94	73
Asukasmäärä	4 179	4 261

Rahoituslaskelman tunnusluvut						
Investoinnit						
Investointien tulorahoitus %						
(100 x vuosikate/(investointimenot-rahoitusosuudet))						
	100	x	2 597 158,15	=	343,67 %	
	891 510,49	-	135 795,00			
Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta (investointimenot-rahoitusosuudet) on katettu tuottojen ja kulujen erotuksena kertyvällä tulorahoituksella.						
Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä.						
Vertailtavuutta vaikeuttavat mm. toimintojen uudelleenjärjestely (esim. yhtiöittäminen) ja investointien vuotuinen vaihtelu (poikkeukselliset investoinnit).						
Pääomamenojen tulorahoitus %						
(100 x vuosikate/(investointien omahankintameno+antolainojen nettolisäys+lainan lyhennykset))						
	100	x	2 597 158,15	=	213,81 %	
	(755 715,49	+	0,00	+	459 002,34)	
Tunnusluku kertoo vuosikatteen eli tulorahoituksen osuuden investointien omahankintamenojen, antolainojen nettolisäyksen ja lainanlyhennysten yhteismäärästä. Loppu on katettava uusilla lainoilla tai esimerkiksi kassavaroilla.						
Vertailtavuutta vaikeuttavat samat tekijät kuin investointien tulorahoituksen kohdalla. Yhtiöittäminen näkyy ehkä vielä voimakkaammin esim. antolainojen takia. Toiminnan organisoimisen vaikutuksen voi eliminoida esim. vähentämällä yhtiöittämisen yhteydessä merkittyjen osakkeiden hankintamenot ja yhtiölle annetut lainat.						
Lainanhoito						
Lainanhoitokate =						
(vuosikate+korkokulut)/(korkokulut+lainanlyhennykset)						
	(2 597 158,15	+	50 566,59	) =	5,20	
	(50 566,59	+	459 002,34	)		
Tunnusluku kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman hoitamiseen eli lyhennysten ja korkojen maksuun.						
Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Jos se on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, myymään kunnan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja.						

Maksuvalmius								
Kassavarat 31.12. = Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset								
						171 647,26		
						8 610 644,44		
						8 782 291,70		
Tätä voi vääristää konserinitilin käyttöönotto.								
Kassasta maksut tilikaudelta								
<i>Tuloslaskelmasta:</i>								
Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön							32 366 748,31	
Korkokulut							50 566,59	
Muut rahoituskulut							5 266,19	
<i>Rahoituslaskelmasta:</i>								
Investoinnit							891 510,49	
Antolainojen lisäys							0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys(lyhennykset)							459 002,34	
							33 773 093,92	
Maksuvalmius								
365 x (kassavarat/kassasta maksut tilikaudella)								
		365	x (	8 782 291,70	/	33 773 093,92	) =	94,9 vrk
Tunnusluku kertoo, monenko päivän kassastamaksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla.								
Ongelmana on rahavarojen suuruuden sattumanvaraisuus tilinpäätöshetkellä, esim. lainojen nosto tai suuri lyhennys.								

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2012 1 000 €	2011 1 000 €
A PYSYVÄT VASTAAVAT	13 920	13 610
I Aineettomat hyödykkeet	15	31
Aineettomat oikeudet	15	18
Muut pitkävaikutteiset menot	0	13
II Aineelliset hyödykkeet	9 144	8 851
Maa- ja vesialueet	2 480	2 492
Rakennukset	2 999	3 013
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 337	2 409
Koneet ja kalusto	204	171
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	125	766
III Sijoitukset	4 761	4 727
Osakkeet ja osuudet	4 708	4 668
Muut lainasaamiset	9	9
Muut saamiset	44	51
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	484	479
Valtion toimeksiannot	2	4
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	483	475
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	10 479	8 842
II Saamiset	1 697	2 070
Pitkäaikaiset saamiset	0	0
Lainasaamiset	0	0
Lyhytaikaiset saamiset	1 697	2 070
Myyntisaamiset	860	446
Lainasaamiset	112	61
Muut saamiset	359	721
Siirtosaamiset	366	843
III Rahoitusarvopaperit	172	171
Osakkeet ja osuudet	172	171
IV Rahat ja pankkisaamiset	8 611	6 601
VASTAAVAA YHTEENSÄ	24 883	22 931

TASE	2012 1 000 €	2011 1 000 €
VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA	16 435	16 260
I Peruspääoma	13 445	13 445
IV Edellisten tilik.ylijäämä (alijäämä)	2 815	2 169
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	175	646
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAL	2 000	0
Vapaaehtoiset varaukset	2 000	0
C PAKOLLISET VARAUKSET	54	54
Muut pakolliset varaukset	54	54
D. TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	491	486
Valtion toimeksiannot	2	4
Lahjoitusrahastojen pääomat	489	482
E. VIERAS PÄÄOMA	5 903	6 131
I Pitkäaikainen vieras pääoma	1 813	2 230
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	876	1 303
Lainat julkisyhteisöiltä	284	297
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	653	630
II Lyhytaikainen vieras pääoma	4 090	3 901
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	427	427
Lainat julkisyhteisöiltä	13	32
Saadut ennakot	20	35
Ostovelat	1 683	1 081
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	206	205
Siirtovelat	1 742	2 121
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	24 883	22 931
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	74,15	71,02
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	16,87	17,9
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	2 990	2 815
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	716	660,7
Lainakanta 31.12., 1 000 €	1 600	2 059
Lainasaamiset, 1 000 €	9	9
Asukasmäärä	4 179	4 261

Taseen tunnusluvut									
	Omavaraisuusaste % =								
	100 x (oma pääoma+poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)/								
	(koko pääoma - saadut ennakot)								
		100 x (	16 435 085,22	+	2 000 000,00	) =	74,15 %		
			(	24 882 976,57	-	20 046,03	)		
Omavaraisuusasteella mitataan kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä									
sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden									
keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta.									
Konsernirakenteiden erilaisuus tekee vaikeaksi kuntien vertailukelpoisuuden.									
(Esim. velkojen siirtyminen konsernille parantaa prosenttia.)									
	Käyttötulot = toimintatuotot+verotulot+käyttötalouden valtionosuudet								
	Suhteellinen velkaantuneisuus % =								
	100 x (vieras pääoma-saadut ennakot)/Käyttötulot								
		100 x (	5 903 272,00	-	20 046,03	) =	16,87 %		
			34 872 343,10						
Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka suuri osuus kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan									
pääoman takaisinmaksuun.									
	Lainakanta 31.12. =								
	vieras pääoma-(saadut ennakot+ostovelat+siirtovelat+muut velat)								
	Vieras po				5 903 272,00				
	-Saadut ennakot				20 046,03				
	-Ostovelat				1 682 567,20				
	-Muut velat				859 161,00				
	-Siirtovelat				1 741 530,39				€as
	Lainakanta 31.12.				1 599 967,38	/	4179 =		382,86
Kuvaa kunnan korollisen vieraan pääoman kokonaismäärää.									
	Lainasaamiset 31.12.								
	= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset								
	Muut lainasaamiset				8 586,38				
Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien									
ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.									

1.5 Kokonaistulot ja -menot

TULOT

Varsinainen toiminta	€	%
Toimintatuotot	10 361 775,03	29,45
Verotulot	11 348 783,07	32,26
Valtionosuudet	13 161 785,00	37,41
Korkotuotot	113 903,75	0,32
Muut rahoitustuotot	33 492,39	0,10
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät		0,00
- Pysyvien vastaavien hyöd.luov.voit	-81 964,92	-0,23
Investoinnit		0,00
Rahoitusosuudet investointimenoihin	98 757,00	0,28
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustu	135 795,00	0,39
Rahoitustoiminta		0,00
Antolainasaamisten vähennykset	6 745,00	0,02
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00
Oman pääoman lisäykset	0,00	0,00
Kokonaistulot yhteensä	35 179 071,32	100,00

MENOT

Varsinainen toiminta	€	%
Toimintakulut	32 366 748,31	95,84
- Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00
	0,00	0,00
Korkokulut	50 566,59	0,15
Muut rahoituskulut	5 266,19	0,02
Satunnaiset kulut	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät		0,00
Pakollisten varausten muutos(lis+)	0,00	0,00
- Pysyvien vastaavien hyöd.luov.taj	0,00	0,00
Investoinnit		0,00
Investointimenot	891 510,49	2,64
Rahoitustoiminta		0,00
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	459 002,34	1,36
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00
Oman pääoman vähennykset	0,00	0,00
Kokonaismenot yhteensä	33 773 093,92	100,00

Kokonaistulojen ja -menojen erotus 1 405 977,40

Täsmäytys:

Kokonaistulot – Kokonaismenot = 35 179 – 33 773 = 1 406

Muut maksuvalmiuden muutokset – Rahavarojen muutos = 605 – 2 011 = 1 406

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Yhdistetty konsernitilinpäätökseen

Tytäryhtiöt

Kiinteistö Oy Sysmän Vuokratalo (100 %)

Asunto Oy Ulpukanlehti (56,4 %)

Kiinteistö Oy Sysmän Työsuhdetalo (69,05 %)

Kiinteistö Oy Sysisara (50,9 %)

Olavin toimintakeskus yhtymä (70,0 %)

Osakkuusyhtiöt

Kiinteistö Oy Siniheinä (40,1 %)

Kuntayhtymät

Kunnan osuus (%) peruspääomasta

Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenh. ky	2,68
Päijät-Hämeen liitto	2,50
Päijät-Hämeen koulutuskonserni	1,51
Tuustaipaleen kuntoutumiskeskus ky	0,58
Eteva Ky	0,44

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt v. 2008 Sysmän kunnan konserniohjeen, joka on myös hyväksytty tytäryhtiöiden hallituksessa. Sysmä-konsernia ohjaa ja koordinoi kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaa operatiivisesta johtamisesta ja seurannasta. Tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan ja taloudestaan kunnanhallitukselle neljännesvuosittain sekä antavat tarvittaessa erillisiä selvityksiä kunnanjohtajalle.

Valtuuston tulee asettaa tytäryhtiöille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä seurata niiden toteutumista.

Kiinteistö Oy Sysmän Vuokratalo

Vuonna 1998 fuusioitiin 10 taloyhtiötä yhdeksi ja yhtiön toiminta käynnistyi 1999 alusta. Kunnan sijoittamat pääomat (tertiäärilainat) maksettiin takaisin kunnalle yhtiön toiminnan alussa. Yhtiön 14. toimintavuosi täyttyi viime vuodenvaihteessa. Yhtiön toimialana on ylläpitää vuokra-asuntoja. Siten uudisrakentaminen ei kuulu yhtiön toimialaan.

Yhtiössä on 10 taloa ja niissä 170 asuntoa. Taloista 3 on kerrostaloa ja 7 rivitaloa. Yhtiön toimintaa säätelevät osakeyhtiölaki, aravalainsäädäntö ja valtion asuntoviranomaisten määräykset ja suositukset.

Katsaus vuoteen 2012

ASUNTOJEN KÄYTTÖASTE

Tavoite 95 %. Tilanne vuoden lopussa oli 91 %.
Kunnan väkiluvun aleneminen aiheuttaa kaikille taloyhtiöille käyttöasteen laskua. Valtakunnallinen tyhjien asuntojen keskiarvo on 10 %.

ASIALLINEN MAKSUVALMIUS

Tavoitteena asiallinen maksuvalmius.
Kunnan väkiluvun aleneminen aiheuttaa kaikille taloyhtiöille kesken vuotta ongelmakuukausia, jolloin vuokratuloja ei saada yhtä hyvin kuin hyvinä kuukausina. Valtion lainapiikit aiheuttavat muutaman kerran vuodessa ongelmatilanteen, kuten muissakin taloyhtiöissä. Kaksi Valtiokonttorin lainaa, jotka olisivat muuttuneet korkeakorkoisiksi, vaihdettiin matalakorkoisiin pankkilainoihin. Keskimäärin ottaen maksuvalmius oli tavoitteiden mukainen.

ASUNTOJEN TARKASTUS JA KUNNOSSAPITO

Tavoitteena asuntojen tarkastus asukkaiden vaihtuessa sekä virheiden ja puutteiden korjaaminen ajoissa. Toimittiin tavoitteiden mukaisesti. Asunnoissa tehtiin kunnostuksia. Yhdessä rivitalossa ja yhdessä kerrostalossa korjattiin vesivahingot.

Sysmässä 7.2.2013

Ilkka Serra
toimitusjohtaja

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Vuoden 2012 aikana ei tapahtunut konsernin jäseniä koskevia olennaisia tapahtumia.

1.6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Sysmä-konsernia ohjaa ja koordinoi kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaa operatiivisesta johtamisesta ja seurannasta. Kunnan 100 %:n tytäryhtiön Sysmän Vuokratalo Oy:n tiedonkulku kunnanjohtajalle on vastuutetun teknisen toimien viranhaltijan kautta toiminut. Muidenkin konserniin kuuluvien yhteisöjen kunnan kokousedustajille on annettu tarpeen mukaan neuvoja kunnan omistajapoliittisesta tahdosta.

1.6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2012	2011
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	23 116	22 232
Toimintakulut	-44 312	-42 099
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-2	-3
Toimintakate	-21 197	-19 870
Verotulot	11 305	11 274
Valtionosuudet	13 162	12 262
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0
Korkotuotot	126	87
Muut rahoitustuotot	38	34
Korkokulut	-180	-184
Muut rahoituskulut	-9	-10
Vuosikate	3 245	3 592
Poistot ja arvonalennukset	0	0
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 160	-1 043
Tilikauden yli- ja alipariarvot	0	0
Arvonalentumiset	-8	-1 997
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	2 077	553
Tilinpäätössiirrot	-2 034	-14
Vähemmistöosuudet	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	43	539

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	52,17	52,81
Vuosikate/Poistot, %	277,91	118,20
Vuosikate, euroa/asukas	776,4	843,06
Asukasmäärä	4 179	4 261

Tuloslaskelman tunnusluvut (ulkoiset luvut)

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100*Toimintatuotot/ (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

$$\frac{100 \times 23\,115\,902,90}{44\,311\,504,81} = 52,17 \%$$

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100*Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

$$\frac{100 \times 3\,244\,557,99}{1\,167\,500,52} = 277,91 \%$$

Vuosikate euroa/asukas

$$\frac{3\,244\,557,99}{4\,179} = 776,40 \text{ €}$$

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2012	2011
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 245	3 592
Satunnaiset erät		0
Tulorahoituksen korjauserät	-15	-393
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 528	-2 909
Rahoitusosuudet investointeihin	109	428
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	163	659
Toiminnan ja investointien rahavirta	<u>1 973</u>	<u>1 377</u>
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-5	0
Antolainasaamisten vähennykset	7	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20	619
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-829	-798
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1	1
Oman pääoman muutokset	-6	3
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	1	1
Vaihto-omaisuuden muutos	-8	-18
Saamisten muutokset	-11	357
Korottomien velkojen muutokset	363	973
Rahoituksen rahavirta	<u>-469</u>	<u>1 136</u>
Rahavarojen muutos	1 505	2 513
Rahavarat 31.12.	9 798	8 293
Rahavarat 1.1.	8 293	5 780

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Investointien tulorahoitus, %	228,67	144,79
Pääomamenojen tulorahoitus, %	144,43	109,56
Lainanhoitokate	3,39	3,85
Kassan riittävyys, pv	76	66
Asukasmäärä	4 179	4 261

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Investoinnit

Investointien tulorahoitus %

= 100 x Vuosikate/Investointien omahankintameno
(Investointien omahankintameno=investointihankinnat-rahoitusosuudet)

$$\frac{100 \times 3\,244\,557,99}{1\,527\,829,54 - 108\,931,47} = 228,67 \%$$

Pääomamenojen tulorahoitus, %

= 100 x Vuosikate/Investointien omahankintameno+Antolainojen nettolisäys+Lainan lyhennykset)

$$\frac{100 \times 3\,244\,557,99}{(1\,418\,898,07 + -1\,656,65 + 829\,156,62)} = 144,43 \%$$

Lainanhoito

Lainanhoitokate

= (Vuosikate+Korkokulut)/(Korkokulut+Lainanlyhennykset)

$$\frac{(3\,244\,557,99 + 180\,323,07)}{(180\,323,07 + 829\,156,62)} = 3,39$$

Maksuvalmius

Rahavarat 31.12. = Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset

$$\begin{array}{r} 422\,854,61 \\ 9\,374\,892,66 \\ \hline 9\,797\,747,27 \end{array}$$

Kassasta maksut tilikaudelta

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön	44 311 504,81
Korkokulut	180 323,07
Muut rahoituskulut	8 902,77

Rahoituslaskelmasta:

Investoinnit	1 527 829,54
Antolainojen lisäys	5 088,35
Pitkäaikaisten lainojen vähennys(lyhennykset)	829 156,62
	<u>46 862 805,16</u>

Kassan riittävyys

= 365 x (Rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikaudella)

$$365 \times (9\,797\,747,27 / 46\,862\,805,16) = 76,3 \text{ vrk}$$

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2012	2011
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
PYSYVÄT VASTAAVAT	18 524	18 353
Aineettomat hyödykkeet	93	109
Aineettomat oikeudet	81	83
Muut pitkävaikutteiset menot	12	26
Ennakkomaksut	0	
Aineelliset hyödykkeet	17 798	17 649
Maa- ja vesialueet	2 732	2 739
Rakennukset	10 587	10 539
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 398	2 474
Koneet ja kalusto	721	525
Muut aineelliset hyödykkeet	2	2
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	359	1 370
Sijoitukset	633	595
Osakkuusyhteisöosuudet	208	170
Muut osakkeet ja osuudet	352	351
Muut lainasaamiset	15	10
Muut saamiset	57	63
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	795	759
VAIHTUVAT VASTAAVAT	12 951	11 427
Vaihto-omaisuus	169	161
Pitkäaikaiset saamiset	111	81
Lyhytaikaiset saamiset	2 872	2 892
Rahoitusarvopaperit	423	359
Rahat ja pankkisaamiset	9 375	7 934
VASTAAVAA YHTEENSÄ	32 269	30 539

VASTATTAVAA	2 012	2 011
	1 000 €	1 000 €
OMA PÄÄOMA	15 270	15 178
Peruspääoma	13 445	13 470
Arvonkorotusrahasto	232	232
Muut omat rahastot	800	811
Edellisten tilik.ylijäämä (alijäämä)	751	125
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	43	539
VÄHEMMISTÖOSUUDET	1 089	1 114
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	2 444	410
Poistoero	121	129
Vapaaehtoiset varaukset	2 323	282
PAKOLLISET VARAUKSET	183	158
Eläkevaraukset	0	
Muut pakolliset varaukset	183	158
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	864	827
VIERAS PÄÄOMA	12 420	12 852
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	5 388	6 072
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	616	593
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	760	883
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	5 656	5 304
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	32 269	30 539
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	55,08	51,22
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	25,87	27,85
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	793	664
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	190	156
Konsernin lainat, €/asukas	1 471	1 632
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 €	6 147	6 955
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 €	15	10
Kunnan asukasmäärä	4 179	4 261

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste %

= 100 x (Oma pääoma+Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)/
(Koko pääoma - Saadut ennakot)

$$\frac{100 \times (15\,269\,970,49 + 2\,444\,399,33)}{(32\,269\,431,20 - 108\,551,97)} = 55,08 \%$$

Käyttötulot = Toimintatuotot+Verotulot+Käyttötalouden valtionosuudet

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 x (Vieras pääoma-Saadut ennakot)/Käyttötulot

$$\frac{100 \times (12\,419\,562,23 - 108\,551,97)}{47\,582\,568,48} = 25,87 \%$$

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma-(Saadut ennakot+Ostovelat+Siirtovelat+Muut velat)

Vieras po	12 419 562,23	
-Saadut ennakot	108 551,97	
-Ostovelat	2 214 127,45	
-Muut velat	1 066 997,01	
-Siirtovelat	2 882 703,74	
Lainakanta 31.12.	6 147 182,06 /	Lainat euroa/asukas
		4179 = 1470,97

Kuvaa kunnan korollisen vieraan pääoman kokonaismäärää.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Muut lainasaamiset 15 338,26

1.7 Keskeiset liitetiedot

Liitetiedoista ei ole tehty tiivistelmää. Liitetiedot löytyvät eriteltyinä kohdasta 4.

1.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain 69 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

1.8.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos ennen varaus- ja rahastosiirtoja on 2 175 055,65 €. Tuloksesta kirjataan vapaaehtoiisiin investointivarauksiin 2 000 000,- €. Tilikauden ylijäämä 175 055,65 € kirjataan omaan pääomaan yli/alijäämän tilille.

1.8.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kunnan talous ja maksuvalmius pysyivät hyvinä vuoden 2012 aikana. Käyttömenot pysyivät maltillisena. Käyttömenojen kokonaisalitus talousarvioon oli 0,9 % ja käyttötulojen ylitys talousarvioon oli 2,2 %.

Verotulot ja rahoitustulot kertyivät paremmin kuin alkuvuodesta osattiin odottaa ja toteutuivat yli budjetoidun. Suuremmat investointihankkeet siirtyivät toteutettavaksi seuraaville vuosille.

Vuoden 2013 verotulot lienevät vuoden 2012 tasoa. Yhteisöverojen heikkoon kertymään vuonna 2012 vaikutti lisäksi yksittäinen tapahtuma. Valtionosuuksien määrään vaikuttavat valtionhallinnon ratkaisut. Talousarvioon 2013 ei kuitenkaan näillä näkymin ole tarpeen tehdä muutoksia, mikäli hallintokunnat muutoin pysyttäytyvät budjeteissaan. Tilannetta tarkastellaan kuitenkin myöhemmin kuuluvana vuonna.

Sysmän kunnalla ei ole kattamattomia alijäämiä, taseessa on edellisten vuosien ylijäämiä 2 815 238,25 €, joten tarvetta talouden tasapainottamisuunnitelmalle ei vielä ole.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Kunnan toiminnassa ja taloushoidossa on noudatettava talousarviota (KuntaL 65.5 §). Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutumisvertailusta on lisäksi käytävä ilmi onko menot, tulojen lisäksi, muutoin rahoitettu talousarviossa määrättyllä tavalla (KuntaL 65.4 §). Muulla rahoituksella tarkoitetaan tällöin rahavarojen käyttöä ja muita maksuvalmiuden muutoseriä rahoituslaskelmassa.

2.1 Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden sekä tavoitteiden toteutuminen

2.1.1 Käyttötalouden toteutuminen

Sitovuustaso valtuuston nähden on tulosaluetaso. Määrärahojen sitovuus on bruttoperiaate paitsi liikelaitoksilla nettoperiaate.

Sysmän kunta	KUNNANHALLITUS 2012			
	Asiakas	Talous	Toiminta ja prosessit	Henkilöstö ja osaaminen
Kriittiset menestystekijät	<ul style="list-style-type: none"> Asiakastyytyväisyys (sisäinen/ulkoinen) Palvelujen saatavuus Tiedottaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Vakaa kuntatalous Kehittyvä elinkeinotoimi Riittävä ulkopuolinen rahoitus kehittämis- ja investointihankkeille 	<ul style="list-style-type: none"> Kunnan elinvoiman vahvistaminen Kunta- ym. yhteistyön optimointi Hanke-/kehittämistoiminnan hyödyntäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Ammattitaitoinen ja oikein mitoitettu henkilökunta Työilmapiiri ja työssä jaksaminen Johtaminen ja henkilöstön yhteistyö
Mittarit/tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> Ystävällinen ja osaava palvelu asiakkaalle tavoiteajassa ja säädösten edellyttämällä tavalla Sähköiset asiointipalvelut Monipuolinen tiedottaminen reaaliaikaisesti 	<ul style="list-style-type: none"> Kunnallisvero% kilpailukykyinen Vuosikate positiivinen Lainamäärä alle maan keskiarvon Ulkopuolisen rahoituksen hyödyntäminen mm. elinkeinollista toimintaympäristöä kehittämissä investoinneissa 	<ul style="list-style-type: none"> Ydinpalvelujen säilyminen palvelukysynnän muutokset huomioon ottaen Kuntienvälisen yhteistyön kehittäminen: maaseututukihallinto, joukkoliikenteen suunnittelu ja kilpailuttaminen, SOTE-yhtymän ym. seudullisen yhteistyön toiminnan ohjaus ja seuranta Matkailun Etelä-Päijänteen ja Heinola Resort yhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> Itse tuotettavien palvelujen määrään nähden oikein mitoitettu henkilöstö (verrokki naapurikunnat) Sairauspoissaolojen vähentäminen tyky- ja kuntoutustoiminnalla sekä varhaisen puuttumisen mallin käytöllä Esimiesten ja alaisten työn tavoitteita koskevat kehityskeskustelut käyty Talous- ja henkilöstö-/toimistotyön tasapainoinen jakautuminen
Toteutuma	<ul style="list-style-type: none"> Yhteispalvelupiste on saanut sanallista kiitosta sekä toimemsiantajalta että asiakkailta. Yhteen hiileen -hanke järjesti palvelukoulutusta, johon kunnan henkilöstö sai osallistua. Taloushallinnossa otettiin käyttöön verkkolaskutus yrityspoolelle, työ jatkuu kuluttajalaskutuksella. Asiointipalvelujen kehittäminen on vielä suunnittelussa. Tehokasta tiedottamista mm. 	<ul style="list-style-type: none"> Kunnallisvero 19 % on maan keskitasoa (19,25 %) Vuosikatteella pystymään hoitamaan lainan lyhennyksiä ja investointeja Aloitettuihin toimintaympäristön kehittämis- ja investointihankkeisiin on saatu ulkopuolista rahoitusta. Maankäytön suunnitteluun liittyvissä selvityksissä hyödynnetty hankerahoitusta. Sote-palvelujen tilaajayhteistyö Nastolan kanssa. Aavakuntien (seiskakunnat) yh- 	<ul style="list-style-type: none"> Ydinpalvelut säilyivät, tarkastelu tukipalveluihin Verkostolukio-selvitys, maaseututukihallinnon yhteistyö v. 2013 alusta, avointa joukkoliikennettä tehostettiin Sysmän Heinolan ja Hartola kanssa, rakennusvalvonnan yhteistyöselvitys, elinkeinollisen yhteistyön teemat Heinola Resort-hankeessa, Yhteen hiileen -selvityshanke Hartolan kanssa. Sysmän rannikko- ja miljöhankkeen tulosten hyödyn- 	<ul style="list-style-type: none"> Henkilöstön luonnollisen poistuman yhteydessä arvioitu toimintojen uudistamistarpeita. Tehostettu mm. työvälineenä asiakirjahallintaohjelma Dynastian käyttöä. Teknisen toimen tehtävät ja vastuut jaettu suunnittelun jälkeen kokeiluna uudelleen v. 2013 alusta. Varhaisen puuttumisen mallin käyttäminen sairauspoissaolojen seurannassa, koulutus suunniteltu keväälle 2013 Virkistys- ja työhyvinvointitoimi-

	<p>Emailerilla ja toimiva yhteistyö median kanssa. Uudistetut kunnan kotisivut, Yksi Sysmä-palveluopas, hankkeet facebookissa, hanketiedotusta ja rahoitusasiantuntijoita eri tilaisuuksissa sekä kunnanhallituksen iltakoulut. Henkilöstötiedotusta on kehitetty - intranet ja kunnanviraston sisäiset tiedostustilaisuudet.</p>	<p>teiset valmistelukokoukset omistajaohjauksen välineinä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunnan konserniyhtiön omistajaohjaus ei vielä riittävän vaikuttavaa. 	<p>tämistä investointihankkeisiin, Yhteen hiileen -hankkeen tulosten hyödyntämistä jatkohankesuunnittelussa, Yrittäjä-lomitus-hankkeella yksi elinkeino lisää maaseudulle, Matkailun Etelä-Päijänteen yhteistyön tiivistämistä yrittäjien kesken ja jatkotoimenpiteiden suunnittelua ulkomaisien matkailijoiden lisäämiseksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lahden markkinointiyhtiöön ja elinkeinoneuvontaan ei selvitysten jälkeen lähdetty. Elinkeinoneuvonta pääosin Heinolan, Hartolan ja Sysmän yhteiselle Verkostosta Voimaa -rakennemuutos-hankkeelle • Osallistuttiin Haja-asutusalueen laajakaistahankkeen uuteen kilpailutukseen, ratkaisut vuonna 2013 • v. 2013 alusta käyttöön Peruspalvelukeskus Aavassa valmisteltu suoritusperusteinen hinnoittelu ja PPK Aava aloitti soteyhtymän liikelaitoksena. 	<p>kunta on perustettu vuoden 2013 alusta alkaen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esimiehille on pidetty kehityskeskustelukoulutus • Talous- ja henkilöstöhallinnon/koko kunnan toimistotyön selvityshanke on edennyt hyvin eteenpäin - tuloksena esille myös johdon ja esimiestyön koulutustarpeet.
--	---	---	---	--

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
	Keskusvaalilautakunta				
	Vaalit				
Tulosyksikkö					
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	13 600		13 600	13 623,00	-23,00
Toimintamenot	-22 114		-22 114	-24 415,56	2 301,56
<i>Toimintakate</i>	-8 514	0	-8 514	-10 792,56	2 301,56

Toteutuma: Vuonna 2012 järjestettiin presidentin vaalit ja kunnallisvaalit.

<u>TUNNUSLUVUT</u>	<u>TAVOITE</u>	<u>TOTEUTUMA</u>	<u>POIKKEAMA</u>
Äänioikeutetut			
- presidentinvaali	3 739	3676	- 63
- kunnallisvaali	3 739	3627	- 112
Äänestysprosentti			
- presidentinvaali	72 %	64,2 %	- 7,8
- kunnallisvaali	63 %	66 %	+ 3,0

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
	Kunnanvaltuusto				
	Kunnanvaltuusto				
Tulosyksikkö					
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot					0,00
Toimintamenot	-49 533		-49 533	-38 243,42	-11 289,58
<i>Toimintakate</i>	-49 533	0	-49 533	-38 243,42	-11 289,58

Tavoite: Kunnan kehittäminen, vakaan talouden säilyttäminen sekä kunnan strateginen johtaminen. Valtuuston kokousten ja niissä käsiteltävien asioiden määrän säilyttäminen nykytasolla.

Toteutuma: Tavoitteet toteutuivat odotetusti. Lisäksi kunnanvaltuusto piti kolme seminaaripäivää ja teki yhden tutustumismatkan aiheena kuntaliitokset.

<u>TUNNUSLUVUT</u>	<u>TAVOITE</u>	<u>TOTEUTUMA</u>	<u>POIKKEAMA</u>
Kokousten lukumäärä	6	6	± 0
Käsiteltyjen asioiden lkm	50	42	- 8

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
	Tilintarkastuslautakunta				
	Tilintarkastuslautakunta				
Tulosityksikkö					
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot					0,00
Toimintamenot	-9 660		-9 660	-9 471,45	-188,55
<i>Toimintakate</i>	-9 660	0	-9 660	-9 471,45	-188,55

Tavoite: Valtuuston päätettävien hallinnon ja talouden tarkastusta koskevien asioiden valmistelu sekä valtuuston asettamien kunnan ja kuntakonsernin toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumana arviointi.

Toteutuma: Tavoite toteutunut em. tavoitteen mukaisesti.

<u>TUNNUSLUVUT</u>	<u>TAVOITE</u>	<u>TOTEUTUMA</u>	<u>POIKKEAMA</u>
Ostetut tarkastuspäivät	12	11,4	- 0,6
Tarkastusltk:n kokoukset	6	5	- 1

TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
	Kunnanhallitus				
Tulosityksikkö					
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	7 159 446		7 159 446	7 232 340,39	-72 894,39
Toimintamenot	-8 613 156		-8 613 156	-8 496 471,43	-116 684,57
<i>Toimintakate</i>	-1 453 710	0	-1 453 710	-1 264 131,04	-189 578,96

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
	Kunnanhallitus				
	Kunnanhallitus				
Tulosityksikkö	Kunnanhallitus ja henkilöstöjaosto				
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot					0,00
Toimintamenot	-52 350		-52 350	-49 192,13	-3 157,87
<i>Toimintakate</i>	-52 350	0	-52 350	-49 192,13	-3 157,87

Tavoite: Kunnanhallitus keskittyy kunnan operatiiviseen johtamiseen, elinkeino- ja henkilöstöasioiden hoitoon. Toimintojen järjestämisessä tutkitaan vuosittain kuntalain suomia mahdollisuuksia.

Toteutuma: Tavoite toteutunut odotetulla tavalla.

<u>TUNNUSLUVUT</u>	<u>TAVOITE</u>	<u>TOTEUTUMA</u>	<u>POIKKEAMA</u>
Kokousten lukumäärä	25	23	- 2
Käsiteltyjen asioiden lkm	420	293	- 127
Henkilöstöjaoston kokoukset	6	3	- 3
Käsiteltyjen asioiden lkm	15	7	- 8

KÄYTTÖTALOUS	(excel-taulu)				
TOIMIELIN	Kunnanhallitus				
Tulosalue (sitova)	Yleis- ja hallintopalvelut				
Tulosyksikkö	Hallintopalvelut, muu yleishallinto, henkilöstöpalvelut, työllistäminen, muut palvelut				
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	156 495		156 495	174 405,74	-17 910,74
Toimintamenot	-1 210 049		-1 210 049	-1 103 800,06	-106 248,94
<i>Toimintakate</i>	-1 053 554	0	-1 053 554	-929 394,32	-124 159,68

Tavoite: Uudistaa kunnan www-sivustoja yhdessä muiden hallintokuntien kanssa. Tuottaa mahdollisimman ajantasaista tietoa johdon ja muiden hallintokuntien toimimisen tueksi. Kehittää henkilöstötilinpäätöstä. Pyritään edistämään pitkäaikaistyöttömien työllistymistä ja ehkäisemään syrjäytymistä.

Toteutuma: Kunnan kotisivut uudistuivat. Henkilöstötilinpäätöstä on kehitetty ja kehitetään edelleen henkilöstöohjelman raportointien kehittymisen myötä. Taloushallinnossa siirryttiin sähköiseen laskutukseen, jota laajennetaan vuoden 2013 aikana vesilaskutukseen, kuluttajan e-laskuun sekä e-palkkaan. Kunnan toimistotyöselvitys käynnistettiin ja sitä jatketaan vuoden 2013 aikana.

Työllistämiseen sisältyy Nuori työ –hanke, jolla tuetaan sysmälaisten nuorten työnsaantia kesäaikaan. Vuonna 2012 työllistettiin peräti 81 nuorta. Nuorten työpajahanke on saanut jatkorahoitusta, se on toiminut aktiivisesti, toimenpiteissä on ollut n. 20 nuorta. Sysmän kunta pääsi mukaan Lahden kaupungin hallinnoimaan kuntakokeiluhankkeeseen pitkäaikaistyöttömien työllistämiseksi ajalle 1.9.2012 - 31.12.2015.

Työllistämiseen sisältyy myös Verkostosta Voimaa –hanke, joka on merkittävä apu alueen avoimien työpaikkojen ja työtä vailla olevien kohtaamisessa. Kuntalisää sai vuoden aikana seitsemän yrittäjää/yhdistystä, jotka työllistivät yhdeksän henkilöä.

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
	Kunnanhallitus				
Tulosityksikkö	Elinkeino- ja maaseutupalvelut				
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	281 540		281 540	298 593,47	-17 053,47
Toimintamenot	-669 410		-669 410	-596 498,38	-72 911,62
<i>Toimintakate</i>	-387 870	0	-387 870	-297 904,91	-89 965,09

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
	Kunnanhallitus				
Tulosityksikkö	Elinkeinotoimi				
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	264 940		264 940	279 740,24	-14 800,24
Toimintamenot	-416 674		-416 674	-417 681,75	1 007,75
<i>Toimintakate</i>	-151 734	0	-151 734	-137 941,51	-13 792,49

Elinkeinopalvelut

Sysmän kunta on Lahden alueen uusyrityskeskus ry:n jäsen ja siten Sysmän yrittäjät voivat käyttää vapaasti yrityksen palveluja 1.1.2010 alkaen 31.12.2012 saakka. Uusyrityskeskuksen kanssa sovittiin, että starttirahalausunnot tehdään keskitetysti heiltä. Tarkoituksena on ollut, että kunnan elinkeinotoimi ohjaa uusia asiakkaita eteenpäin oikealle taholle, eikä kaikkia palvelu täällä alusta loppuun saakka.

Kuntatilastosta 1.1. – 31.12.2012 Sysmän tilanne Uusyrityskeskuksessa

Uusia asiakkaita UYK:n neuvonnassa	Starttilausunnot	Jatkostarttilausunnot	UYK:n neuvonnan avulla syntyneet yritykset	Työllistämisaikutus (hlöt)
8	6	4	9	11

Apuna elinkeinoelämän kehittämisessä käytetään menossa olevia projekteja. Sysmän kunta on mukana useammassa elinkeinoelämään ja työllisyyteen vaikuttavassa projektissa. Asumiseen ja uusien asukkaiden saantiin keskittyvä Koti-vetovoimaa Päijät-Hämeen kuntiin jatkui vielä 31.3.2012 saakka.

Päijät-Hämeen maaseutumatkailun koordinaatiohanke / LAMK jatkui 31.8.2012 saakka. Tämä hanke keskittyi maaseutumatkailuyritysten osaamisen ja kilpailukykyyn parantamiseen ja tuotti koulutuksia matkailuyrittäjille. Hankkeen suunnitelman mukaan käynnistettiin hankkeen alla Venäjä-kimppa yrityskimppahanke, joka onnistuneesti vietiin loppuun syksyn 2012 aikana. Samanaikaisesti olimme mukana LAMK:in hallinnoimassa Sälli-sähköisen markkinoinnin koulutushankkeessa 30.10.2012 saakka.

Heinola Resort -markkinointiorganisaatiohanke jatkui Heinolan, Hartolan ja Sysmän yhteistyönä. Hanke on osa Heinolan seudun matkailun kasvuohjelmaa ja perustuu Heinolan seudun Matkailun Master Plan -hankkeen selvityksiin ja suorituksiin. Tavoitteena on vahvistaa Heinolan seudun profiilia vetovoimaisena matkailu- ja vapaa-ajanpalveluiden alueena. Uusi hankekokonaisuus Heinola Resort 2012 - 2014 käynnistyi ja v. 2012 lopussa päästiin oikeasti syöttämään tietoja Resort-sivustolle. Tekninen alusta on erittäin käyttäjäystävällinen ja systemäläiset yrittäjät ja yhdistykset ovat kiitettävästi sinne tietoja syöttäneet. Koko systeemi pohjautuu avainsanoihin palvelua sivustolta etsittäessä.

Juotavan Hyvä Etelä-Päijänne ry:n kv-hanke ”Elämysten Päijänne” jatkoi toimintaansa saaden aikaan monia hyvin konkreettisia asioita, esim. uuden visuaalisen ilmeen, uuden esitteen. Kesän 2012 aikana laatuluokiteltiin alueen Asikkala, Padasjoki, Sysmä luontokohteet, Sysmästä Päijätsalo ja Kammiovuori, sekä vastaanotettiin muutama kv bloggari, kiinalainen ja keskieuropalaisia.

Sysmän rannikkoalueen ja mljööön kehittämisohjelma EAKR-hankkeessa (8.2.2010 - 31.12.2013) merkittävämät tulokset v. 2012 aikana ovat: Hanke järjesti vuonna 2012 opiskelijoille suunnatun Ilolan alueen arkkitehtuurikilpailun ja teetti Ilola-Suopelto-Päijätsalo-alueelle kaavan numeerisen pohjakartan, jota voidaan käyttää alueen maankäytön suunnitelmien pohjana.

Hankkeen toimesta Kirkonkylän satamapalveluiden kehittämistä ja teetettiin entisen Paloaseman kuntotutkimus. Kuntotutkimukset osoittivat, että entisen paloaseman käyttötarkoituksen muuttaminen ei mahdollista, joten käynnistettiin uuden venepalvelurakennuksen suunnittelu Kirkonkylän satamaan.

Alkuvuodesta 2012 teetettiin lisäksi Vähikylän koulun lähiliikuntapaikan rakentamissuunnitelma ja Mainingin elämyspuiston sähkösuunnitelma ja laadittiin urakka-asiakirjat Mainingin elämyspuiston rakennusurakan kilpailuttamista varten.

Vuoden aikana aloitettiin hoiva-asumista koskevien asuinmuotojen kartoitus ja syyskuussa hanke järjesti Hartolan ja Sysmän kunnan päättäjille suunnatun opintomatkan, jonka aikana käytiin tutustumassa hoiva-asumista koskeviin vaihtoehtoihin Muuramessa ja Jyväskylässä.

Lisäksi hanke osallistui Huitilanjoen kunnostuslupahakemuksen ja Suopellon veneväylän lupahakemusten laatimiseen projektipäällikön työpanoksella. Loppuvuodesta kilpailutettiin S-Marketin asemakaavatyön vaatima liikenneselvitys ja taajaman yleiskaavatyön pohjaksi laadittava liikenneselvitys. S-Marketin alueen liikenneselvitys valmistui joulukuussa 2012 ja taajaman liikenneselvitystyön toteuttaminen jatkuu vielä vuonna 2013.

Hankkeen vuonna 2010 käynnistämisen kulttuuriympäristöselvityksen viimeistely ja julkaisuasuun viimeistely toteutettiin vuoden lopulla. Valmistunutta kulttuuriympäristöselvitystä voidaan käyttää tulevan taajaman yleiskaavatyön esiselvitysaineistona.

Yhteen hiileen -hankkeen (26.1.2011 - 31.10.2012) tavoitteena oli verkostoitua laajasti hankealueen toimijoiden ja muiden hankkeiden kanssa, käynnistää työryhmätyöskentely Hartolassa sekä vetää yhteen ja kehittää Yksi Sysmä-kansalaisohjelman työryhmätyöskentelyä Sysmässä. Tämän lisäksi käynnistettiin hankesuunnitelmaan kirjattuja toimenpiteitä. Hanke on edistynyt edellä mainittuja tavoitteita ja toimenpiteet jatkuvat jatkohankkeessa 8.10.2012 - 31.12.2014.

Yksi Sysmä -ohjelma, Maaseudun mallia maailmalle - Yksi Sysmä! Yksi Sysmä -kansalaisliike kokoaa kaikki sysmäläiset toimijat, vakituiset ja vapaa-ajan asukkaat sekä yritykset ja yhteisöt, kehittämään yhtenäisenä paikkakuntaa sen kaikilta osilta, jotta Sysmä pysyy vahvana, menestyy, kasvaa ja säilyttää itsenäisyytensä.

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN		(excel-taulu)				
Tulosalue (sitova)		Kunnanhallitus				
Tulosyksikkö		Elinkeino- ja maaseutupalvelut				
		Maaseututoimi				
		Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous						
Toimintatulot		16 600		16 600	18 853,23	-2 253,23
Toimintamenot		-252 736		-252 736	-178 816,63	-73 919,37
<i>Toimintakate</i>		-236 136	0	-236 136	-159 963,40	-76 172,60

Maaseutupalvelut

Tavoite:

- Tuottaa maataloushallinnon palvelut laadukkaasti ja ajallaan.
- Ostopalvelusopimus Heinolan kaupungin maaseutuhallintopalveluiden hoitamisesta (92 tilaa).
- Osallistutaan tarkoituksenmukaisiin hankkeisiin yhteistoiminnassa naapurikuntien kanssa.

TUNNUSLUVUT	TAVOITE	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Tukea hakeneet tilat	185	182	-3
EU-/kansalliset tuet milj. €	6,5	6,5	
Hankkeet/projektit	3	3	
Kutsutaksireitit	8	8	

LOMITUSPALVELUT 2012

1. Vaikuttavuus		2. Asiakkuus	
Tavoite 2012	Mittarit ja tavoitearvot	Tavoite 2012	Mittarit ja tavoitearvot
<p>Palvelujen järjestäminen asiakkaille:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vuosilomat järjestetään lomavuoden aikana • Sijaisapupyynnöt pystytään toteuttamaan • Kannustetaan yrittäjiä käyttämään tuetua maksullista lomittaja-apua <p>Palvelujen asiakaslähtöinen toteuttaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palvelusuunnitelmat tehdään suunnitelman mukaan. 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Siirtyviä vuosilomapäiviä enintään 10 % Sysmä 17 % ➢ Ks. asiakkuus- kohta ➢ Tuettua maksullista lomitusta järjestetään keskimäärin enemmän kuin vuonna 2011. Sysmä v. 2012 - 51 pv ➢ Vuodelle 2012 suunnitellut palvelusuunnitelmat on tehty. Vuodelle 2012 suunniteltiin 150 palvelusuunnitelmatilakäyntiä, joista toteutui 136 (90%). 	<p>Asiakaspalautekyselyn tulokset:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asiakkaat ovat tyytyväisiä lomittajien ammattitaitoon vuosiloma- ja sijaisapulomituksissa • Asiakkaat ovat tyytyväisiä paikallisyksikön asiakaspalveluun, tavoitettavuuteen, tiedonsaannin riittävyyteen sekä sijaisapujen ja vuosilomien toteutumiseen 	<p>Arviointi asteikolla 5-1</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Ammattitaito vuosilomalomituksessa: tavoite vähintään 4,0. Sysmä 3,94 ➢ Ammattitaito sijaisapulomituksessa: tavoite vähintään 4,0. Sysmä 3,48 ➢ Asiakaspalvelu: tavoite vähintään 4,0. Sysmä 3,64. ➢ Tavoitettavuus: tavoite vähintään 4,0. Sysmä 3,58. ➢ Tiedonsaannin riittävyys: tavoite vähintään 4,0. Sysmä 3,6 ➢ Sijaisapujen toteutuminen: tavoite vähintään 4,0 - ei kysytty ➢ Vuosilomien toteutuminen: tavoite vähintään 4,0 - ei kysytty
3. Henkilöstö		4. Talous ja tehokkuus	
Tavoite 2012	Mittarit ja tavoitearvot	Tavoite 2012	Mittarit ja tavoitearvot
<p>Ammattitaitoista ja työhönsä sitoutunutta lomitushenkilöstöä on riittävästi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Huolehditaan lomittajien ammattitaidon ylläpitämisestä • Tilakohtainen perehdytys perustuu suunnitelmaan ja sen toteutumista seurataan • Henkilöstön työhyvinvointia ja työssäjaksamista parannetaan. Pitkittyissä ja usein toistuvissa sairauspoissaoloissa työnantaja ja työntekijä käyvät keskustelun poissaolojen vähentämiskeinoista. 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Lomittajien ammattitaito on kartoitettu kehityskeskustelujen yhteydessä ja koulutus on suunniteltu sen mukaisesti. ➢ perehdytykset on toteutettu suunnitelun aikataulun mukaisesti ➢ sairauspoissaolo% on alle vuoden 2011 tason: v. 2011 9,8 % v. 2012 8,7 % 	<p>Lomituspalvelujen järjestäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paikallisyksikkö järjestää lomituspalvelut tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti • Sijaisapupäätökset on annettu ja toimitettu asiakkaalle viipymättä <p>Sähköisten palvelujen hyödyntäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lomitusnetin hyödyntämistä asiakaspalvelussa lisätään • Lomittajien lomitusnetin käyttöä lisätään • Mobiilijärjestelmän käyttöä lisätään 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ paikallisyksikön kotieläinyksikköä kohti laskettu keskimääräinen lomitusaika poikkeaa valtakunnallisesta keskiarvosta (26min/ky) enintään +10%: Sysmä 25min/ky ➢ lomituspäivän nettohinta ilman matkakustannusta poikkeaa valtakunnallisesta keskiarvosta (v.2011 155 €) enintään +10% Sysmä 156,33 € ➢ Asiakas saa päätöksen viikon sisällä hakemuksen vastaanottamisesta. ➢ vähintään 30 % asiakkaista on tehnyt vuosilomahakemuksen Lomitusnetissä Sysmä 28 % ➢ vähintään 40 % lomittajista käyttää Sysmä 49 % ➢ vähintään 50 % lomittajista käyttää Sysmä 83 %

		(excel-taulu)			
TOIMIELIN	Kunnanhallitus				
Tulosalue (sitova)	Lomituspalvelut				
Tulosityksikkö					
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	6 721 411		6 721 411	6 759 341,18	-37 930,18
Toimintamenot	-6 681 347		-6 681 347	-6 746 980,86	65 633,86
<i>Toimintakate</i>	40 064	0	40 064	12 360,32	27 703,68

Lomitustoimen arvonlisäveron korvattavuus keskustelutti syksyllä 2012. Varovaisuusperiaatteella sitä ei ole tilinpäätöksessä huomioitu korvattavaksi osuudeksi, koska ohjeita lomituskustannusten valtionkorvausselvityksen laatimisesta ei ole saatu tasekirjan laatimispäivään mennessä.

Lomituspalvelujen Sysmän paikallisyksikön alueella lomituspalveluja käytti 632 maatalousyrittäjää, vuosilomaan oikeutettuja yrittäjiä oli 421 maatilalla. Vakituisia kuukausipalkkaisia maatalouslomittajia toimi 31.12.2012 alueella 100 ja määräaikaisia 25. Vuoden aikana lyhyissä määräaikaisissa työsuhteissa oli lisäksi yli 100 henkilöä. Joustavuutta toimintaan toivat ostopalveluyrittäjät. Hallinnossa toimi kuusi henkilöä, kustannukset katettiin hallintorahalla.

Lomituspalveluissa oli käynnissä vuoden aikana kaksi hanketta. Kolmen toimintaryhmän (Maaseutukehitys, Päijänne-Leader ja Etpähä) välinen verkostohanke **Yrittäjyyden edistäminen maatalouslomituksessa** toimi ajalla 9.6.2010 -31.12.2012. Hankkeen tavoitteena oli edistää maaseudun yrittäjyyttä koko toiminta-alueella; määrällinen tavoite oli 20 uutta yrittäjälomittajaa. Toisena tavoitteena oli tuetun maksullisen lomituksen käytön lisääminen. Hankkeen päättyessä yrittäjälomittajia oli n 50. Lisäksi hankkeessa on selvitetty ostopalvelulomituksen tuntihinnan yläkorvausrajaa, jotta paikallisyksiköihin saataisiin mahdollisimman yhtenäiset korvauskäytännöt.

ESR- rahoitteinen **Yhtäköyttä -hanke** toimii ajalla 1.6.2010 - 31.5.2013. Hankkeessa kehitettiin lomitushallinnon toimintaa kahden konsultin voimin mm. prosessikuvaamalla keskeisimmät toiminnot sekä kartoittamalla osaamista, ura-tavoitteita ja esimiestaitoja. Hankkeen keskeisimpänä toimenpiteenä lomituspalveluissa tehtiin keväällä organisaatiomuutos, jonka tavoitteena oli lisätä tasapuolisuutta asiakkaiden ja työntekijöiden näkökulmasta sekä vähentää palvelun henkilösidonaisuutta. Samalla lomituspalveluissa siirryttiin lomituspalveluohjaajien työnkiertoon ja parityöskentelyyn. Lomituspalveluiden alueet jaettiin eteläiseen ja pohjoiseen lomitusalueeseen, jossa kummassakin työskentelee kaksi ohjaajaa. Lisäksi hankkeessa tehtiin 93 tilakäyntiä, näiden tavoitteena oli mm. työaikojen yhtenäistäminen, työturvallisuuden lisääminen, sekä vuorovaihtuksen lisääminen asiakkaiden ja lomitushallinnon kesken. Hankehenkilöstö työskenteli tilakäynneillä asiantuntijaroolissa, yhteistyössä lomituspalveluohjaajien kanssa. Kumpaakin hanketta veti päätoiminen hankevastaava.

Tavoite ja toteutuma: Lomituspalvelut järjestettiin maatalousyrittäjien lomituspalveluista annetun lain periaatteiden mukaisesti. Lomituspäivän bruttohinta oli 197,16 € ja nettointa (ilman matkoja) 156,33 €

Laatutavoite ja toteutuma: Asiakastyytyväisyyttä kysyttiin lomitustiloilta vuoden 2013 tammikuussa. Puhelinkysely oli mahdollista toteuttaa Yhtäköyttä – hankkeen toimenpiteenä. Tavoitteena oli saada parempi vastausprosentti lomituspalvelujen asiakastyytyväisyyskyselyyn. Vuonna 2011 vastausprosentti oli 14,8 % mutta puhelinhaastatteluna toteutetun kyselyn vastausprosentti oli 70,7 %. Kysymykset olivat tuloskortin Asiakkuus -näkökulmasta. Vastaukset ovat tuloskortin toteutumassa. Yhteistoimintaryhmä kokoontui kaksi kertaa. Hallinnon alueellinen työnohjausrengas kokoontui kaksi kertaa.

Taloudellisuustavoite ja toteutuma: Lomituspalvelut järjestettiin resurssien mukaan mahdollisimman edullisesti.

<u>TUNNUSLUVUT</u>	<u>TAVOITE</u>	<u>TOTEUTUMA</u>	<u>POIKKEAMA</u>
Lomituspäiviä	31 000	31 439	+439

Lomituspäivien tavoite toteutui. Vuosilomaoikeus oli 26 päivää, tavoite järjestämisessä 25,5, päivää ja tulos oli 25,4 päivää. Vuosiloman käyttäjiä oli 618 maatalousyrittäjää.

Sysmän kunta	KOULUTOIMI 2012			
	Asiakas	Talous	Toiminta ja prosessit	Henkilöstö ja osaaminen
Kriittiset menestystekijät	<ul style="list-style-type: none"> Resursseihin suhteutetut opetuspalvelut ovat vaikuttavia (esiopetuksesta lukioon kattavat opetuspalvelut) Opetuspalvelujen saatavuus Tehokas tiedottaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Talous on tasapainossa ja sopeutettu muuttuvaan toiminta-ympäristöön Palvelut ovat tuloksellisia 	<ul style="list-style-type: none"> Opetuspalvelut ovat tehokkaita ja vaikuttavia Laadukkaat opetuspalvelut Kunta- ja seutuyhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> Oikein mitoitettu ja ammattitaitoinen henkilöstö Työilmapiiri ja työssä jaksaminen Johtaminen ja henkilöstön yhteistyö
Mittarit/tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> Perusopetuspalvelujen järjestäminen väestökehitystä vastaavaksi Opetuspalvelujen tuottaminen omana ja yhteistyönä muiden kuntien kanssa Toiminnan seuraaminen: opetuksen arviointi, selvitykset ja palautteet Sähköisen asioinnin kehittäminen ja tiedotuksen monipuolistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Toimivien opetuspalvelujen turvaaminen- toiminnan kustannustietoisuus Kustannukset maaseutu- maisten kuntien keskitäsoa paremmat Toiminnan ja talouden seuranta saatetaan toimivaksi Palvelut priorisoidaan ja suhteutetaan toiminta-resursseihin 	<ul style="list-style-type: none"> Opetuspalvelujen kustannukset ja laatu €/as valittavien vertailukuntien parhassa neljänneksessä Henkilöstömitoitus vastaavien vertailukuntien keskitäsoa Pätevien viranhaltijoiden määrä lähes 100 % Yhteistyö tiivistynyt ja etä- ja verkko-opetus lisääntynyt lukio-opetuksessa 	<ul style="list-style-type: none"> Oikein mitoitettu henkilöstö Henkilöstön ammattitaidon kohottaminen Työilmapiiri- ja työhyvinvointikartoitus Tyky- ja kuntoutustoimintaa Henkilöstö on sitoutunut yhteisiin tavoitteisiin Kehittämiskeskustelut
Toteutunut	<ul style="list-style-type: none"> Opetusryhmät vastaavat väestökehitystä ja niiden muodostamisessa huomioidaan ryhmäkoot Opetuksen arviointi, seuranta ja ohjaus Perusopetuksen kyselyn tulosten hyödyntäminen ja tarvittavat toimenpiteet Henkilökunnan koulutus Lisätään sähköistä asiointia ja monipuolista tiedottamista 	<ul style="list-style-type: none"> Toiminnan ja talouden seuranta yksikkötasolla Tarkistetaan ja kehitetään vertailutietoja Palvelut on priorisoitu ja mukautettu toimintaympäristön muutoksiin 	<ul style="list-style-type: none"> Järjestetään perusopetus oppilasmäärän muutokset huomioiden sekä sopeutetaan opetusresurssien taso talouden edellytyksiin Järjestetään laadukasta ja ajantasaista opetusta Pätevä henkilökunta Yhteistyön tiivistäminen Hyödynnetään tietotekniikan ja uusien työmenetelmien antamat mahdollisuudet 	<ul style="list-style-type: none"> Jatko- ja täydennyskoulutus 1-2pv/hlö Kartoituksen pohjalta tehdään tarvittavat toimenpiteet Panostetaan tyky- ja kuntoutustoimintaan Vuosittaiset kehittämiss keskustelut Johtamistaitojen kehittäminen

		(excel-taulu)			
TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	Sivistyslautakunta Hallinto				
Tulosityksikkö					
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	0		0	132,10	-132,10
Toimintamenot	-135 615		-135 615	-115 845,04	-19 769,96
<i>Toimintakate</i>	-135 615	0	-135 615	-115 712,94	-19 902,06

Tavoite: Sivistystoimen hallinto käsittää koulutoimiston tuottaen kouluille ja kuntalaisille näiltä osin sivistystoimen hallinnon palvelut.

Kulttuuritoimen asioita hoitamaan on perustettu kulttuuritoimikunta, jonka ensisijaisena tehtävänä on toimia kulttuuriasioiden keskustelufoorumina sekä valmistelutehtävissä.

Sivistyslautakunta voi kokouksissaan kuulla asiantuntijoita. Sysmän Yhteiskoulua ja lukiota koskevia asioita käsiteltäessä kuullaan asiantuntijoina yhtä Sysmän Yhteiskoulua (=yläkoulua) ja yhtä Sysmän Yhteiskoulun lukiota edustavaa oppilasedustajaa.

Toteutuma: Asetetut tavoitteet toteutuivat.

<u>TUNNUSLUVUT</u>	<u>TAVOITE</u>	<u>TOTEUTUMA</u>	<u>POIKKEAMA</u>
Stj:n viranhaltijapäätökset	380	421	+41
Lautakunnan kokousten lukumäärä	13	10	-3
Käsiteltyjen asioiden lkm	180	138	-42
Kulttuuritoimikunnan kokousten lukumäärä	4	5	+1
Käsiteltyjen asioiden lukumäärä	31	36	+5

		(excel-taulu)			
TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	Sivistyslautakunta Koulutoimi				
Tulosityksikkö					
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	282 912		282 912	313 200,44	-30 288,44
Toimintamenot	-4 120 061		-4 120 061	-4 064 031,80	-56 029,20
<i>Toimintakate</i>	-3 837 149	0	-3 837 149	-3 750 831,36	-86 317,64

TOIMIELIN	(excel-taulu)				
Tulosalue (sitova)	Sivistyslautakunta Koulutoimi				
Tulosyksikkö	Peruskoulutus (peruskoulut, kehitysvammaisopetus, koul.iltapäivätoiminta)				
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	282 912		282 912	313 168,37	-30 256,37
Toimintamenot	-3 467 021		-3 467 021	-3 439 047,32	-27 973,68
<i>Toimintakate</i>	-3 184 109	0	-3 184 109	-3 125 878,95	-58 230,05

Peruskoulu käsittää kaksi alakoulua ja yläkoulun.

Tavoite: Toteutetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukais- ta laadukasta opetusta. Opetussuunnitelmaa noudatetaan talousarvion puitteis- sa.

Koulukuraattoripalvelut ostetaan Sosiaali- ja terveystyöryhmältä ja kustannukset sisältyvät perusturvapalvelujen budjettiin.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan tarjoaminen.

Koulukiinteistöt on siirretty teknisen toimen alaisuuteen.

Toteutuma: Asetetut tavoitteet toteutuivat.

<u>TUNNUSLUVUT</u>	<u>TAVOITE</u>	<u>TOTEUTUMA</u>	<u>POIKKEAMA</u>
Opettajien lukumäärä	33	33	-
Oppilaiden lukumäärä	373	370	-3
Kuljetusopp. lukumäärä	195	196	+1
Opetustuntien lkm, t/v		26 023	-

Kouluittain oppilasmäärät ja oppilaskohtaiset menot: (oppilasmäärissä painotet- tu keskiarvo)

<u>PERUSKOULUT</u>	<u>OPPILASMÄÄRÄ</u>	<u>MENOT/euro/OPPILAS</u>
Nuoramoinen	55	7 565
Väihkylä	168	6 715
Yläaste	135	8 870
Mukautettu luokka	6	19 456
Harjaantumisloukka	6	29 189
Peruskoulutus	370	8 689
Luokaton erityisopetus:	(menot yht. 71 016 €)	
Koulujen yhteiset erät	370	771

(excel-taulu)					
TOIMIELIN	Sivistyslautakunta				
Tulosalue (sitova)	Koulutoimi				
Tulosyksikkö	Keskiasteen koulutus ja aikuiskoulutus (lukio, amm. koul., musiikkikoul., kans.opetus)				
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	0		0	32,07	-32,07
Toimintamenot	-653 040		-653 040	-624 984,48	-28 055,52
<i>Toimintakate</i>	-653 040	0	-653 040	-624 952,41	-28 087,59

Lukio

Lukion osuus toteutumasta 541 157,40 €

Tavoite: Säilyttää kunnassa lukio ja kehittää sen toimintaa yhteistyössä muiden Etelä-Päijänteen lukioden kanssa. (Etä- ja verkko-opetus). Lukio tarjoaa opiskelumahdollisuuden myös aikuisille. 50–60 % ikäluokasta jatkaa lukiossa.

Lukion näkyvyys ulospäin. Positiivisen kuvan luominen lukiostamme.

Toteutuma:

<u>TUNNUSLUVUT</u>	<u>TAVOITE</u>	<u>TOTEUTUMA</u>	<u>POIKKEAMA</u>
Opettajien lukumäärä	5	5	-
Oppilaiden lukumäärä	69	65	-4
Opetustuntien lkm, kpl/v		3 963	-
Menot/euro/oppilas		8 326	-

Aikuis- ja musiikkikoulutus

Tavoite: Itä-Hämeen kansalaisopisto antaa entiseen tapaan ensisijaisesti yleisivistävää aikuiskoulutusta toimialueensa tarpeiden mukaisesti.

Musiikkiopistotoiminnassa tavoitteena musiikin perusopetuksen tarjoaminen.

Hartolan musiikkikoulu antaa taiteen perusopetuslain mukaisen musiikin perusopetuksen.

Toteutuma: Em. tavoitteet jäivät alle arvioidun määrän, koska kaikki opintopiirit eivät toteutuneet oppilasmäärien vähyyden vuoksi.

<u>TUNNUSLUVUT</u>	<u>TAVOITE</u>	<u>TOTEUTUMA</u>	<u>POIKKEAMA</u>
Kansalaisopisto			
Opetustunnit	2450	2519	+69
Oppilasmäärä	615	498	-117
Musiikkiopisto			
Oppilasmäärä/Hartola	10	10	
Opetustunnit/Hartola	358	395	+37
Oppilasmäärä/Heinola	9–12	(ka) 7	
Opetustunnit/Heinola	930	(vvt) 596,67	

Sysmän kunta	VAPAA-AIKATOIMI 2012			
	Asiakas	Talous	Toiminta ja prosessit	Henkilöstö ja osaaminen
Kriittiset menestystekijät	<ul style="list-style-type: none"> • Monipuoliset vapaa-aikapalvelut edistävät asukkaiden hyvinvointia • Palveluhenki ja -osaaminen • Tehokas tiedottaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Talous on tasapainossa ja sopeutettu muuttuvaan toiminta-ympäristöön • Palvelut ovat tuloksellisia 	<ul style="list-style-type: none"> • Vireä kulttuuri- ja liikunta-elämä • Nuorten osallistuminen ja osallistaminen • Tiivistynyt yhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstö on osaava ja oikein mitoitettu • Työilmapiiri ja työssä jaksaminen • Johtamisen ja henkilöstön yhteistyö
Mittarit/tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Turvata monipuolinen vapaa-aikapalvelujen tarjonta yhteistyössä eri toimijoiden kanssa • Toimintatapana: ystävällinen ja osaava palvelu • Asiakas- ja kuntalaispaikalaute • Sähköinen asiointi ja monipuolinen tiedottaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnan kustannustietoisuus • Toiminnan ja talouden seuranta saatetaan toimivaksi • Yhteistyö lisääntyy • Palvelut priorisoidaan ja suhteutetaan toiminta-resursseihin 	<ul style="list-style-type: none"> • Nuorilla on tavoitteellista toimintaa, omaehtoista kulttuurin tekemistä sekä vapaa-ajanviettoa ikätoverien kanssa turvallisessa ympäristössä • Keskeiset kulttuuritapahtumat ja toimijat säilyttävät elinvoimansa ja uudistuvat • Edistetään hyvinvointia lisäävää omaehtoista kulttuuritoimintaa • Monipuolinen liikuntapaikkojen ja -palvelujen tarjonta • Yhteistyö lisääntynyt 	<ul style="list-style-type: none"> • Oikein mitoitettu henkilöstö • Henkilöstön ammattitaidon kohottaminen • Työilmapiiri- ja työhyvinvointikartoitus • Tyky- ja kuntoutustoimintaa • Henkilöstö on sitoutunut yhteisiin tavoitteisiin • Kehittämiskeskustelut
Toteutunut	<ul style="list-style-type: none"> • Monipuoliset vapaa-ajan palvelut liikunnan ja kulttuurin aloilla • Urheiluseurojen ja muiden järjestöjen tukeminen avustuksia myöntämällä • Parempi tiedottaminen, mm. kunnan uudet www-sivut 	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnan ja talouden tarkka seuranta yksikkötasolla • Tiivis yhteistyö järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa • Palvelut on priorisoitu ja mukautettu toimintaympäristön muutoksiin 	<ul style="list-style-type: none"> • Nuorten osallistaminen mm. nuorisovaltuustotoiminnan kautta • Vähkylän lähiliikuntapaikan kehittäminen ja kunnostaminen • Liikuntaneuvonnan käynnistyminen • Nuorten työpajatoiminnan jatkuminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstö osallistunut koulutuksiin • Tyky-toiminnan tarjoaminen henkilöstölle • Vuosittaiset kehittämisseskustelut • Johtamistaitojen kehittäminen

(excel-taulu)					
TOIMIELIN	Sivistyslautakunta				
Tulosalue (sitova)	Vapaa-aikatoimi				
Tulosityksikkö					
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	79 670		79 670	91 399,69	-11 729,69
Toimintamenot	-879 627		-879 627	-829 945,47	-49 681,53
<i>Toimintakate</i>	-799 957	0	-799 957	-738 545,78	-61 411,22

(excel-taulu)					
TOIMIELIN	Sivistyslautakunta				
Tulosalue (sitova)	Vapaa-aikatoimi				
Tulosityksikkö	Vapaa-aikapalvelut: Liikunta- ja nuorisopalvelut				
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	39 170		39 170	42 925,90	-3 755,90
Toimintamenot	-447 891		-447 891	-439 201,82	-8 689,18
<i>Toimintakate</i>	-408 721	0	-408 721	-396 275,92	-12 445,08

Liikuntatoimi

Tavoite:

- Kehittää liikuntapalveluja paikallisesti ja alueellisesti yhteistyössä kunnan eri toimialojen, järjestöjen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa.
- Toteuttaa Sysmän terveystoiminnan toimenpideohjelman 2010-2020 ja hyödyntää siinä liikuntatoimikunnan asiantuntemusta.
- Ottaa käyttöön liikuntalähetteen ja aloittaa liikuntaneuvontapalvelun.
- Jatkaa yhteistyötä Sysmän Sisun kanssa liikuntapalvelujen ja tapahtumien tuottamisessa.
- Kunnostaa ja parantaa Vähkylän koulun pihapiiri monipuoliseksi ja liikunnan innostavaksi lähiliikuntapaikaksi.
- Pitää liikuntapaikat asianmukaisessa kunnossa.
- Tukea järjestöjä ja yksityishenkilöitä toiminta-avustuksin.

Toteutuma:

- Sysmä osallistui seudullisiin liikunnan kehittämishankkeisiin yhteistyössä PHLU:n sekä alueen kuntien kanssa, esim. Liikunta-apteekki -hanke. Hankkeen puitteissa suunniteltiin ja toteutettiin liikuntaneuvonnan aloittaminen Sysmässä. Liikuntaneuvontapalvelut ostetaan Sysmän Sisulta.
- Yhteistyösopimus Sysmän kunnan ja Sysmän Sisu ry:n välillä liikuntapalveluiden ja -tapahtumien tuottamisesta jatkuu sopimuksen mukaisesti.
- Hiihtolatuksen kunnossapitoon panostettiin, latujen viikonloppuhoito ostettiin yrittäjältä.
- Vähkylän koulun lähiliikuntapaikan kunnostaminen ja parantaminen toteutettiin kesän 2012 aikana. Hankkeeseen saatiin ELY-keskuksen myöntämä valtionavustusta.

- Sivistyslautakunta myönsi avustuksia järjestöille ja yksityisille toimintaan sekä koulutukseen.

Nuorisotyö

Tavoite:

- Edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistumista.
- Tehostaa monialaista yhteistyötä nuorten syrjäytymien ehkäisyssä mm. koulupudokkaiden ja nivelvaiheessa olevien nuorten kanssa.
- Tukea nuorten itsenäistymistä sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.
- Perustaa Sysmään nuorisolain 7a§ edellyttämä monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten nuorten ohjaus- ja palveluverkosto.
- Kehittää ja tukea nuorisovaltuuston toimintaa.
- Pyrkii vakiinnuttamaan Nuorten Työpaja -toiminta.
- Pitää nuorisotilaa auki arki-iltaisain ja tarjota nuorille paikka viettää aikaa ja tavata kavereita turvallisessa paikassa.
- Tehdä ennaltaehkäisevää päihdetyötä lasten ja nuorten parissa yhteistyössä koulun kanssa.
- Jatkaa ja kehittää toimivaa yhteistyötä seurakunnan, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa
- Järjestää lapsille ja nuorille leiritoimintaa yhteistyössä seurakunnan kanssa.
- Pitää nuorisotoimessa riittävä, koulutettu henkilöstö

Toteutuma:

- Nuorten työpajatoiminta on osoittanut tarpeellisuutensa Sysmässä, vuoden 2012 aikana toimintaan osallistui yli 20 nuorta, valtionavustus saatu ajalle 7/2012-6/2013.
- Nuorisovaltuusto on kokoontunut säännöllisesti, noin kerran kuukaudessa ja ottanut kantaa nuoria koskeviin asioihin. Lahden seudun nuorisovaltuustot tekevät yhteistyötä järjestämällä mm. yhteisiä koulutuksia.
- Nuorisotila Verkko Olavin toimintakeskuksessa on säännöllisesti avoinna arkisin. Tilat tarjoavat turvallisen paikan viettää aikaa kavereiden kanssa aikuisen läsnä ollessa. Verkossa on sekä ohjattua kerhotoimintaa että avoimien ovien toimintaa. Verkon toiminnasta vastaavat yhteistyössä kunnan nuorisotoimi, seurakunnan nuorisotyö sekä 4H-yhdistys.
- Kesällä 2012 järjestettiin 3 lastenleiriä, joista yksi oli päiväleiri ja kaksi perinteistä leiriä yhteistyössä seurakunnan kanssa Olavinrannan leirikeskuksessa.
- Nuorisotoimen avustuksia on myönnetty järjestöille sekä yksityisille.
- Nuorisotoimessa työskentelee vapaa-aikaohjaajan lisäksi ohjaaja 13 tuntia 15 min viikossa. Vapaa-aikaohjaaja työnkuvaan kuuluu nuorisotoimen lisäksi liikunnan hallinnolliset tehtävät.

Sysmän kunta	KIRJASTO 2012			
	Asiakas	Talous	Toiminta ja prosessit	Henkilöstö ja osaaminen
Kriittiset menestystekijät	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakaslähtöisyys, asiakasystävällisyys, asiakastyytyväisyys • Palvelun tavoitettavuus ; kaikkien ryhmien huomioiminen; esteettömyys eli liikunta- ja aistirajoitteisten huomioiminen tiloissa ja aineistoissa • Käyttäjystävällisyys; tiedon saatavuus ;palvelun tutuus ja luotettavuus 	<ul style="list-style-type: none"> • Talousseuranta • Kustannusvastaavat maksut ja taksat • Kunnan rahoitusosuus yleisten kirjastojen laatumnormia vastaava (1-1,5% kunnan talousarvioista) • Taloudelliset hankinnat 	<ul style="list-style-type: none"> • Laadukkaat verkkopalvelut • Lukemisharrastus ja oppiminen kaikkien käytössä • Tavoitettavuus tiedon ja kulttuurin alalla • Tietoverkkojen sisältöjen saavutettavuus • Tilojen ajanmukaistaminen • Arvioidut ja valikoidut aineistot 	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyö muiden kirjastojen kanssa • Koulutettu, riittävä henkilökunta • Henkilöstöstä huolehtiminen; täydennyskoulutus ja virkistys
Mittarit/tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Säännölliset asiakaskyselyt • Asiakastyytyväisyyden kasvu jatkuu 	<ul style="list-style-type: none"> • Taloudellisuus • vertailu muiden yleisten kirjastojen kanssa • Taloudellisuus verkkikirjastojen keskiarvoa parempi 	<ul style="list-style-type: none"> • Valtakunnalliset yleisten kirjastojen linjaukset ja tavoitteet • Lukuharrastuksen ja paikalliskulttuurin harrastuksen vahvistaminen • Laatu kokoelmatyössä pidetään vahvalla kansallisella tasolla 	<ul style="list-style-type: none"> • Virkojen ja toimien käyttöaste 100 % • Ammattitaidon ylläpito • Uusien palvelujen käyttöönotto
Toteutuma	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakaskysely tehtiin elokuussa 2012. Esim. opasteisiin ja tiedottamiseen on kiinnitetty lisähuomiota • Kirjastotoimikunta on selvittänyt mahdollisuuksia päästä asianmukaisiin tiloihin katasoon • Rahoitusehdotus valtionavun saamiseksi uusien tilojen perustamiseen jätettiin OKM:ön joulukuussa 2012. 	<ul style="list-style-type: none"> • Talousarviossa on pysytty. • Hankintoja on rajoitettu tilaustauden vuoksi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyötä vapaa-aikatoimen ja koulujen kanssa. Koulutusta hankittu seutuyhteistyöhön liittyen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Siviilipalvelusmies lisäresurssina. Rakennettiin uusi digitointipiste itsepalvelukäyttöön asiakkaille • Musiikkitalenteet järjestettiin asiakaslähtöisesti ja opasteita kehitettiin • Seutukirjastopalvelun käyttöönotto ei toteutunut vielä.

(excel-taulu)					
TOIMIELIN	Sivistyslautakunta				
Tulosalue (sitova)	Vapaa-aikatoimi				
Tulosyksikkö	Kirjasto- ja kulttuuripalvelut				
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	40 500		40 500	48 473,79	-7 973,79
Toimintamenot	-431 736		-431 736	-390 743,65	-40 992,35
<i>Toimintakate</i>	-391 236	0	-391 236	-342 269,86	-48 966,14

Kulttuuri- ja elokuvatoiminta

Kunnan kulttuuritoimen ja elokuvatoimen palvelut ostettiin Sysmän Suvisoitto ry:ltä 9 500 euron vuosikorvauksella.

Tavoite:

- Elokuvatoiminta: elokuvia näytetään viikoittain, lukuun ottamatta kesäaika. Elokuvavalinnoissa pyritään huomioimaan eri ikäryhmät.
- Sysmän Suvisoitto: luodaan taloudelliset edellytykset alueen suurimman ke-sätapahtuman säilyttämiseksi ja kehittämiseksi, kunnan avustus 40 006 €
- Sysmän Kirjakyläpäivät: tuetaan kirjakyläpäivien järjestelyä ja muuta toiminta.
- Suomen Harmonikkamuseo: tuetaan ainutlaatuisen museon toimintaa työ-avun lisäksi myös taloudellisesti, kunnan avustus 2 682 €
- Musiikkileikkikoulu: tuetaan musiikkileikkikoulutoimintaa toiminta-avustuksen muodossa, kunnan avustus 2 522 €
- Yhteistyön kehittäminen eri kulttuuritoimijoiden kanssa
- Sivistyslautakunnan alainen kulttuuritoimikunta kehittää yhteistyömuotoja kulttuuritoimijoiden kesken.

Elokuvatoimintaa häytti syksyllä 2012 Teatteritalon 35 mm elokuva-laitteistolle sopivien elokuvien julkaisun loppuminen. Syksyllä käynnistettiin siksi elokuv-laitteiston digitalisointihanke.

Villa Sarkia residenssi on ollut toiminnassa. Residenssin asukkaat ovat tehneet koulu- ja vanhainkotivierailuja ja vierailleet kirjastossa.

Elokuvatoimi

Näytöksiä kevätkaudella	39	
Näytöksiä syyskaudelle	7	Yht. 46
Katsojia kevätkaudella	514	
Katsojia syyskaudella	296	Yht. 810

Kirjasto

Tehtävänä on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen sekä jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen. Kirjasto palvelee kaikkia ikäryhmiä luoden pohjaa laaja-alaiselle sivistykselle ja elinikäiselle oppimiselle. Toiminta vahvistaa kunnan omaa kulttuurista perustaa ja rakentaa sen identiteettiä. Samalla se ehkäisee kansalaisten ja alueiden syrjäytymistä tuomalla tietoyhteiskunnan palvelut tasapuolisesti kaikkien saataville.

Seutuyhteistyötä tehtiin Päijät-Hämeen yhteisen LASTU-verkkokirjasto-palvelun eteen, mutta käytännön toteutus siirtyi tulevaisuuteen. Kirjastosta osallistuttiin johto-, verkkopalvelu- ja luettelointityöryhmien työhön.

Yhteistyötä jatkettiin Asikkalan ja Padasjoen kanssa myymällä kirjastonjohtajapalvelua. Toimi on Sysmän kunnassa ja työpanoksesta myytiin Asikkalaan 30 % ja Padasjoelle 30 %.

Kunnanhallituksen nimeämä kirjastotoimikunta kokoontui yhdeksän kertaa kehittämään kunnan kirjastopalvelua erityisesti tilojen suhteen. Toimikunnan esityksen mukaisesti OKM:lle jätettiin rahoitusehdotus valtionavustukseen kirjasto-tilojen perustamiseksi. Asiakastarpeita ja -toiveita kartoitettiin laajalla asiakaskyselyllä.

Kirjaston tiloissa oli usean kuukauden ajan sisäilmaongelma, joka aiheutti häiriötä kirjastopalveluun ja kuormitti henkilöstöä.

Kirjastotoiminnan tehokkuutta on tavattu mitata lainamääriin perustuen. Kirjaston käyttö on kuitenkin paljon muuta: lehtien lukua, tiedon hankintaa, nettiasioimista, pelaamista, olemista ja ihmisten tapaamista. Laadukkailla, kuntalaisten tarpeita vastaavilla kirjastopalveluilla luodaan hyvinvointia, iloa, elämyksiä ja tietoa.

Toteutuma: Tavoitteet toteutuneet. Koulutuspäiviä yhteensä 16,3.

<u>TUNNUSLUVUT</u>	<u>TAVOITE</u>	<u>TOTEUTUMA</u>	<u>POIKKEAMA</u>
Kokonaislainat/kpl		60 208	
Kirjalainat/kpl	62 000	48 444	-13 556
Lainat/asukas	20	14,1	-5,9
Lainajien lkm	2 000	1 590	-410
Kirjastokäynnit	50 000	33 007	-16 993
Verkkokäynnit	9 000	6 817	-2 183
Aukiolotunnit	2 150	1 951	-199
Br-menot/€/laina	3,3	4,4	+1,1
Taloudellisuus	1,7	1,5	-0,2

(Taloudellisuus = (henkilökustannukset+aineistokulut)/(fyysiset käynnit+lainaus))

Sysmän kunta	PÄIVÄHOITO 2012			
	Asiakas	Talous	Toiminta ja prosessit	Henkilöstö ja osaaminen
Kriittiset menestystekijät	<ul style="list-style-type: none"> Täytetään valtakunnalliset ohjeet(laki, asetus, sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohje) Asiakkaat saavat tarvitsemansa palvelut Tiedottaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Laadukas, toimiva, tehokas päivähoito Päivähoito pyrkii pysymään valtuuston hyväksymissä määrärahoissa 	<ul style="list-style-type: none"> Toiminnallisesti yhtenäinen päivähoito Päivähoitopaikkojen määrä vastaa tarvetta Moniammatillinen ja kuntien välinen yhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> Oikein mitoitettu ammattitaitoinen henkilökunta Työilmapiiri ja työssä jaksaminen Johtaminen ja henkilöstön yhteistyö
Mittarit/tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> Riittävä, yhteistyökykyinen, ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilökunta Asiakastyytyväisyys Yhteistyö Tiedottaminen päivähoiton palveluista kuntalaisille 	<ul style="list-style-type: none"> Laadukas kustannustehokas päivähoito Vertailu Päijät-Hämeen maaseutukuntiin 	<ul style="list-style-type: none"> Vara-ilta- ja viikonloppuhoidon järjestäminen tarpeen mukaan Tiivistetään yhteistyötä sos.- ja terv.huollon henkilöstön (laku- ja ohr ryhmät) ja naapurikuntien kanssa Päivähoidon arviointi 	<ul style="list-style-type: none"> Ammattitaidon kohottaminen täydennyskoulutuksin ja tutkimoin Työilmapiiri- ja työhyvinvointikartoitus kerran kahdessa vuodessa Sairauspoissaolojen väheneminen varhaisen puuttumisen mallin käytöllä ja kuntoutustoiminnalla Kehityskeskustelut käydään vuosittain
Toteutunut	<ul style="list-style-type: none"> Kasvatushenkilöstölle tarkoitettu 1 päivän koulutus toteutui syksyllä 2012 yhteistyössä ympäristökuntien kanssa Asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin Kastellissa keväällä 2012, sen pohjalta paneuduttu koko henkilökunnan kanssa lapsen kohtaamiseen 	<ul style="list-style-type: none"> Talousarviovertailua on seurattu kuukausittain ja menot pysyneet annetuissa rajoissa Vuoden 2012 kustannuksia pystytään vertailemaan vasta loppuvuodesta. Vuoden 2011 nettokustannukset /asukas toiseksi edullisimmat Päijät-Hämeen alueella 	<ul style="list-style-type: none"> Vara- ilta ja viikonloppuhoitoa on järjestetty tarvittaessa. Moniammatillisten työryhmien ja naapurikuntien kanssa on tavattu säännöllisesti n 1 kerta/kk kaikille päivähoitoa tarvitseville lapsille on hoito järjestynyt 	<ul style="list-style-type: none"> Henkilöstön täydennyskoulutus toteutunut syksyllä 2012 Työilmapiiri kartoitus toteutetaan 2013 Varhaisen puuttumisen mallia on toteutettu sairauspoissaolojen seurannassa Kehityskeskustelut pidetty keväällä 2012 kaikille ja lisäksi syksyllä 2012 ryhmäkeskustelut pk:ssa

TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
	Sivistyslautakunta Päivähoito				
Tulosyksikkö					
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	133 150		133 150	127 599,62	5 550,38
Toimintamenot	-1 273 354		-1 273 354	-1 230 788,78	-42 565,22
<i>Toimintakate</i>	-1 140 204	0	-1 140 204	-1 103 189,16	-37 014,84

Toteutuma: Lasten kotihoidon tuen osuus toteutumasta on 126 271,78 €. Määräraha ylittyi, koska kotihoidon tukea käyttäviä perheitä oli arvioitua enemmän. Päiväkoti Kastellissa toimi kolme hoitoryhmää. Perhepäivähoidon varahoito ja viikonloppuhoito toteutettiin Vararyhmiksessä kirkonkylällä. Omassa kodissa työskenteleviä perhepäivähoitajia oli koko kunnan alueella kesäkuusta 2012 alkaen viisi. Toimintapäivät päivähoitossa eivät toteutuneet suunnitellusti. Toimintatulot jäivät arvioitua pienemmiksi, koska lapsia oli arvioitua vähemmän hoidossa.

Kirkonkylän alueen esiopetus tapahtui Päiväkoti Kastellissa.

Haasteena on ollut koulutettujen sijaisten puute.

Tavoitteet.	TA 2012	TP 2012	POIKKEAMA
Hoitopäiviä:			
Kastelli	10 000	8 389	-1 611
Nuoramoisten ryhmä	2000	2 232	232
Perhepäivähoito	4500	3 464	-1 036
Ostopalvelu	730	465	-265

Sysmän kunta	TEKNINEN TOIMI 2012			
	Asiakas	Talous	Toiminta ja prosessit	Henkilöstö ja osaaminen
Kriittiset menestystekijät	<ul style="list-style-type: none"> Asiakastyytyväisyys Palvelujen saatavuus Tiedottaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Laitosten taloudellinen tulos Tehokas toiminta Onnistuneet hankinnat 	<ul style="list-style-type: none"> Resurssien riittävyys palvelutuotantoon Laitosten toimintavarmuus 	<ul style="list-style-type: none"> Työssäjaksaminen ja työtyytyväisyys Ammattitaitoinen henkilökunta Riittävät resurssit
Mittarit/tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> Liikenneväylät ja yleiset alueet ovat käyttäjiä tyydyttävässä kunnossa Osaava ja nopeahko asiakaspalvelu Asiakaspalautteeseen annetaan vastaus määräajassa Sisäisten palvelutarpeiden tyydyttäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Vesilaitoksen ja Lämpölaitoksen taloudellinen tulos saavutetaan Toiminnot järjestetään tehokkaasti ja taloudellisesti Haetaan hankkeisiin tukirahoitusta mahdollisuuksien mukaan 	<ul style="list-style-type: none"> Jätevedenpuhdistamon puhdistustulokset täyttävät lupaehdot Investointiohjelma on toteutettu Viranomaistehtävät hoidettu Sisäiset palvelut järjestetty muille hallintokunnille 	<ul style="list-style-type: none"> Koulutus Kehityskeskustelut Prosessien ja vastuualueiden selkeyttäminen Työtyytyväisyydestä huolehtiminen Eläköitymiseen varautuminen
Toteutuminen	<ul style="list-style-type: none"> Isoja asfaltointeja ei tehty. Tiet edelleen tyydyttävässä kunnossa Sähköinen huoltokirja otettiin käyttöön. Teknisen toimen työjärjestelyillä saavutettiin parempi hallinnon resurssointi Asiakastyytyväisyyttä seurattiin jatkuvalla seurannalla Vastattiin nopeasti asiakkaiden toiveisiin 	<ul style="list-style-type: none"> Taksoja korotettiin rakennusvalvonnassa ja vesilaitoksella Kilpailutettavia hankkeita toteutettiin kaukolämmössä ja ympäristörakentamisessa Yksi vanha koulu myytiin ja yksi vanha asuinrakennus päätettiin purkaa Hankerahoitusta käytetty satama- ja rannikkohankkeissa Talousarviota seurattu jatkuvasti. Työntekijä resurssien vähäisyys kesäkaudella vähensi investointeja. 	<ul style="list-style-type: none"> Jätevesipuhdistamon ja vesien tarkkailu jatkunut. Määräystenmukaiset velvoitteet täytettiin. Yleiskaavoitustöitä jatkettiin päijänteen osalta ja selvitettiin lisää tulevaa taajaman yleiskaavaa varten. Erillisiä pienempiä kaavaamuutoksia. Kunnan hallinnossa aloitettiin toimistotyön selvitys joka vaikuttaa myös teknisen hallinnon toimiin. 	<ul style="list-style-type: none"> Kehityskeskustelut käytiin ja toimenkuvia teknisellä osastolla tarkasteltiin. Järjestettiin vesihygieniakoulutus sekä osallistuttiin erillisille lyhytkursseille. Sijaisuudet resursoitiin välttävästi. Työtyytyväisyyttä pyrittiin parantamaan uudelleen järjestelyin Tiedonkulku hallintokunnan sisällä parantunut. Vaatii edelleen parantamista.

TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	Tekninen lautakunta (excel-taulu)				
	Tulosityksikkö				
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	3 970 448		3 970 448	4 121 434,86	-150 986,86
Toimintamenot	-4 458 867		-4 458 867	-4 317 816,70	-141 050,30
<i>Toimintakate</i>	-488 419	0	-488 419	-196 381,84	-292 037,16

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	Tekninen ltk (excel-taulu)				
	Tulosityksikkö				
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	14 000		14 000	11 717,10	2 282,90
Toimintamenot	-307 314		-307 314	-375 510,90	68 196,90
<i>Toimintakate</i>	-293 314	0	-293 314	-363 793,80	70 479,80

Tavoite: Sujuvan asiakaspalvelun sekä asianmukaisten viranomaistehtävien varmistaminen.

Toteutuma: Toimittiin tavoitteiden mukaisesti.

<u>TUNNUSLUVUT</u>	<u>TAVOITE</u>	<u>TOTEUTUMA</u>	<u>POIKKEAMA</u>
Kokousten lukumäärä	8	5	-3
Käsiteltyjen asioiden lkm	90	56	-34
Teknisen johtajan viranhaltijapäätökset	100	275	+175

Viranhaltijapäätöksien määrää nosti runsaat jätemaksupäätökset. Sysmä-Hartola vesihuoltosuunnitelmia oli investoinneissa keskeneräisissä töissä, koska hanke ei toteudu, on kustannukset kirjattu menoksi käyttötalouteen tekniseen hallintoon (68 259,36 €), ei määrärahavarausta. Muita ennakoimattomia kuluja aiheutti pääasiallisesti vuoden 2011 puolella tehdyn kaukolämpösuunnitelman loppulasku sekä teknisen toimen poikkeukselliset henkilöstöresurssien järjestelyt.

Rakennuskannan suunnitelmalliseen kunnostustyöhön kuntotarkastuksia ja rakennussuunnittelua varten oli varattu määräraha. Näitä ei tehty resurssipulan ja puuttuvan priorisointimäärittelyn vuoksi. Tehostettuun palveluasumiseen soveltuvien kiinteistöjen käyttöönoton kunnostusarvioihin ja toiminnallisuuden vertailuun oli varattu määräraha, tätä ei tehty, koska päätös asumispalvelujen ratkaisumallista on tekemättä.

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
	Tekninen ltk				
	Ympäristönhoito				
Tulosityksikkö					
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	8 750		8 750	10 695,99	-1 945,99
Toimintamenot	-316 324		-316 324	-340 395,83	24 071,83
<i>Toimintakate</i>	-307 574	0	-307 574	-329 699,84	22 125,84

Tavoite: Kaavateiden hoidossa pyritään ylläpitämään nykyinen hoitotaso. Puistojen ym. yleisten alueiden kunnossapito pidetään nykytasolla.

Toteutuma: Tavoitteet saavutettiin pääasiallisesti. Talousarviossa määriteltyjä perusrakennushankkeita kaavateiden osalta ei toteutettu tavoitteiden mukaisesti. Venepaikat on vuokrattu ulkopuoliselle toimijalle.

	<u>TAVOITE</u>	<u>TOTEUTUMA</u>	<u>POIKKEAMA</u>
Kunnossapidetyt puistot	15 ha	15 ha	-
Ylläpidetyt tiet (m)	17 415	17 415	-
Torien kunnossapito (m ²)	3 300	3 300	-
2012 kaatopaikkajätettä	1 302 tonnia		
2012 energijätettä	231 tonnia		

Yksityistieavustuksia annettiin 85 000 €. Tiekuntia oli 109 kpl, luokka I 8 kpl, luokka II 20 kpl, luokka III 81 kpl. Avustettavia yksityisteitä 373 km. Runsaslumis- ja talvijaksot aiheuttivat lisäkustannuksia tienpidossa kunnan hallinnoimilla alueilla.

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
	Tekninen ltk				
	Kiinteistöt				
Tulosityksikkö					
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	1 892 774		1 892 774	1 923 298,18	-30 524,18
Toimintamenot	-1 511 432		-1 511 432	-1 419 902,65	-91 529,35
<i>Toimintakate</i>	381 342	0	381 342	503 395,53	-122 053,53

Tavoite: Kiinteistöjen kunnossapidosta huolehditaan siten, että niiden kunto säilyy nykytasolla. Asuntojen vuokrausaste pyritään pitämään korkealla tasolla. Kunnan metsissä suoritetaan tarvittavat hoitotoimenpiteet.

Toteutuma: Taloudelliset tavoitteet toteutuivat. Kiinteistöjen käytön tehostamisesta ja kunnalle tarpeettomien rakennusten luopumisesta jäätin tavoitteista.

Kiinteistöissä on tehty vähäisiä korjaustoimenpiteitä tarpeiden mukaisesti. Kiinteistöjen lämmityskustannukset olivat tavoitetasolla. Vuokrausaste on suunnitteen edellisvuoden tasolla. Vuokrausaste tulee asteittain vähenemään kunnan asukasluvun pienentyessä. Yksi vanha koulukiinteistö myytiin yksityiselle ostajalle.

Myyntivoittoa koulukiinteistön ja maa-alueiden myynnistä kirjattiin 81 965 €

<u>TUNNUSLUVUT</u>	<u>TAVOITE</u>	<u>TOTEUTUMA</u>	<u>POIKKEAMA</u>
Vuokrattavat huoneistot	310	310	-
Vuokrausaste (%)	88	85	- 3

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
Tekninen Itk					
Liikelaitokset					
Tulosityksikkö					
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	1 365 000		1 365 000	1 541 657,00	-176 657,00
Toimintamenot	-1 089 020		-1 089 020	-1 141 480,72	52 460,72
<i>Toimintakate</i>	275 980	0	275 980	400 176,28	-124 196,28

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
Tekninen Itk					
Liikelaitokset					
Tulosityksikkö					
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	945 000		945 000	1 075 688,83	-130 688,83
Toimintamenot	-814 110		-814 110	-909 068,53	94 958,53
<i>Toimintakate</i>	130 890	0	130 890	166 620,30	-35 730,30

Tavoite: Tavoitteena mahdollisimman häiriötön lämmöntoimitus sekä kustannusten kurissapito.

Toteutuma: Asetetut tavoitteet ovat toteutuneet. Taloudelliseksi tavoitteeksi asetettu nettotulos ylittyi. Lämmön laskutushinta vaihteli talousarviovuoden aikana, mutta öljyn hinta oli keskimäärin edellisvuoden tasolla. Lämpö tuotetaan nyt enimmältä osin hakkeella. Lämpölaitoksen tuotto oli 23 % arvioitua suurempi.

<u>TUNNUSLUVUT</u>	<u>TAVOITE</u>	<u>TOTEUTUMA</u>	<u>POIKKEAMA</u>
Nettotulos/€	120 000	147 675	- 27 675
Lämmön myynti (Mwh)	14 300	13 012	- 1 288
Myyty energia (€/Mwh) (alv 0%)	67,85	67,85	
Lämpölaitoksilla tuotettu energia (Mwh):		15 298,6	

Vapo hakelaitos (MWh)	14 321,0
Raskasöljylaitos (MWh)	977,6
(83 698 kg > 85,6 kg/MWh)	

KPA-laitoksen lämmöntoimitusosuus oli 93,6 % (sopimuksessa 80 %). Turpeella tuotettu energiamäärä kaukolämpöverkkoon 2 320,2 MWh. Turpeen osuus on 16,2 % (sopimuksessa ¾ hakkeella).

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
Tekninen ltk					
Liikelaitokset					
Tulosityksikkö	Vesihuoltolaitos				
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	420 000		420 000	465 968,17	-45 968,17
Toimintamenot	-274 910		-274 910	-232 412,19	-42 497,81
<i>Toimintakate</i>	145 090	0	145 090	233 555,98	-88 465,98

Tavoite: Vesi- ja viemärlaitoksen toimintataso pyritään säilyttämään ja täyttämään Vesioikeuden lupavaatimukset.

Toteutuma: Toimittiin tavoitteiden mukaisesti. Vesilaitoksen nettotulos ylitti tavoitteen 56 %. Myydyn veden määrä on lähes edellisvuoden tasolla. Tavoitteissa mainittu myydyn veden määrä on talousarviossa aliarvioitu. Vesihuoltolaitoksessa ei tehty suuria muutos- ja korjaustöitä kauden aikana. Laitokset toimivat toimintavarmasti ja lupaehdoissa pysyttiin.

<u>TUNNUSLUVUT</u>	<u>TAVOITE</u>	<u>TOTEUTUMA</u>	<u>POIKKEAMA</u>
Nettotulos/€	113 000	177 721	+ 64 721
Laskutettu vesi (m ³)	125 000	164 552	+ 39 552
Laskutettu j-vesi (m ³)	110 000	113 312	- 3 312
Puhdas vesi (€/m ³) (alv 0%)	1,32	1,32	0
Jätevesi (€/m ³) (alv 0%)	1,84	1,84	0

Verkostoon pumpattu vesimäärä Kuokanmäen ja Otamon vedenottamoilta yhteensä 182 387 m³. Laskuttamaton vesi arviolta 800 m³. Vuorokautinen keskimääräinen vedenpumpaus jakeluverkkoon on 500 m³.

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
	Tekninen ltk				
	Sisäiset palvelut				
Tulosityksikkö	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	503 524		503 524	461 795,95	41 728,05
Toimintamenot	-526 497		-526 497	-493 330,41	-33 166,59
<i>Toimintakate</i>	-22 973	0	-22 973	-31 534,46	8 561,46

Tavoite: Siivouksen, huoltomiespalvelun ja liikuntapaikkojen hyvä laatu.

Toteutuma: Sisäiset palvelut järjestettiin muille hallintokunnille hyvin. Henkilöstöä koulutettiin esim. vesihygieniaosaamisessa. Palkkamenot talousarvion mukaiset mutta sisäinen laskutus hallintokunnille jäi tavoitteista.

<u>TUNNUSLUVUT</u>	<u>TAVOITE</u>	<u>TOTEUTUMA</u>	<u>POIKKEAMA</u>
Siivottava pinta-ala (m ²)	7 287	7 287	0
Siivottava pinta-ala (€/m ² /v)	20,60	23,50	+ 2,90

Siivoustyötä on ostettu talousarvion mukaisesti ulkopuoliselta toimijalta.

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
	Tekninen ltk				
	Palo- ja pelastustoimi				
Tulosityksikkö	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	69 400		69 400	69 438,71	-38,71
Toimintamenot	-301 310		-301 310	-307 762,81	6 452,81
<i>Toimintakate</i>	-231 910	0	-231 910	-238 324,10	6 414,10

Tavoite: Nykyisen palvelutason turvaaminen.

Toteutuma: Toimittiin tavoitteiden mukaisesti. Toiminta Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen mukaisesti. Sopimus 61,07 €/as (v. 2011 59,52 €/as.) oli euromääräisesti 3,67 % vuotta 2011 kalliimpi. Kunnan palo-asemakiinteistö on vuokrattu pelastuslaitokselle.

<u>TUNNUSLUVUT</u>	<u>TAVOITE</u>	<u>TOTEUTUMA</u>	<u>POIKKEAMA</u>
Palo- ja pelastushälytykset	160	153	- 7
Yleiset palotarkastukset		270	
Valistustilaisuudet		17	

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
	Tekninen Itk				
	Kaavoitus ja mittaus				
Tulosityksikkö	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	40 000		40 000	25 248,97	14 751,03
Toimintamenot	-217 030		-217 030	-75 699,05	-141 330,95
<i>Toimintakate</i>	-177 030	0	-177 030	-50 450,08	-126 579,92

Tavoite: Nykyisiin kaavoihin tehdään vaadittuja tarkistuksia ja kaavoitetaan tarvittavia uusia alueita.

Toteutuma: Toimittiin tavoitteiden mukaisesti. Kansolahden tilan ranta-
asemakaava sekä Metsä-Perttulan ranta-
asemakaava saivat lainvoiman. Edis-
tettiin muita asemakaavoja sekä asemakaavamuutoksia, kuten Talasniemen ja
S-Marketin (Hallametsä ja Askonranta -tilat) kaavat.

Ranta-osayleiskaavamuutostöitä oli vireillä useampia, merkittävimpänä Päijän-
teen ranta-alueiden osayleiskaavan muutostyö. Taajaman yleiskaavan muutok-
sen valmistelutyössä selvityksiä teetettiin yhteistyössä "Rannikkohankkeen"
kanssa.

Itä-Hämeen kolmen kunnan yhteisen aluearkkitehdin työsuhde loppui syksyllä
eikä jatkajaa saatu halutuilla ehdoilla.

TUNNUSLUVUT	TAVOITE	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Kaavoitusresurssit €	150 000	32 428	-117 572
Aluearkkitehti kpl	1	1	0
Kaavoitusprosessit	8	8	0

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
	Tekninen Itk				
	Ympäristö- ja rakennusvalvonta				
Tulosityksikkö	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	77 000		77 000	77 582,96	-582,96
Toimintamenot	-189 940		-189 940	-163 734,33	-26 205,67
<i>Toimintakate</i>	-112 940	0	-112 940	-86 151,37	-26 788,63

Tavoite: Rakennusvalvonnassa asiakaspalvelutason säilyttäminen kustannus-
tehokkaasti. Lupa-asioiden ja ilmoitusten käsittely pyritään toteuttamaan mah-
dollisimman nopeasti ja joustavasti.

Toteutuma: Rakennuslupien määrä on pysynyt edellisen kauden tasolla. Rakennusvalvonnan tuotto oli talousarvion mukainen.

Sysmä hankki ympäristötoimen palvelut ostopalveluina Heinolasta, joka hoiti Itä-Hämeen ympäristötointa keskitetysti.

<u>TUNNUSLUVUT</u>	<u>TAVOITE</u>	<u>TOTEUTUMA</u>	<u>POIKKEAMA</u>
Rakennusluvut/kpl	140	141	+1
Katselmukset/kpl	300	278	-22
Ympäristötarkastukset/kpl	50	23	-27
Näytteet/kpl	30	13	-17

Elintarvike- ja terveysolojen valvonta on Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveysyhdyntymällä.

TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	Perusturvapalvelut (excel-taulu)				
	Tulosityksikkö				
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	10 000		10 000	5 497,00	4 503,00
Toimintamenot	-14 655 000		-14 655 000	-14 783 170,73	128 170,73
<i>Toimintakate</i>	-14 645 000	0	-14 645 000	-14 777 673,73	132 673,73

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	Perusturvapalvelut (excel-taulu)				
	Sosiaali- ja perusterveydenhuolto				
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot	10 000		10 000	5 497,00	4 503,00
Toimintamenot	-10 030 800	48 300	-9 982 500	-9 953 989,79	-28 510,21
<i>Toimintakate</i>	-10 020 800	48 300	-9 972 500	-9 948 492,79	-24 007,21

Palvelusopimuksessa sovitut maksuosuudet:

TA 2012 9 498 978 € siirrettiin Akuutti 24:n osuus 48 300 € erikoissh:n.
muut. TA 2012 9 450 678 TP 2012 9 505 168 € erotus -54 490 €

31.12.2012 on 4179 as. 2 274,51 €/as

31.12. 2011 on 4261 as. 2 049,37 €/as

Vastaanottopalveluissa mukana yhteispäivystys ja kuntoutus talousarviossa, toteutumassa vain kuntoutus (v. 2012).

Sysmä

Toiminta	TP 2009	TP 2010	TOT 2011	TA 2012	TP 2012
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen					
Käynnit	2 595	3 471	2 333	2970	1950
Muu asiakastyö			129	170	257
Ryhmät			34	20	127
Käynnit (ostetut)	179	193	9	100	68
Sosiaalipalvelut					
Käynnit	2 426	2 431	2 693	2360	2875
Muu asiakastyö			393	511	514
Ryhmät			58	13	25
Hoito-, asumis- ja toimintapäivät			10 173	11785	10990
Hoito- ja asumispäivät (ostetut)	11 021	10 286	10 006	10678	10920
Työ- ja päivätoimintapäivät (ostetut)		2 930	3 366		
Koti- ja asumispalvelut					
Käynnit	61 306	58 457	61 230	62881	62812
Muu asiakastyö			36	388	45
Ryhmät			0	0	2
Hoitopäivät *	28 347	28 143	27 383	28885	26539
Hoitopäivät (ostetut)			0		
Palveluasumispäivät, tehostetut	429	93	0	0	0
Palveluasumispäivät (ostetut)	0	0	0	0	0
Terveyden ja sairaanhoidon vastaanotto-palvelut					
Käynnit	21 887	19 140	17 732	18038	18160
Muu asiakastyö			4 315	2469	3521
Ryhmät			29	45	47
Käynnit (ostetut)		623	806	4504	3695
Käynnit (ostetut)			3 308		
Hoitojaksot (ostetut, kunt.)			5		

* Sisältää myös perusterveydenhuollon hoitopäivät

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
	Perusturvapalvelut Erikoissairaanhoito				
Tulosityksikkö	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot					0,00
Toimintamenot	-4 425 000	-48 300	-4 473 300	-4 626 892,47	153 592,47
<i>Toimintakate</i>	-4 425 000	-48 300	-4 473 300	-4 626 892,47	153 592,47

Palvelusopimuksessa sovitut maksusuudet:

TA 2012 4 283 611 € tähän lisättiin Akuutti 24:n osuutta 48 300 €
 muut. TA 2012 4 331 911 € TP 4 572 902 € erotus -240 991€

Palvelusopimukseen sisältyy:

Ensihoito TA 171 720 TP 194 117 € erotus -22 397 €
 Akuutti24 TP 40 209 €

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIN Tulosalue (sitova)	(excel-taulu)				
	Perusturvapalvelut				
	Ympäristöterveydenhuolto				
Tulosyksikkö					
	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Talous					
Toimintatulot					0,00
Toimintamenot	-199 200		-199 200	-202 288,47	3 088,47
<i>Toimintakate</i>	-199 200	0	-199 200	-202 288,47	3 088,47

Palvelusopimuksessa sovitut maksusuudet:

TA 2012 165 592 € TP 2012 165 619 € erotus -27 €

Maksetuista osuuksista terveydensuojelun osuus oli 49 290 € ja eläinlääkintähuollon osuus 116 330 €

Terveydensuojelu	v. 2011	Suoritearvio v. 2012	Toteutunut v. 2012
Tarkastus	82	92	111
Päätös	11	5	6
Puhelin- tai sähköpostikontakti	338	370	201
Neuvonta- ja konsultaatiokäynti	87	80	70
Lausunto	5	4	3
Eläinlääkintä			
Eläinlääkärin käynnit tiloilla	782	770	723
Asiakkaan käynnit vo:lla	1065	950	977
Muut tarkastukset	33	40	47

Eläinlääkinnän suoritteiden jako on muuttunut aikaperusteiseksi 1.1.2012, tässä on suoritelmäärät yhteensä riippumatta niiden kestosta.

Sysmän kunnan sosiaali- ja terveystalouden tilinpäätöstietoja 2012

Sysmän kunnan rahamääräinen maksuosuus Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymälle oli v. 2012 yhteensä 14 220 935 euroa, siirtovelaksi kirjattava potilasvahinkomaksujen ylitys 22 754 euroa. Tästä erikoissairaanhoidon osuus oli 4 510 399 euroa (sekä velaksi kirjattava osuus), peruspalvelujen eli peruspalvelukeskus Aavan 9 505 168 euroa, Akuutti24:n 39 749 euroa ja ympäristöterveydenhuollon 165 619 euroa. Peruspalvelujen osuus on

noin 68 % ja erikoissairaanhoidon noin 32 % (ei mukana ympäristöterveydenhuoltoa). Vuoteen 2011 verrattuna kasvua on tapahtunut peruspalvelujen osalta 8,85 % ja erikoissairaanhoidon osalta 16,55 %, Akuutti24 mukaan lukien.

Sosiaali- ja terveystyhtymän talousarviossa 2012 peruspalveluihin oli varattu 9 450 678 euroa, joten talousarvion ylitys peruspalveluissa oli 54 490 euroa, 0,5 %. Erikoissairaanhoidon oli varattu 4 338 211 euroa, joten ylitys oli 211 937 euroa, 4,8 % (Akuutti 24 laskettu erikoissairaanhoidon). Ympäristöterveydenhuoltoon oli varattu 165 592 euroa, joten ylitys oli 27 euroa.

Peruspalvelukeskus Aavan talousarvioon 2012 nähden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen käynnit laskivat yli 30 %. Sosiaalipalvelujen hoito-, asumis- ja toimintapäivät laskivat myös melkein 7 %, samoin koti- ja asumispalvelujen hoitopäivät noin 8 %. Terveyden- ja sairaanhoidon muun asiakastyön määrä kasvoi lähes puolella. Muissa suoritteissa oltiin lähes talousarvion mukaisissa arvioiduissa tuotantoluvuissa.

Palvelusopimukseen 2012 nähden määräraharavaukset eivät toteutuneet sovittun mukaisina, kuten edellä on todettu. Muutoin palvelusopimuksessa 2012 on todettu seuraavia tavoitteita ja muutoksia, alla kursivilla niiden toteutuminen:

- ensihoito- ja päivystyskeskuksen käynnistäminen, uudet kustannukset ovat perusterveydenhuollon kustannuksia
- vaativan kuntoutuksen loppuun saattaminen (erikoissairaanhoidon osuus kustannuksista 10 000 euroa vuonna 2012)
- keskussairaalarakennuksen kehittämisohjelma vuosille 2012 - 2020 (suunnittelun käynnistäminen 2012, 175 000 euroa)
- perusterveydenhuollon yksikön perustaminen (toiminnan käynnistäminen netto 225 000 euroa, brutto 315 000 euroa)
- lastenpsykiatrian kehittämiskokonaisuus (59 700 euroa)
- SIHTI-hanke resurssien muuntaminen pysyväksi toiminnaksi (yhteensä 240 000 euroa)

- yhteispäivystyskeskus Akuutti24 aloitti toimintansa toukokuussa 2012, Systemän ensihoidon laskutus on ollut 194.117 euroa ja Akuutin osuus 39 749 euroa; vaativaa kuntoutusta järjestetään Lahden kaupunginsairaалassa maakunnan kunnille, lastenpsykiatrian kehittämisestä ja SIHTI-toiminnasta ei ole saatu vielä tilinpäätöshetkellä yksityiskohtaisia tietoja, sairaalan korjaamisen ja uudistamisen suunnittelu on aloitettu/Master Plan –suunnitelma; perusterveydenhuollon yksikkö on perustettu ja käynnistyy seuraavan vuoden puolella

- lastensuojelun kehittäminen (projektipäällikkö) (29 582 euroa)
- geriatripalvelut ja muistipoliklinikan vahvistaminen (110 000 euroa)
- yhteispäivystyskeskus (nettokustannus Aavalle 450 000 euroa)
- vaativa kuntoutus (151 000 euroa)
- päihdesairaanhoidajatoiminnan käynnistäminen (59 000 euroa)
- saattohoidon kehittäminen (30 250 euroa)
- palveluseteli tehostettuun asumiseen (495 001 euroa)

-peruspalvelujen/Aavan sovitusta muutoksista lastensuojelun kehittämisen projektipäällikkö ei ole toteutunut, ei palkattu; geriatria ei saatu palkattua rekrytointivaikeuksien ja talouden sopeuttamisen vuoksi; päihdesairaanhoidajia ei palkat-

tu talouden sopeuttamisen, tilojen puutteen sekä mielenterveysstrategian laadinnan ja linjausten vuoksi; saattohoitoa ei ole systemaattisesti kehitetty; seteleitä ollut käytössä Sysmässä 1 kpl vuoden aikana

Hoito- ja palvelutakuun toteutumisesta voidaan todeta seuraavaa:

- peruspalvelut on pystytty toteuttamaan lähes palvelu- ja hoitotakuun mukaisesti: toimeentulotuessa päätös 7 arkipäivän kuluessa, lastensuojelutarpeen arviointi 3 kk:n kuluttua ilmoituksesta; lääketieteellisesti tarpeelliseksi katsottu hoito järjestetty viimeistään 3 kk:n (90 vrk) kuluttua siitä, kun hoidon tarve on arvioitu; hammaslääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito järjestetty viimeistään 6 kk:n kuluttua siitä, kun se on todettu; kiireettömän hoidon odotusaika lääkärille Sysmässä keskimäärin 9 vuorokautta ja hoitajalle 3 vuorokautta.

Palvelusopimusprosessi uudistetaan yhteistyössä tilaajien kanssa vuoden 2012 aikana.

- Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä luovuttaa kuntien normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin tarvittavat resurssit kuntien johtokeskusten käyttöön ja vastaa siitä, että valmiutta ja henkilöstön osaamista ylläpidetään. Lisäksi valmiussuunnitelmat päivitetään yhteistyössä kuntien viranhaltijoiden kanssa
- valmistaudutaan suoritepohjaiseen laskutukseen peruspalvelukeskuksessa
- valmistaudutaan peruspalvelukeskus Aavan liikelaitostamiseen vuoden 2013 alusta
- valmistaudutaan yhteisen tilaajalautakunnan ja tilaajakeskuksen aloittamiseen vuoden 2013 alusta
- tuottavuusohjelman toimenpiteet hillitsevät sosiaali- ja terveydenhuollon menokehitystä; tämä edellyttää säännöllistä analyysia toimenpiteiden vaikuttavuudesta
- Sysmän kunta osallistuu Oksa- hankkeen kustannuksiin vuonna 2012 yhteensä 7 094 eurolla
- vuoden 2012 aikana selvitetään terveydenhuollon vastaanottoiminnan ja ikääntyvien palvelujen järjestäminen yhteistyössä Hartolan kunnan kanssa

-palvelusopimusprosessin uusiminen siirtyi vuoden 2013 puolelle (vuoden 2014 sopimus); valmiussuunnitelmat sosiaalihuollon osalta päivitetty ja terveydenhuollosta osa siirtyi vuoden 2013 puolelle; valmisteltiin suoritepohjaista laskutusta vuodelle 2013; peruspalvelukeskus Aavasta tulee sosiaali- ja terveysyhtymän liikelaitos v. 2013 alusta; yhteinen tilaajalautakunta ei toteutunut kuntien yksimielisyyden puuttuessa; yhtymä aloitti vuoden lopulla vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman laadinnan; Oksa-työllisyyden välityömarkkinat -hanke päättyi 31.5.2012, loppulaskutusta ei ole vielä tullut; terveydenhuollon vastaanottoiminnasta ja ikääntyvien palvelujen järjestämisestä yhteistyössä Hartolan kanssa käytiin neuvotteluja vuoden aikana ja tuottaja peruspalvelukeskus Aava esitti erilaisia toimintavaihtoehtoja.

Erikoissairaanhoidon toimintamenot ylittivät kokonaisuudessaan alkuperäisen talousarvion 20,7 milj. euroa ja lisätalousarvioon nähden 12,8 milj. euroa. Edelliseen vuoteen nähden menot kasvoivat 12 %. Talousarvion ylityksistä huomattavimmat olivat henkilöstömenot, 5 milj. euroa, sosiaali- ja terveystalouden palvelujen ostot 4,2 milj. euroa, asiakaspalvelujen ostot, 3,5 milj. euroa sekä lääkkeet

2,5 milj. euroa. Potilasvakuutusmaksu kasvoi 1,5 milj. euroa. Henkilöstömenojen kasvusta 3 milj. euroa on lomapalkkavelan vaikutusta. Ensikäyntipotilaiden liian pitkiä odotusaikoja (yli 3 kk) lyhennettiin ja tämän vaikutus oli 0,5 milj. euroa. Kunnilta kannettava lisämaksuosuus alkuperäiseen talousarvioon nähden on 18,8, milj. euroa. Akuutin toiminnassa oleellinen asia oli toistaiseksi puuttuva päivystysosasto ja sen aiheuttama kuormitus erikoissairaanhoidon. Akuutissa hoidetaan joka päivä noin 7,5 päivystysosastopotilasta, mitä toimintaa ei kuitenkaan ole laskutettu kunnilta ja siten tulot ovat jääneet toteumatta (0,6 milj. euroa).

Vuoden 2012 erikoissairaanhoidon talouskehitys aiheuttaa myös kuluvalle vuodelle 2013 huomattavan ylityspaineen, sekä yhtymässä että kunnissa. Todetaan, että talouden hallinta on nostettava vuoden 2013 erikoissairaanhoidon ykkösasiaksi. Sysmän kunnan varaus tälle vuodelle erikoissairaanhoidon on 4 506 613 euroa, mikä 43 535 euroa vähemmän kuin viime vuoden toteuma. Näin ollen tämän vuoden varaus erikoissairaanhoidon ei todennäköisesti tule mitenkään riittämään.

Ympäristöterveydenhuollossa vuoden 2012 toteuma oli melkein tarkalleen varatun talousarvion mukainen. Terveystensuojelun toteuma oli 49 290 euroa ja eläinlääkintähuollon 116 330 euroa. Terveystensuojelun toteutuneissa suoritteissa oli muutoksia vuoteen 2011 seuraavasti: tarkastusten määrä oli noussut (82>111); päätösten vähentynyt (11>6); puhelin- ja sähköpostikontaktit olivat vähentyneet selvästi (338>201), samoin neuvonta- ja konsultaatiokäynnit (87>70) ja lausuntojen määrä oli hiukan vähentynyt (5>3). Eläinlääkintähuollossa eläinlääkärin käynnit tiloilla olivat vähentyneet (782>723); asiakkaiden käynnit eläinlääkärin luona olivat myös vähentyneet (1065>977), mutta tarkastusten määrä kasvanut (33>47).

2.1.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen (sisältää sisäiset erät)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuminen	Poikkeus
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	8 198 466		8 198 466	8 288 806,47	-90 340,47
Maksutuotot	833 600		833 600	978 934,43	-145 334,43
Tuet ja avustukset	590 437		590 437	598 252,20	-7 815,20
Muut toimintatuotot	2 026 723		2 026 723	2 039 234,00	-12 511,00
Toimintatuotot	11 649 226		11 649 226	11 905 227,10	-256 001,10
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-8 497 921		-8 497 921	-8 575 997,40	78 076,40
Henkilösivukulut			0		
Eläkekulut	-2 750 902		-2 750 902	-2 652 094,87	-98 807,13
Muut henkilösivukulut	-576 535		-576 535	-509 062,44	-67 472,56
Palvelujen ostot	-19 013 607		-19 013 607	-18 684 076,34	-329 530,66
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 842 707		-1 842 707	-2 022 904,77	180 197,77
Avustukset	-496 036		-496 036	-573 539,20	77 503,20
Muut toimintakulut	-1 039 279		-1 039 279	-892 525,36	-146 753,64
Toimintakulut	-34 216 987		-34 216 987	-33 910 200,38	-306 786,62
TOIMINTAKATE	-22 567 761		-22 567 761	-22 004 973,28	-562 787,72
Verotulot	11 132 000		11 132 000	11 348 783,07	-216 783,07
Valtionosuudet	13 162 470		13 162 470	13 161 785,00	685,00
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	69 200		69 200	113 903,75	-44 703,75
Muut rahoitustuotot	29 900		29 900	63 121,97	-33 221,97
Korkokulut	-82 500		-82 500	-50 566,59	-31 933,41
Muut rahoituskulut	-21 300		-21 300	-34 895,77	13 595,77
Rahoitustuotot ja -kulut	-4 700		-4 700	91 563,36	-96 263,36
VUOSIKATE	1 722 009		1 722 009	2 597 158,15	-875 149,15
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-405 525		-405 525	-422 102,50	16 577,50
Arvonalentumiset	-1 049 554	1 049 554	0	0,00	0,00
Satunnaiset erät					
Satunnaiset kulut					
TILIKAUDEN TULOS	266 930	0	1 316 484	2 175 055,65	-858 571,65
Varausten lis.(-)tai väh.				-2 000 000,00	2 000 000,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	266 930	0	1 316 484	175 055,65	1 141 428,35

Tuloslaskelman tulos muodostui paremmaksi kuin oli talousarviossa arvioitu, siihen vaikuttivat seuraavat seikat:

Käyttötaloustuotot kertyivät 256 000 € paremmin, käyttötalousmenot toteutuivat 303 000 € pienempinä, verotulot kertyivät 217 000 € odotettua paremmin ja rahoitus-tuotot ja -kulut 96 000 € positiivisemmin.

Verotulojen erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot	11 132 000		11 132 000	11 348 783,07	-216 783,07
Kunnan tulovero	8 443 000		8 443 000	8 873 747,16	-430 747,16
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 095 000		1 095 000	768 117,59	326 882,41
Kiinteistövero	1 594 000		1 594 000	1 706 918,32	-112 918,32

	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo, 1 000 €	Muutos %
2005	18,0	41 188	0,7
2006	18,0	42 232	2,5
2007	18,0	45 909	8,7
2008	19,0	47 421	3,3
2009	19,0	45 834	-3,3
2010	19,0	44 498	-2,9
2011*	19,0	45 880	3,1
2012*	19,0	45 602	-0,6

Valtionosuuksien erittely

	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Valtionosuudet	13 162 470		13 162 470	13 161 785,00	685,00
Peruspalvelujen valtionosuus	10 463 000		10 463 000	10 513 630,00	-50 630,00
Verotuloihin perustuva vo.tasaus	3 184 000		3 184 000	3 151 752,00	32 248,00
Järjestelmämuutoksen tasaus	145 470		145 470	145 476,00	-6,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-630 000		-630 000	-649 073,00	19 073,00

2.1.3 Investointien toteutuminen

Investointiosassa sitovia ovat talonrakennuskohteet hankekohtaisesti sekä seuraavien investointiryhmien osalta sitovia hanke-ryhmien yhteismäärät:

- Kiinteä omaisuus
- Julkinen käyttöomaisuus/urheilu- ja retkeilyalueet
- Julkinen käyttöomaisuus/kunnallistekniset kohteet
- Irtain omaisuus, arvopaperit, osakkeet ja osuudet

Määrärahan siirto tehtiin Suopellon kevyenliikenteen väylän määrärahoista Vähkylän koulun lähiliikuntapaikkaan. Suopellon kevyenliikenteen väylän rakentaminen siirtyi vuodelle 2013.

Maa-alueiden hankinnassa ostettiin kaksi tonttia takaisin Päijätsalosta, mutta molemmat on saatu edelleen myytyä. Vuoden 2013 budjettikirjassa on varaus (120 000 €) ostaa Jutikka-niminen tila.

	Kustanusarvio ja muutokset	Ed.vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarviomuutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Totetutuminen	Poikkeama	Kustanusarviosta käytetty
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT								
Laajakaistahanke								
Menot			-100 000		-100 000		-100 000,00	
Ei käynnistynyt. Ensimmäinen kilpailun voittanut vetäytyi, käynnistettiin uusi kilpailutus.								
MAA-ALUEIDEN HANKINTA								
Menot			-50 000		-50 000	-39 000,00	-11 000,00	
Tulot						53 830,08	-53 830,08	
Netto			-50 000	0	-50 000	14 830,08	-64 830,08	0
OSAKKEIDEN HANKINTA								
Menot			0	0	0	-40 184,27	40 184,27	
Koy Työsuhdetalon ja As Oy Ulpukanlehden rahastoidut vastikkeet kirjattiin osakkeen arvoon.								
IRTAIMISTOHANKINNAT								
Atk/, hankinnat								
Menot			-20 000		-20 000	-19 014,73	-985,27	
Dynasty versiovaihto, päivähoitopalvelin yms..								
Atk/koulut								
Menot			-30 000		-30 000	-29 271,83	-728,17	
Tulot			6 000		6 000	6 000,00	0,00	
Netto			-24 000	0	-24 000	-23 271,83	-728,17	0
Koulujen tv-t-hankintoja, Vaihkyän verkostoa yms.								
IRTAIMISTO YHTEENSÄ								
Menot			-50 000		-50 000	-48 287	-1 713	
Tulot			6 000		6 000	6 000	0	
Netto			-44 000	0	-44 000	-42 286,56	-1 713,44	0

	Kustannusarvio ja muutokset	Ed.vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarviomuutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Totetutuminen	Poikkeama	Kustannusarviosta käytetty
--	-----------------------------	-------------------	--------------------------	----------------------	-------------------------------	---------------	-----------	----------------------------

TALONRAKENNUS								
Kastelli								
Menot			-25 000		-25 000		-25 000,00	
Ulkovaipan korjaukset siirtyivät, aloitettiin perustusten kuivauksella yms., jotka käyttömenoissa.								
Vanhainkoti								
Menot			-120 000		-120 000	-35 313,65	-84 686,35	
Hissi korjattiin, sprinkleröintityö aloitettiin, valmistuu 2013.								
Sote-kiinteistöjen muutostyöt								
Menot			-20 000		-20 000		-20 000,00	
Varaus liittyi asumispalveluiden muutoksiin, suunnitelmat vielä kesken.								
Terveyskeskus								
Menot			-110 000		-110 000	-89 495,15	-20 504,85	
Laboratorion muutostyöt sekä sprinkleröinti.								
Koulujen korjaukset								
Menot			-30 000		-30 000	-14 512,20	-15 487,80	
Varauksesta käytettiin Vähkylän koulun lämmönsiirtimen uusintaan.								
Teatteritalo								
Menot			-10 000		-10 000		-10 000,00	
Korjaussuunnitelman aloitus siirtyi.								

	Kustanusarvio ja muutokset	Ed.vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarviomuutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Totetutuminen	Poikkeama	Kustanusarviosta käytetty
Systemän rannikkohanke/kk satamarakennus								
Menot			-200 000		-200 000			
Tulot			75 000		75 000			
Netto			-125 000	0	-125 000	0,00	0,00	
Kk:n satamahanke siirtyi vuodelle 2013-2014.								
Vuokratilat								
Menot			-43 000		-43 000	-18 403,10	-24 596,90	
Uusittiin Päijätahon ja Päijärinteen lukitus, Päijärinteen ilmastointikone ja Kankilan ikkunat								
TALONRAKENNUS YHTEENSÄ								
Menot			-558 000	0	-558 000	-157 724,10	-200 275,90	
Tulot			75 000	0	75 000	0,00	0,00	
Netto			-483 000	0	-483 000	-157 724,10	-200 275,90	
KUNNALLISTEKNIikka								
Liikenneväylät								
Menot			-400 000		-400 000	-215 765,20	-184 234,80	
Otamonportin kaavatiet ja valaistus tarvittavassa laajuudessa. Otamonportin ranta-alue.								
Liikenneväylät/Suopellon kevyen liikenteen väylä								
Menot			-750 000	90 000	-660 000	-93 106,41	-566 893,59	
Tulot			100 000	-36 000	64 000			
Netto			-650 000	54 000	-596 000	-93 106,41	-566 893,59	
Suunnittelua, toteutus siirtyi 2013.								

	Kustannusarvio ja muutokset	Ed.vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarviomuutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Totetutuminen	Poikkeama	Kustannusarviosta käytetty
SYLI/Sysmän elämys- ja liikuntareitit								
Menot			-50 000		-50 000	-11 317,50	-38 682,50	
Tulot			50 000		50 000		50 000,00	
Netto			0	0	0	-11 317,50	11 317,50	0
Hanke kesken, koska elämyspuiston kohtalo riippuu asumispalveluratkaisusta. Toteutunut minigolfraita.								
Väihkylän lähiliikuntapaikka								
Menot			-80 000	-90 000	-170 000	-163 489,54	-6 510,46	
Tulot			24 000	36 000	60 000	60 000,00	0,00	
Netto			-56 000	-54 000	-110 000	-103 489,54	-6 510,46	0
Suopelto-Ilola/satamahanke								
Menot			-700000		-700000	-103 115,23	-596 884,77	
Tulot			180000		180000	32 757,00	147 243,00	
Netto			-520000	0	-520000	-70 358,23	-449 641,77	0
Väylän valmistuminen, imulaiten yms.								
Kaukolämpöverkon laajennus								
Menot			-100 000		-100 000	-59 626,45	-40 373,55	
Tulot			30 000		30 000	0,00	30 000,00	
Netto			-70 000	0	-70 000	-59 626,45	-10 373,55	0
Rangasverkkoa.								
Rannikkohanke/kk sataman infra								
Menot			-70 000		-70 000	0,00	-70 000,00	

	Kustannusarvio ja muutokset	Ed.vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarviomuutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Totetutuminen	Poikkeama	Kustannusarviosta käytetty
Vesihuoltoverkoston kunnostaminen								
Menot			-250 000		-250 000	-28 154,59	-221 845,41	0
Ainoastaan Otamonportin vesihuoltoa toteutettiin 28 154,59 €.						68 259,36	-68 259,36	
Tuloutettu investoinnin kautta käyttömenoksi kirjattavat Hartola-Sysmä vesihuoltosuunnitelmat, jotka aikanaan kirjattu investointiin ja taseeseen keskeneräisiin töihin 68 259,36 €.								
Jätevedenpuhdistamo								
Menot			-50 000		-50 000		-50 000,00	
Lupaprosessin valmistelua varten yleissuunnitelma, ei vielä aloitettu.								
KUNNALLISTEKNIikka YHTEENSÄ								
Menot			-2 450 000	0	-2 450 000	-606 315,56	-1 843 684,44	0
Tulot			384 000	0	384 000	92 757,00	227 243,00	0
Netto			-2 066 000	0	-2 066 000	-513 558,56	-1 616 441,44	0
INVESTOINTIHANKINNAT YHTEENSÄ								
Menot			-3 208 000	0	-3 208 000	-891 510,49	-2 316 489,51	0
Tulot			465 000	0	465 000	152 587,08	312 412,92	0
Netto			-2 743 000	0	-2 743 000	-738 923,41	-2 004 076,59	0

2.1.4 Rahoitusosan toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuminen	Poikkeus
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 722 009		1 722 009	2 597 158,15	-875 149,15
Satunnaiset erät					0,00
Tulorahoituksen korjaukset				-81 964,92	81 964,92
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-3 208 000		-3 208 000	-891 510,49	-2 316 489,51
Rah.osuudet investointimenoihin	465 000		465 000	98 757,00	366 243,00
Pysyvien vastaavien luov.tulot				135 795,00	-135 795,00
Toiminta ja investoinnit, netto	-1 020 991	0	-1 020 991	1 858 234,74	-2 879 225,74
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset			0		
Antolainasaamisten lisäykset			0		0,00
Antolainasaamisten vähennykset			0	6 745,00	-6 745,00
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik.lainojen lisäys	500 000		500 000		500 000,00
Pitkäaik.lainojen vähennys	-459 137		-459 137	-459 002,34	-134,66
Vaikutus maksuvalmiuteen	-980 128	0	-980 128	1 405 977,40	-2 386 105,40

Lainannostoon ei ollut tarvetta.

2.2 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Tilin nimi	Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA 2012 muutosten jälkeen	Käyttö	Alitus+/ylitys	Tot %	Tp edell v.
1 KÄYTTÖTALOUS							
10	KESKUSVAALILAUTAKUNTA YHTEENSÄ						
*	TULOT	13 600,00	13 600,00	13 623,00	-23,00	100,17	6 844
*	MENOT	-22 114,00	-22 114,00	-24 415,56	2 301,56	110,41	-7 432
**	NETTO	-8 514,00	-8 514,00	-10 792,56	2 278,56	126,76	-588
***	Kaikki netto	-8 514,00	-8 514,00	-10 792,56	2 278,56	126,76	-588
11	KUNNANVALTUUSTO YHTEENSÄ						
*	MENOT	-49 533,00	-49 533,00	-38 243,42	-11 289,58	77,21	-29 084
**	NETTO	-49 533,00	-49 533,00	-38 243,42	-11 289,58	77,21	-29 084
*	Laskennalliset menot	-20 599,00	-20 599,00	-18 387,95	-2 211,05	89,27	-20 919
**	Laskennalliset erät yhteensä	-20 599,00	-20 599,00	-18 387,95	-2 211,05	89,27	-20 919
***	Kaikki netto	-70 132,00	-70 132,00	-56 631,37	-13 500,63	80,75	-50 003
12	TARKASTUSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ						
*	MENOT	-9 660,00	-9 660,00	-9 471,45	-188,55	98,05	-10 350
**	NETTO	-9 660,00	-9 660,00	-9 471,45	-188,55	98,05	-10 350
***	Kaikki netto	-9 660,00	-9 660,00	-9 471,45	-188,55	98,05	-10 350

	Tilin nimi	Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA 2012 muutosten jälkeen	Käyttö	Alitus+/ylitys	Tot %	Tp edell v.
13	KUNNANHALLITUS							
13	KUNNANHALLITUS							
*	MENOT	-52 350,00		-52 350,00	-49 192,13	-3 157,87	93,97	-48 883
**	NETTO	-52 350,00		-52 350,00	-49 192,13	-3 157,87	93,97	-48 883
*	Suunnitelmapoistot	-1 144,00		-1 144,00	-1 143,54	-0,46	99,96	-1 144
*	Laskennalliset menot	-5 079,00		-5 079,00	-4 534,01	-544,99	89,27	-5 158
**	Laskennalliset erät yhteensä	-6 223,00		-6 223,00	-5 677,55	-545,45	91,23	-6 302
***	Kaikki netto	-58 573,00		-58 573,00	-54 869,68	-3 703,32	93,68	-55 185
14	YLEIS- JA HALLINTOPALVELUT							
*	TULOT	156 495,00		156 495,00	174 405,74	-17 910,74	111,44	124 124
*	MENOT	-1 210 049,00		-1 210 049,00	-1 103 800,06	-106 248,94	91,22	-1 070 756
**	NETTO	-1 053 554,00		-1 053 554,00	-929 394,32	-124 159,68	88,22	-946 633
*	Suunnitelmapoistot	-11 462,00		-11 462,00	-10 279,41	-1 182,59	89,68	-8 910
*	Laskennalliset tulot	122 404,00		122 404,00	110 355,21	12 048,79	90,16	111 504
*	Laskennalliset menot	-33 346,00		-33 346,00	-30 476,61	-2 869,39	91,40	-32 087
**	Laskennalliset erät yhteensä	77 596,00		77 596,00	69 599,19	7 996,81	89,69	70 508
***	Kaikki netto	-975 958,00		-975 958,00	-859 795,13	-116 162,87	88,10	-876 125
21	ELINKEINO- JA MAASEUTUPALVELUT							
*	TULOT	281 540,00		281 540,00	298 593,47	-17 053,47	106,06	243 761
*	MENOT	-669 410,00		-669 410,00	-596 498,38	-72 911,62	89,11	-587 251
**	NETTO	-387 870,00		-387 870,00	-297 904,91	-89 965,09	76,81	-343 490

Tilin nimi	Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA 2012 muutosten jälkeen	Käyttö	Alitus+/ylitys	Tot %	Tp edell v.
* Suunnitelmapoistot	-29 784,00		-29 784,00	-32 446,00	2 662,00	108,94	-32 629
* Pys.vastaavien arvonalennukset	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	-1 996 728
* Laskennalliset menot	-9 636,00		-9 636,00	-6 684,68	-2 951,32	69,37	-10 979
** Laskennalliset erät yhteensä	-39 420,00		-39 420,00	-39 130,68	-289,32	99,27	-2 040 336
*** Kaikki netto	-427 290,00		-427 290,00	-337 035,59	-90 254,41	78,88	-2 383 826
25 LOMITUSPALVELUT							
* TULOT	6 721 411,00		6 721 411,00	6 759 341,18	-37 930,18	100,56	6 758 346
* MENOT	-6 681 347,00		-6 681 347,00	-6 746 980,86	65 633,86	100,98	-6 623 829
** NETTO	40 064,00		40 064,00	12 360,12	27 703,68	30,85	134 517
* Suunnitelmapoistot	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	-598
* Laskennalliset menot	-22 082,00		-22 082,00	-20 754,79	-1 327,21	93,99	-23 540
** Laskennalliset erät yhteensä	-22 082,00		-22 082,00	-20 754,79	-1 327,21	93,99	-24 139
*** Kaikki netto	17 982,00		17 982,00	-8 394,47	26 376,47	-46,68	110 379
13 KUNNANHALLITUS YHTEENSÄ							
* TULOT	7 159 446,00		7 159 446,00	7 232 340,39	-72 894,39	101,02	7 126 230
* MENOT	-8 613 156,00		-8 613 156,00	-8 496 471,43	-116 684,57	98,65	-8 330 719
** NETTO	-1 453 710,00		-1 453 710,00	-1 264 131,04	-189 578,96	86,96	-1 204 489
* Suunnitelmapoistot	-42 390,00		-42 390,00	-43 868,95	1 478,95	103,49	-43 281
* Pys.vastaavien arvonalennukset	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	-1 996 728
* Laskennalliset tulot	122 404,00		122 404,00	110 355,21	12 048,79	90,16	111 504
* Laskennalliset menot	-70 143,00		-70 143,00	-62 450,09	-7 692,91	89,03	-71 764
** Laskennalliset erät yhteensä	9 871,00		9 871,00	4 036,17	5 834,83	40,89	-2 000 268
*** Kaikki netto	-1 443 839,00		-1 443 839,00	-1 260 094,87	-183 744,13	87,27	-3 204 757

	Tilin nimi	Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA 2012 muutosten jälkeen	Käyttö	Alitus+/ylitys	Tot %	Tp edell v.
30	SIVISTYSLAUTAKUNTA							
30	SIVISTYSLTK:N HALLINTO							
*	TULOT	0,00		0,00	132,10	-132,10	0,00	220
*	MENOT	-135 615,00		-135 615,00	-115 845,04	-19 769,96	85,42	-122 537
**	NETTO	-135 615,00		-135 615,00	-115 712,94	-19 902,06	85,32	-122 317
* Suunnitelmapoistot		0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	-253
*	Laskennalliset menot	-7 035,00		-7 035,00	-6 268,63	-766,37	89,11	-6 877
**	Laskennalliset erät yhteensä	-7 035,00		-7 035,00	-6 268,63	-766,37	89,11	-7 129
***	Kaikki netto	-142 650,00		-142 650,00	-121 981,57	-20 668,43	85,51	-129 447
31	KOULUTOIMI							
*	TULOT	282 912,00		282 912,00	313 200,44	-30 288,44	110,71	252 195
*	MENOT	-4 120 061,00		-4 120 061,00	-4 064 031,80	-56 029,20	98,64	-4 050 897
**	NETTO	-3 837 149,00		-3 837 149,00	-3 750 831,36	-86 317,64	97,75	-3 798 702
* Suunnitelmapoistot		-62 884,00		-62 884,00	-65 981,47	3 097,47	104,93	-70 270
*	Laskennalliset tulot	17 237,00		17 237,00	20 771,88	-3 534,88	120,51	20 904
*	Laskennalliset menot	-73 596,00		-73 596,00	-70 356,18	-3 239,82	95,60	-70 067
**	Laskennalliset erät yhteensä	-119 243,00		-119 243,00	-115 565,77	-3 677,23	96,92	-119 433
***	Kaikki netto	-3 956 392,00		-3 956 392,00	-3 866 397,13	-89 994,87	97,73	-3 918 135
40	VAPAA-AIKATOIMI							
*	TULOT	79 670,00		79 670,00	91 399,69	-11 729,69	114,72	78 483
*	MENOT	-879 627,00		-879 627,00	-829 945,47	-49 681,53	94,35	-795 807
**	NETTO	-799 957,00		-799 957,00	-738 545,78	-61 411,22	92,32	-717 324

Tilin nimi	Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA 2012 muutosten jälkeen	Käyttö	Alitus+/ylitys	Tot %	Tp edell v.
* Suunnitelmapoistot	-49 798,00		-49 798,00	-60 166,74	10 368,74	120,82	-52 786
* Laskennalliset menot	-20 403,00		-20 403,00	-18 063,61	-2 339,39	88,53	-17 959
** Laskennalliset erät yhteensä	-70 201,00		-70 201,00	-78 230,35	8 029,35	111,44	-70 745
*** Kaikki netto	-870 158,00		-870 158,00	-816 776,13	-53 381,87	93,87	-788 069
45 PÄIVÄHOITO							
* TULOT	133 150,00		133 150,00	127 599,62	5 550,38	95,83	167 132
* MENOT	-1 273 354,00		-1 273 354,00	-1 230 788,78	-42 565,22	96,66	-1 320 431
** NETTO	-1 140 204,00		-1 140 204,00	-1 103 189,16	-37 014,84	96,75	-1 153 299
* Suunnitelmapoistot	-1 904,00		-1 904,00	-2 041,03	137,03	107,20	-2 011
* Laskennalliset tulot	7 500,00		7 500,00	10 197,48	-2 697,48	135,97	11 716
* Laskennalliset menot	-14 057,00		-14 057,00	-16 110,28	2 053,28	114,61	-18 474
** Laskennalliset erät yhteensä	-8 461,00		-8 461,00	-7 953,83	-507,17	94,01	-8 769
*** Kaikki netto	-1 148 665,00		-1 148 665,00	-1 111 142,99	-37 522,01	96,73	-1 162 068
30 SIVISTYSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ							
* TULOT	495 732,00		495 732,00	532 331,85	-36 599,85	107,38	498 030
* MENOT	-6 408 657,00		-6 408 657,00	-6 240 611,09	-168 045,91	97,38	-6 289 672
** NETTO	-5 912 925,00		-5 912 925,00	-5 708 279,24	-204 645,76	96,54	-5 791 642
* Suunnitelmapoistot	-114 586,00		-114 586,00	-128 189,24	13 603,24	111,87	-125 320
* Laskennalliset tulot	24 737,00		24 737,00	30 969,36	-6 232,36	125,19	32 619
* Laskennalliset menot	-115 091,00		-115 091,00	-110 798,70	-4 292,30	96,27	-113 377
** Laskennalliset erät yhteensä	-204 940,00		-204 940,00	-208 018,58	3 078,58	101,50	-206 077
*** Kaikki netto	-6 117 865,00		-6 117 865,00	-5 916 297,82	-201 567,18	96,71	-5 997 719

	Tilin nimi	Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA 2012 muutosten jälkeen	Käyttö	Alitus+/ylitys	Tot %	Tp edell v.
50	TEKNINEN LAUTAKUNTA							
50	TEKNINEN HALLINTO							
*	TULOT	14 000,00		14 000,00	11 717,10	2 282,90	83,69	11 810
*	MENOT	-307 314,00		-307 314,00	-375 510,90	68 196,90	122,19	-244 744
**	NETTO	-293 314,00		-293 314,00	-363 793,80	70 479,80	124,03	-232 934
*	Suunnitelmapoistot	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	-195
*	Laskennalliset menot	-16 783,00		-16 783,00	-15 261,21	-1 521,79	90,93	-15 716
**	Laskennalliset erät yhteensä	-16 783,00		-16 783,00	-15 261,21	-1 521,79	90,93	-15 911
***	Kaikki netto	-310 097,00		-310 097,00	-379 055,01	68 958,01	122,24	-248 845
51	YMPÄRISTÖNHOITO							
*	TULOT	8 750,00		8 750,00	10 695,99	-1 945,99	122,24	8 048
*	MENOT	-316 324,00		-316 324,00	-340 395,83	24 071,83	107,61	-299 442
**	NETTO	-307 574,00		-307 574,00	-329 699,84	22 125,84	107,19	-291 394
*	Suunnitelmapoistot	-53 460,00		-53 460,00	-51 768,44	-1 691,56	96,84	-40 061
**	Laskennalliset erät yhteensä	-53 460,00		-53 460,00	-51 768,44	-1 691,56	96,84	-40 061
***	Kaikki netto	-361 034,00		-361 034,00	-381 468,28	20 434,28	105,66	-331 455
52	KIINTEISTÖT							
*	TULOT	1 892 774,00		1 892 774,00	1 923 298,18	-30 524,18	101,61	1 720 854
*	MENOT	-1 511 432,00		-1 511 432,00	-1 419 902,65	-91 529,35	93,94	-958 570
**	NETTO	381 342,00		381 342,00	503 395,53	-122 053,53	132,01	762 284

Tilin nimi	Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA 2012 muutosten jälkeen	Käyttö	Alitus+/ylitys	Tot %	Tp edell v.
* Suunnitelmapoistot	-113 658,00		-113 658,00	-114 693,88	1 035,88	100,91	-73 378
* Laskennalliset tulot	92 411,00		92 411,00	81 360,37	11 050,63	88,04	94 422
** Laskennalliset erät yhteensä	-21 247,00		-21 247,00	-33 333,51	12 086,51	156,89	21 043
*** Kaikki netto	360 095,00		360 095,00	470 062,02	-109 967,02	130,54	783 327
54 LIIKELAITOKSET							
* TULOT	1 365 000,00		1 365 000,00	1 541 657,00	-176 657,00	112,94	1 478 104
* MENOT	-1 089 020,00		-1 089 020,00	-1 141 480,72	52 460,72	104,82	-1 107 343
** NETTO	275 980,00		275 980,00	400 176,28	-124 196,28	145,00	370 761
* Suunnitelmapoistot	-67 979,00		-67 979,00	-70 130,07	2 151,07	103,16	-61 980
* Laskennalliset menot	-4 466,00		-4 466,00	-4 650,47	184,47	104,13	-4 637
** Laskennalliset erät yhteensä	-72 445,00		-72 445,00	-74 780,54	2 335,54	103,22	-66 618
*** Kaikki netto	203 535,00		203 535,00	325 395,74	-121 860,74	159,87	304 144
55 SISÄISET PALVELUT							
* TULOT	503 524,00		503 524,00	461 795,95	41 728,05	91,71	455 482
* MENOT	-526 497,00		-526 497,00	-493 330,41	-33 166,59	93,70	-532 054
** NETTO	-22 973,00		-22 973,00	-31 534,46	8 561,46	137,27	-76 572

	Tilin nimi	Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA 2012 muutosten jälkeen	Käyttö	Alitus+/ylitys	Tot %	Tp edell v.
56	PALO- JA PELASTUSTOIMI							
*	TULOT	69 400,00		69 400,00	69 438,71	-38,71	100,06	67 141
*	MENOT	-301 310,00		-301 310,00	-307 762,81	6 452,81	102,14	-293 319
**	NETTO	-231 910,00		-231 910,00	-238 324,10	6 414,10	102,77	-226 178
*	Suunnitelmapoistot	-623,00		-623,00	-622,98	-0,02	100,00	-623
**	Laskennalliset erät yhteensä	-623,00		-623,00	-622,98	-0,02	100,00	-623
***	Kaikki netto	-232 533,00		-232 533,00	-238 947,08	6 414,08	102,76	-226 801
57	KAAVOITUS JA MITTAUS							
*	TULOT	40 000,00		40 000,00	25 248,97	14 751,03	63,12	30 193
*	MENOT	-217 030,00		-217 030,00	-75 699,05	-141 330,95	34,88	-107 365
**	NETTO	-177 030,00		-177 030,00	-50 450,08	-126 579,92	28,50	-77 172
*	Suunnitelmapoistot	-12 829,00		-12 829,00	-12 828,94	-0,06	100,00	-13 995
*	Laskennalliset menot	-3 092,00		-3 092,00	-2 753,65	-338,35	89,06	-3 006
**	Laskennalliset erät yhteensä	-15 921,00		-15 921,00	-15 582,59	-338,41	97,87	-17 001
***	Kaikki netto	-192 951,00		-192 951,00	-66 032,67	-126 918,33	34,22	-94 173
58	YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSVALVONTA							
*	TULOT	77 000,00		77 000,00	77 582,96	-582,96	100,76	104 108
*	MENOT	-189 940,00		-189 940,00	-163 734,33	-26 205,67	86,20	-157 200
**	NETTO	-112 940,00		-112 940,00	-86 151,37	-26 788,63	76,28	-53 092
*	Laskennalliset menot	-9 304,00		-9 304,00	-8 296,93	-1 007,07	89,18	-9 040
**	Laskennalliset erät yhteensä	-9 304,00		-9 304,00	-8 296,93	-1 007,07	89,18	-9 040
***	Kaikki netto	-122 244,00		-122 244,00	-94 448,30	-27 795,70	77,26	-62 132

	Tilin nimi	Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA 2012 muutosten jälkeen	Käyttö	Alitus+/ylitys	Tot %	Tp edell v.
50	TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ							
*	TULOT	3 970 448,00		3 970 448,00	4 121 434,86	-150 986,86	103,80	3 875 740
*	MENOT	-4 458 867,00		-4 458 867,00	-4 317 816,70	-141 050,30	96,84	-3 700 037
**	NETTO	-488 419,00		-488 419,00	-196 381,84	-292 037,16	40,21	175 703
*	Suunnitelmapoistot	-248 549,00		-248 549,00	-250 044,31	1 495,31	100,60	-190 699
*	Laskennalliset tulot	92 411,00		92 411,00	81 360,37	11 050,63	88,04	94 422
*	Laskennalliset menot	-33 645,00		-33 645,00	-30 962,26	-2 682,74	92,03	-32 399
**	Laskennalliset erät yhteensä	-189 783,00		-189 783,00	-199 646,20	9 863,20	105,20	-128 677
***	Kaikki netto	-678 202,00		-678 202,00	-396 028,04	-282 173,96	58,39	47 027
60	PERUSTURVAPALVELUT							
61	SOSIAALI- JA PERUSTERV.HUOLTO							
*	TULOT	10 000,00		10 000,00	5 497,00	4 503,00	54,97	8 108
*	MENOT	-10 030 800,00	48 300,00	-9 982 500,00	-9 953 989,79	-28 510,21	99,71	-9 244 061
**	NETTO	-10 020 800,00		-9 972 500,00	-9 948 492,79	-24 007,21	99,76	-9 235 953
*	Laskennalliset menot	-74,00		-74,00	-85,94	11,94	116,14	-87
**	Laskennalliset erät yhteensä	-74,00		-74,00	-85,94	11,94	116,14	-87
***	Kaikki netto	-10 020 874,00		-9 972 574,00	-9 948 578,73	-23 995,27	99,76	-9 236 040
67	ERIKOISSAIRAANHOITO							
*	MENOT	-4 425 000,00	-48 300,00	-4 473 300,00	-4 626 892,47	153 592,47	103,43	-4 333 961
**	NETTO	-4 425 000,00		-4 473 300,00	-4 626 892,47	153 592,47	103,43	-4 333 961
***	Kaikki netto	-4 425 000,00		-4 473 300,00	-4 626 892,47	153 592,47	103,43	-4 333 961

Tilin nimi	Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA 2012 muutosten jälkeen	Käyttö	Alitus+/ylitys	Tot %	Tp edell v.
68 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO							
* MENOT	-199 200,00		-199 200,00	-202 288,47	3 088,47	101,55	-196 825
** NETTO	-199 200,00		-199 200,00	-202 288,47	3 088,47	101,55	-196 825
*** Kaikki netto	-199 200,00		-199 200,00	-202 288,47	3 088,47	101,55	-196 825
60 PERUSTURVAPALVELUT YHTEENSÄ							
* TULOT	10 000,00		10 000,00	5 497,00	4 503,00	54,97	8 108
* MENOT	-14 655 000,00		-14 655 000,00	-14 783 170,73	128 170,73	100,87	-13 774 847
** NETTO	-14 645 000,00		-14 645 000,00	-14 777 673,73	132 673,73	100,91	-13 766 739
* Laskennalliset menot	-74,00		-74,00	-85,94	11,94	116,14	-87
** Laskennalliset erät yhteensä	-74,00		-74,00	-85,94	11,94	116,14	-87
*** Kaikki netto	-14 645 074,00		-14 645 074,00	-14 777 759,67	132 685,67	100,91	-13 766 826
KAIKKI YHTEENSÄ							
* TULOT	11 649 226,00		11 649 226,00	11 905 227,10	-256 001,10	102,20	11 514 952
* MENOT	-34 216 987,00		-34 216 987,00	-33 910 200,38	-306 786,62	99,10	-32 142 140
** NETTO	-22 567 761,00		-22 567 761,00	-22 004 973,28	-562 787,72	97,51	-20 627 189
* Suunnitelmapoistot	-405 525,00		-405 525,00	-422 102,50	16 577,50	104,09	-359 300
* Pys.vastaavien arvonalennukset	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	-1 996 728
* Laskennalliset tulot	239 552,00		239 552,00	222 684,94	16 867,06	92,96	238 545
* Laskennalliset menot	-239 552,00		-239 552,00	-222 684,94	-16 867,06	92,96	-238 545
** Laskennalliset erät yhteensä	-405 525,00		-405 525,00	-422 102,50	16 577,50	104,09	-2 356 028
*** Kaikki netto	-22 973 286,00		-22 973 286,00	-22 427 075,78	-546 210,22	97,62	-22 983 216

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Kunnan tilinpäätöslaskelmat

3.1.1 Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2012		1.1. - 31.12.2011	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	7 349 423,58		7 409 962,01	
Maksutuotot	978 934,43		955 803,41	
Tuet ja avustukset	545 764,63		402 133,90	
Muut toimintatuotot	1 487 652,39	10 361 775,03	1 708 072,20	10 475 971,52
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-8 575 997,40		-8 602 096,70	
Henkilöstösivukulut				
Eläkekulut	-2 652 094,87		-2 656 752,83	
Muut henkilösivukulut	-509 062,44		-501 299,30	
Palvelujen ostot	-18 123 023,19		-16 913 739,73	
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 597 943,55		-1 520 597,42	
Avustukset	-573 539,20		-503 220,49	
Muut toimintakulut	-335 087,66	-32 366 748,31	-405 453,60	-31 103 160,07
Toimintakate		-22 004 973,28		-20 627 188,55
Verotulot		11 348 783,07		11 316 778,76
Valtionosuudet		13 161 785,00		12 262 357,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	113 903,75		74 232,70	
Muut rahoitustuotot	33 492,39		31 248,41	
Korkokulut	-50 566,59		-50 808,30	
Muut rahoituskulut	-5 266,19	91 563,36	-4 583,05	50 089,76
Vuosikate		2 597 158,15		3 002 036,97
Poistot ja arvonalennukset				
Suunn.mukaiset poistot	-422 102,50		-359 299,79	
Arvonalennukset		-422 102,50	-1 996 728,03	-2 356 027,82
Satunnaiset erät				
Tilikauden tulos		2 175 055,65		646 009,15
Varausten lisäys (-)/vähennys (+)		-2 000 000,00		
Tilikauden ylijäämä/alijäämä		175 055,65		646 009,15

3.1.2 Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA

	2012	2011
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 597 158,15	3 002 036,97
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjaukset	-81 964,92	-435 411,25
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-891 510,49	-2 146 801,73
Rahoitusosuudet investointeihin	98 757,00	425 660,86
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	135 795,00	648 456,52
Toiminnan ja investointien rahavirta	<u>1 858 234,74</u>	<u>1 493 941,37</u>
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset	6 745,00	
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-459 002,34	-531 096,87
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-424,74	1,07
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos	373 577,60	399 965,71
Korottomien velkojen muutos	231 370,02	855 072,24
Rahoituksen rahavirta	<u>152 265,54</u>	<u>723 942,15</u>
Rahavarojen muutos	2 010 500,28	2 217 883,52
Rahavarat 31.12.	8 782 291,70	6 771 791,42
Rahavarat 1.1.	<u>6 771 791,42</u>	<u>4 553 907,90</u>
	2 010 500,28	2 217 883,52

3.1.3 Tase

VASTAAVAA	31.12.2012	31.12.2011
A PYSYVÄT VASTAAVAT	13 919 691,03	13 609 615,12
I Aineettomat hyödykkeet	14 836,43	30 867,65
Aineettomat oikeudet	14 836,43	18 038,71
Muut pitkävaikutteiset menot		12 828,94
II Aineelliset hyödykkeet	9 143 969,61	8 851 301,75
Maa- ja vesialueet	2 479 864,26	2 492 100,85
Rakennukset	2 998 932,65	3 013 224,56
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 336 812,78	2 409 088,64
Koneet ja kalusto	203 807,11	170 880,54
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	124 552,81	766 007,16
III Sijoitukset	4 760 884,99	4 727 445,72
Osakkeet ja osuudet	4 707 997,07	4 667 812,80
Muut lainasaamiset	8 586,38	8 586,38
Muut saamiset	44 301,54	51 046,54
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	484 354,62	479 102,38
Valtion toimeksiannot	1 836,65	3 673,27
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	482 517,97	475 429,11
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	10 478 930,92	8 842 008,24
II Saamiset	1 696 639,22	2 070 216,82
Pitkäaikaiset saamiset	0,00	0,00
Lainasaamiset		
Lyhytaikaiset saamiset	1 696 639,22	2 070 216,82
Myyntisaamiset	859 775,16	445 911,40
Lainasaamiset	112 400,00	61 000,00
Muut saamiset	358 815,35	720 702,19
Siirtosaamiset	365 648,71	842 603,23
III Rahoitusarvopaperit	171 647,26	170 841,26
Osakkeet ja osuudet	171 647,26	170 841,26
IV Rahat ja pankkisaamiset	8 610 644,44	6 600 950,16
Kassatilit	420,10	953,35
Maksuliiketililit	5 610 224,34	4 599 996,81
Talletustilit	3 000 000,00	2 000 000,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	24 882 976,57	22 930 725,74

VASTATTAVAA	31.12.2012	31.12.2011
A OMA PÄÄOMA	16 435 085,22	16 260 029,57
I Peruspääoma	13 444 791,32	13 444 791,32
IV Edellisten tilik.ylijäämä (alijäämä)	2 815 238,25	2 169 229,10
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	175 055,65	646 009,15
 B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	 2 000 000,00	 0,00
Vapaaehtoiset varaukset	2 000 000,00	
 C PAKOLLISET VARAUKSET	 53 802,75	 53 802,75
Muut pakolliset varaukset	53 802,75	53 802,75
 D. TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	 490 816,60	 485 989,10
Valtion toimeksiannot	1 836,65	3 673,27
Lahjoitusrahastojen pääomat	488 979,95	482 315,83
 E. VIERAS PÄÄOMA	 5 903 272,00	 6 130 904,32
I Pitkäaikainen vieras pääoma	1 813 204,85	2 229 505,91
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	875 978,83	1 303 115,93
Lainat julkisyhteisöiltä	283 979,34	296 851,45
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	653 246,68	629 538,53
II Lyhytaikainen vieras pääoma	4 090 067,15	3 901 398,41
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	427 137,11	427 137,10
Lainat julkisyhteisöiltä	12 872,10	31 865,24
Saadut ennakot	20 046,03	34 800,99
Ostovelat	1 682 567,20	1 081 434,47
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	205 914,32	205 134,47
Siirtovelat	1 741 530,39	2 121 026,14
 VASTATTAVAA YHTEENSÄ	 24 882 976,57	 22 930 725,74

3.2 Konsernilaskelmat

3.2.1 Konsernituloslaskelma

	2012	2011
Toimintatuotot	23 115 902,90	22 231 771,69
Toimintakulut	-44 311 504,81	-42 098 871,00
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-1 545,59	-2 787,76
Toimintakate	-21 197 147,50	-19 869 887,07
Verotulot	11 304 880,58	11 273 963,37
Valtionosuudet	13 161 785,00	12 262 357,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	125 846,22	86 850,53
Muut rahoitustuotot	38 419,54	33 658,87
Korkokulut	-180 323,07	-184 273,84
Muut rahoituskulut	-8 902,77	-10 404,40
Vuosikate	3 244 558,00	3 592 264,46
Poistot ja arvonalennukset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 159 841,67	-1 042 503,61
Tilikauden yli- ja alipariarvot		
Arvonalentumiset	-7 658,85	-1 996 728,03
Satunnaiset erät		
Tilikauden tulos	2 077 057,48	553 032,82
Tilinpäätössiirrot	-2 034 345,85	-13 610,42
Vähemmistöosuudet	10,53	-10,35
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	42 722,16	539 412,05

3.2.2 Konsernin rahoituslaskelma

	2012	2011
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 244 557,99	3 592 264,46
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	-15 117,22	-393 485,74
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 527 829,54	-2 909 295,69
Rahoitusosuudet investointeihin	108 931,47	428 237,49
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	162 768,66	658 837,68
Toiminnan ja investointien rahavirta	<u>1 973 311,36</u>	<u>1 376 558,20</u>
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-5 088,35	-56,69
Antolainasaamisten vähennykset	6 745,00	
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	19 912,98	618 527,05
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-829 156,62	-797 738,28
Lyhytaikaisten lainojen muutos	518,66	531,75
Oman pääoman muutokset	-6 426,98	2 730,09
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	551,41	740,87
Vaihto-omaisuuden muutos	-8 250,61	-18 394,82
Saamisten muutos	-10 753,01	357 253,90
Korottomien velkojen muutos	363 430,95	972 749,38
Rahoituksen rahavirta	<u>-468 516,57</u>	<u>1 136 343,25</u>
Rahavarojen muutos	1 504 794,79	2 512 901,45
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	9 797 747,28	8 292 792,39
Rahavarat 1.1.	8 292 952,50	5 779 843,89
	<u>1 504 794,78</u>	<u>2 512 948,50</u>
erotus	-0,01	47,05

3.2.3 Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2012	31.12.2011
PYSYVÄT VASTAAVAT	18 523 709,73	18 353 421,26
Aineettomat hyödykkeet	92 864,65	109 091,52
Aineettomat oikeudet	80 776,99	82 778,42
Muut pitkävaikutteiset menot	12 087,66	26 313,10
Ennakkomaksut		
Aineelliset hyödykkeet	17 798 260,02	17 649 287,43
Maa- ja vesialueet	2 731 554,99	2 739 390,12
Rakennukset	10 587 250,88	10 538 865,42
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 398 154,51	2 473 630,54
Koneet ja kalusto	720 731,34	525 372,13
Muut aineelliset hyödykkeet	1 621,93	1 621,93
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	358 946,37	1 370 407,29
Sijoitukset	632 585,06	595 042,31
Osakkuusyhteisöosuudet	208 107,67	170 061,79
Muut osakkeet ja osuudet	352 429,07	351 375,40
Muut lainasaamiset	15 338,26	10 249,91
Muut saamiset	56 710,06	63 355,21
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	795 158,76	758 543,95
VAIHTUVAT VASTAAVAT	12 950 562,70	11 426 631,30
Vaihto-omaisuus	169 260,87	161 009,75
Pitkäaikaiset saamiset	111 159,69	81 270,81
Lyhytaikaiset saamiset	2 872 394,87	2 891 558,35
Rahoitusarvopaperit	422 854,61	358 528,10
Rahat ja pankkisaamiset	9 374 892,66	7 934 264,29
VASTAAVAA YHTEENSÄ	32 269 431,19	30 538 596,51

VASTATTAVAA	31.12.2012	31.12.2011
OMA PÄÄOMA	15 269 970,48	15 177 766,44
Peruspääoma	13 444 790,88	13 470 383,02
Arvonkorotusrahasto	232 063,09	232 063,09
Muut omat rahastot	799 831,90	810 839,47
Edellisten tilik.ylijäämä (alijäämä)	750 562,46	125 068,81
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	42 722,15	539 412,05
VÄHEMMISTÖOSUUDET	1 089 060,74	1 113 745,62
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	2 444 399,33	410 357,38
Poistoero	121 053,80	128 797,85
Vapaaehtoiset varaukset	2 323 345,53	281 559,53
PAKOLLISET VARAUKSET	182 636,08	158 469,89
Eläkevaraukset		
Muut pakolliset varaukset	182 636,08	158 469,89
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	863 802,33	826 636,11
VIERAS PÄÄOMA	12 419 562,23	12 851 621,07
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	5 387 568,22	6 072 490,83
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	616 386,96	592 678,81
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	759 613,84	882 871,14
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	5 655 993,21	5 303 580,29
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	32 269 431,19	30 538 596,51

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1-7)

Kunnan tilinpäätöksen arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Pysyvät vastaavat
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Pysyvien vastaavien hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa poistosuunnitelma.

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoituksissa olevat osakkeet sekä muut sijoitusluonteiset erät ovat merkitty taseeseen hankintamenoon. Sijoitusten Osakkeista ja osuuksista on siirretty suoranaisesti kunnan toimialaan kuulumattomat osakkeet ja osuudet Vaihtuviin vastaaviin kohdalle Rahoitusarvopaperit.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuutta ei ole.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoonsa. Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon.

Vapaaehtoiset varaukset

Vapaaehtoisia varauksia kirjattiin vuoden 2012 tuloksesta 2 000 000 €. Investointivaraukset kohdistettiin Laajakaistahankkeeseen sekä Kirjasto- ja koulurakennusten rakentamiseen/peruskorjaukseen.

Pakolliset varaukset

Pakollinen varaus tehtiin kaatopaikan sulkemisesta aiheutuvia lopputöitä varten. Työt jaksottuivat ajalle 2006 – 2009. Loppuvaraus jätettiin mahdollisiin jälkihoitokustannuksiin.

Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Tilikarttaa ei ole muutettu, joten tilinpäätös on vertailukelpoinen edelliseen vuoteen nähden

Vesihuoltolaitos on laskennallisesti eriytetty kirjanpidossa. Toimenpide on vaa-
tinut avaamaan vesihuoltolaitostoimintaan taseessa omat pysyvien vastaavien
tilit sekä saatava- ja velkatilit. Rahoituslaskelmaa ja tasetta ei saa suoraan kir-
janpitojärjestelmän kaavalla vaan ne on tehty kirjanpidosta poimien.

Jaksotukset

Lomapalkkavelka on laskettu henkilöittäin, lomarahana osuus on laskettu käyt-
tään joulukuun palkkaa ja henkilösivukuluja. Lomapalkkavelka on laskettu Kir-
janpitolausuntalon kuntajaoston lausunnon 103/24.1.2012 antaman ohjeen
mukaan.

Lainojen korot on jaksotettu, vähäisiä maksuliikennetilien korkoja ja pankkipal-
velumaksuja ei ole jaksotettu.

Suurten vakuutuserien laskutus kulkee kalenterivuositain.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Konsernitilinpäätös muodostuu konsernituloslaskelmasta, konsernitaseesta ja
rahoituslaskelmasta sekä konsernin liitetiedoista, jotka ovat esitetty samassa
kunnan liitetietojen kanssa. Liitetiedot on yhdistelyt saatavissa olevin tiedoin.

Kuntayhtymät

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jä-
senenä. Kuntayhtymien taseista ja tuloslaskelmasta on yhdistelty kunnan pe-
ruspääomasijoituksia vastaavat osuudet kunnan taseeseen rivi riviltä.
Kuntayhtymien peruspääomasta on eliminoitu kunnan kuntayhtymäosuuksia
vastaavat osuudet pariarvomenetelmällä. Kunnan ja kuntayhtymien sekä kon-
sernijäsenten keskinäinen liikevaihto sekä velat ja saatavat on eliminoitu omis-
tusosuuden suhteessa. Kahden konsernijäsenen väliset sisäiset erät on vä-
hennetty pienemmän jäsenosuuden mukaisessa suhteessa. Eliminoitavat tie-
dot on osin saatu vaillinaisena tai vastapuolten summat eroavat toisistaan.
Eliminointi on tehty joko pienemmän summan mukaan tai varmimmalta tuntu-
van ilmoituksen mukaan. Liitetietoja ei kaikilta osin pysty tekemään täydelli-
sesti vaillinaisten tietojen takia.

Tytäryhtiöt

Tyttärien taseet ja tuloslaskelmat on siirretty rivi riviltä kunnan taseeseen.
Tyttärien osakepääomasta on eliminoitu kunnan omistuksen mukainen osuus
pariarvomenetelmällä. Tyttärien omien pysyvien vastaavien hyödykkeiden
poistojen ja kunnan suunnitelman mukaisten poistojen poistovaje on oikaistu
Rakennusten ja yli/alijäämätileillä. Vähemmistöosuus on kirjattu, mikäli tyttä-
ren Oma pääoma jää positiiviseksi poistoerokirjauksen jälkeen. Tyttärien ja
kunnan sekä konsernijäsenten väliset liikevaihdot sekä saatavat ja velat on
eliminoitu, myös kiinteistöverot on eliminoitu. Olavin toimintakeskus toimii eril-
lisenä verotuksellisenä yhtymänä ja käsitellään kunnan konsernitilinpäätök-

sessä tyttärenä. Liitetietoja ei kaikilta osin pysty tekemään täydellisesti vaillinaisten tietojen takia.

Osakkuusyhtiöt

Osakkuusyhteisöosuus on yhdistetty. Osakkuusyhteisökirjauksessa ei ole voidu huomioida poistovajetta, koska ei ehditty saada tietoa rakennuksen hankintahinnasta.

4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

8)

Toimintatuotot tehtäväalueittain				
	Konserni		Kunta	
	2012	2011	2012	2011
Yleishallinto	629 895,12	35 563,52	65 253,59	35 563,52
Sosiaali- ja terveystuotot	9 633 963,10	8 741 111,24	133 096,62	158 985,98
Opetus- ja kulttuuripalvelut	2 184 516,15	2 063 395,34	362 511,52	285 791,80
Muut palvelut	10 693 582,02	11 391 701,57	9 800 913,30	9 995 630,22
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	<i>23 141 956,39</i>	<i>22 231 771,67</i>	<i>10 361 775,03</i>	<i>10 475 971,52</i>

9)

Verotulojen erittely		
	2012	2011
Kunnan tulovero	8 873 747,16	8 367 450,21
Osuus yhteisöveron tuotosta	768 117,59	1 270 295,88
Kiinteistövero	1 706 918,32	1 679 032,67
<i>Verotulot yhteensä</i>	<i>11 348 783,07</i>	<i>11 316 778,76</i>

10)

Valtionosuuksien erittely		
	2012	2011
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	10 513 630,00	9 970 978,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	3 151 752,00	2 696 472,00
Järjestelmämuutoksen tasaus	145 476,00	145 476,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-649 073,00	-550 569,00
<i>Valtionosuudet yhteensä</i>	<i>13 161 785,00</i>	<i>10 183 154,00</i>

11) Satunnaiset erät, ei ilmoitettavaa

12)

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määräämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

1.1.2008 otettiin voimaan valtuuston hyväksymä osittain uusittu poistosuunnitelma. Aikaisempi poistosuunnitelma oli hyväksytty 16.12.1996 vuodelle 1997, jolloin hallinnollisesta kirjanpidosta siirryttiin soveltuvin osin kirjanpitolaian mukaiseen kirjanpitoon. Tuolloin kunnan käyttöomaisuus piti uudelleen arvostaa kirjanpitoon. Lyhyet poistoaajat sekä alussa voimakas ja sitten hidastuva poistotapa olivat tarkoituksenmukaiset. Poistosuunnitelma on ollut nopeatahtinen. Käyttöaikojen uudelleen tarkastelun yhteydessä muutettiin hallinto- ja laitosrakennusten poistoaika 30 v:sta 40 v:een. Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden menojäännöspoistomene-

telmä vaihdettiin tasapoistomenetelmään maksimipoistoajoin. Siten alussa suuri ja loppua kohden hidastuva poistojen jaksotus muutettiin loppukäyttöajalle tasaisesti jaksottuvaksi. Lisäksi tehtiin joidenkin yksittäisten kohteiden poistoaikojen pidennyksiä, koska tehdyt korjaukset jatkoivat rakennuksen käyttöikä. Samalla päätöksellä nostettiin pysyvien vastaavien pienhankintaraja 8 409 eurosta 10 000 euroon.

POISTOSUUNNITELMA 1.1. - 31.12.2012

Taseryhmä

Tili	Kalustoryhmä	Sumu tasapoisto	KK (%/v)
1 Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet			
100 AINEETTOMAT OIKEUDET			
1000	TIETOKONEOHJELMAT		
	10 TIETOKONEOHJELMAT 3 V	36	(33,3%/v)
1001	VESIHUOLTOLAITOS/TIETOKONEOHJ		
	10 TIETOKONEOHJELMAT 3 V	36	(33,3%/v)
105 MUUT PITKÄVAIKUTT.MENOT			
1009	MUUT PITKÄVAIKUTT.MENOT		
	10 MUUT PITKÄVAIKUTT. 5 V	60	(20,0%/v)
110 MAA- JA VESIALUEET			
1010	LIITTYMISMAKSUT	9	Ei poistoa
	12 OTAMON TYÖKESKUKSEN LIITTYMÄT		
	13 KOULUJEN LIITTYMÄT		
	14 AIROLAN LIITTYMÄT		
	15 LEIRINTÄALUEEN LIITTYMÄT		
	16 TEOLLISUUSTILOJEN LIITTYMÄT		
	17 KATUVALOJEN LIITTYMÄT		
	18 SUOPELTO-ILOLA LIITTYMÄT		
1011	VESIHUOLTOL. LIITTYMISMAKSUT	9	Ei poistoa
	20 VESIHUOLLON LIITTYMÄT*		
	21 JÄTEVESIHUOLLON LIITTYMÄT*		
1012	(SIS.) LIITTYMISMAKSUT	9	Ei poistoa
	10 TEATTERITALON LIITTYMÄT		
	12 OTAMON TYÖKESKUKSEN LIITTYMÄT		
1101	MAA-ALUEET	9	Ei poistoa
1102	VESIHUOLTOLAIT. MAA-ALUEET	9	Ei poistoa
112 RAKENNUKSET			
1110	ASUINRAKENNUKSET		
	10 ASUINRAKENNUKSET 30 V	360	(3,3%/v)
1115	HALLINTO-JA LAITOSRAKENN.		
	10 HALLINTO/LAITOSRAK.10 V	120	(10,0%/v)
	20 HALLINTO/LAITOSRAK. 20 V	240	(5,0%/v)
	30 HALLINTO/LAITOSRAK. 30 V	360	(3,3%/v)
	40 HALLINTO/LAITOSRAK. 40 V	480	(2,5%/v)
	50 HALLINTO/LAITOSRAK. 50 V	600	(2,0%/v)
1120	TEHDAS- JA TUOTANTORAK.		
	10 TEHDAS/TUOTANTORAK. 10 V	120	(10,0%/v)
	11 TEHDAS/TUOTANTORAK. 15 V	180	(6,7%/v)
	12 TEHDAS/TUOTANTORAK. 20 V	240	(5,0%/v)
1121	VESIHUOLTOLAITOKSEN		
	21 VH TEHDAS/TUOTANTORAK.20 V	240	(5,0%/v)
1125	MUUT RAKENNUKSET		
	10 MUUT RAKENNUKSET 10 V	120	(10,0%/v)
	11 MUUT RAKENNUKSET 15 V	180	(6,7%/v)
	12 MUUT RAKENNUKSET 20 V	240	(5,0%/v)

13	MUUT RAKENNUKSET 30 V	360 (3,3%/v)
114 KIIINTEÄT RAKENT. JA LAITT.		
1130	MAA- JA VESIRAKENTEET	
	10 RAKENNUSKAAVATIED	240 (5,0%/v)
	11 MUUT TIET	240 (5,0%/v)
	13 TORIT	240 (5,0%/v)
	14 PUISTOT	240 (5,0%/v)
	15 PIHA-ALUEET	360 (3,3%/v)
	16 LAITURIT/SATAMAT	360 (3,3%/v)
	17 UIMALAT	360 (3,3%/v)
	18 URHEILUKENTÄT	360 (3,3%/v)
	19 LEIKKIKENTÄT	360 (3,3%/v)
	20 KUNTOPOLUT	360 (3,3%/v)
	21 LEIRINTÄALUE	360 (3,3%/v)
	22 KAASTOPAIKKA	360 (3,3%/v)
1140	JOHTOVERKOSTOT/-LAITTEET	
	11 KAUKOLÄMPÖVERKOSTO	360 (3,3%/v)
	14 KATUVALAISTUS	240 (5,0%/v)
	16 ALUEVESIHUOLTOVERKKO	480 (2,5%/v)
1141	VESIHUOLTOLAIT. JOHTOVERKOSTO JA -LAITTE	
	10 VESIJOHTOVERKOSTO*	480 (2,5%/v)
	11 VIEMÄRIJOHTOVERKOSTO*	480 (2,5%/v)
	12 SADEVESILINJAT	480 (2,5%/v)
1150	MUUT KIIINTEÄT RAKENT. JA LA	
	12 LÄMPÖLAITOKSEN LAITTEET	240 (5,0%/v)
	15 MUUT KIIINTEÄT KONEET, LAITTEET, RAKENTEET	180 (6,7%/v)
1151	VESIHUOLTOLAIT. MUUT KIIINTEÄT RAKENT. JA	
	10 VESILAITOKSEN LAITTEET *	240 (5,0%/v)
	11 VIEMÄRILAITOKS. LAITTEET *	240 (5,0%/v)
116 KONEET JA KALUSTO		
1160	KULJETUSVÄLINEET	
	10 AUTOT 5 V	60 (20,0%/v)
	15 AUTOT 10 V	120 (10,0%/v)
	30 VENEET 10 V	120 (10,0%/v)
1170	MUUT KONEET JA KALUSTO	
	10 LIIKKUVAT TYÖKONEET 5 V	60 (20,0%/v)
	15 KONTTORI- JA TIETOL. 3 V	36 (33,3%/v)
	16 KONTTORI- JA TIETOL. 5 V	60 (20,0%/v)
	17 ATK-VERKOT 10 V	120 (10,0%/v)
	20 SAIRAALA-/TERV. LAITT. 5 V	60 (20,0%/v)
	25 LAITOSKEITTIÖ YMS. KALUSTO 5 V	60 (20,0%/v)
	30 MUU KALUSTO 3 V	36 (33,3%/v)
	31 MUU KALUSTO 5 V	60 (20,0%/v)
1171	VESIH. LAITOKSEN MUUT KONEET JA KALUSTO	
	16 VHL/KONTTORI- JA TIETOL. 5 V	60 (20,0%/v)
	17 VHL/ATK-VERKOT 10 V*	120 (10,0%/v)
	30 VHL/MUU KALUSTO 3 V*	36 (33,3%/v)
117 MUUT AINEELLISET HYÖDYK.		
118 ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT		
1190	ENNAKKOMAKSUT	9 Ei poistoa
1195	KESKENERÄISET HANKINNAT	9 Ei poistoa
120	OSAKKEET JA OSUDET	9 Ei poistoa

130 MUUT SAAMISET

1286	LIITTYMISMAKSUT	9	Ei poistoa
	10 VESILIIITTYMÄT		
	11 VIEMÄRILIIITTYMÄT		
	12 SÄHKÖLIIITTYMÄT		
1287	VESIHUOLTOLAIT. LIITTYMISMAKSU	9	Ei poistoa
	10 VESILIIITTYMÄT		
	11 VIEMÄRILIIITTYMÄT		
	12 SÄHKÖLIIITTYMÄT		

13)

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta kunnan tilinpäätöksessä.

Vuosina 2011 - 2015:

Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot	2 377 125,50
Keskimääräisten poistonalaisten investointien omahankintameno	9 119 194,19
Ero (€)	-6 742 068,69
Ero %	-74

Suunnitelmakaudelle osuu investointeja, jotka eivät ole korvaavia investointeja vaan palvelutarjontaa laajentavia. Kunnallistekniset hankkeet ovat uudisalueille.

Hiljaisen kauden jälkeen suunnitelmissa olevia investointeja on paljon, sen jälkeen taas hiljenee. Suunnitelmien käynnistys on lykkääntynyt.

14)

Pakollisten varausten muutokset				
	Konserni		Kunta	
	2012	2011	2012	2011
Kaatopaikan jälkihoitovaraus 1.1.	53 802,75	53 802,75	53 802,75	53 802,75
Lisäykset kaudella				
Vähennykset kaudella				
Kaatopaikan jälkihoitovaraus 31.12.	53 802,75	53 802,75	53 802,75	53 802,75
Potilasvahinkovakuutusrahasto 1.1.	104 667,14	102 987,42		
Lisäykset kaudella	55 979,62	27 161,09		
Vähennykset kaudella	-31 813,42	-25 481,38		
Potilasvahinkovakuutusrahasto 31.12.	128 833,34	104 667,13		

15)

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2012	2011	2012	2011
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	81 964,92	368 614,93	81 964,92	368 614,93
Rakennusten myyntivoitot				0,00
Muut myyntivoitot	2 275,21	75 550,16		74143,65
<i>Myyntivoitot yhteensä</i>	84 240,13	444 165,09	81 964,92	442 758,58
Muut toimintakulut				
Kiinteistön myyntitappio		5 026,52		5 026,52
Muut myyntitappiot		2 349,19		2 320,81
<i>Myyntitappiot yhteensä</i>	0,00	7 375,71	0,00	7 347,33

16)

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely, ei ilmoitettavaa.

17) Poistoerot, ei ilmoitettavaa.

4.3 Tasetta koskevat liitetiedot

4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

18) Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset, ei ilmoitettavaa.

19) Kunnalla ei ilmoitettavaa.

Arvonkorotukset				
	Konserni		Kunta	
	2012	2011	2012	2011
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	13 797,77	13 797,77		
Arvonkorotukset				
Arvonkorotusten purku				
Arvo 31.12.	13 797,77	13 797,77		
Rakennukset (tehty ennen 1.1.1998)				
Arvo 1.1.	216 310,33	259 572,40		
Arvonkorotusten purku		-43 262,07		
Arvo 31.12.	216 310,33	216 310,33		
Muut arvonkorotukset				
Arvo 1.1.	1 954,98	1 954,98		
Arvonkorotukset				
Arvonkorotusten purku				
Arvo 31.12.	1 954,98	1 954,98		
Arvonkorotukset yhteensä	232 063,08	232 063,08		

20) Aktivoidut korkomenot, ei ilmoitettavaa.

21)

Aineettoman ja aineelliset hyödykkeet

9 158 806,04

Aineettomat hyödykkeet				Aineelliset hyödykkeet					
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa/vesi-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	18038,71	12828,94	30867,65	2492100,85	3013224,56	2409088,64	170880,54	766007,16	8851301,75
Tilikauden investoinnit +	6862,98	0,00	6862,98	41593,49	140185,45	439877,36	180421,24	110645,06	912722,60
Tilikauden rahoitusosuudet -			0,00		0,00	-47185,64	-51571,36		-98757,00
Tilikauden vähennykset -			0,00	-53830,08				-68259,36	-122089,44
Siirrot erien kesken			0,00		28280,27	655559,78		-683840,05	0,00
Tilikauden sumu-poistot -	-10065,26	-12828,94	-22894,20		-182757,63	-120527,36	-95923,31		-399208,30
Sisäisen erän oikaisu			0,00		0,00	0,00			0,00
Hankintameno 31.12.	14 836,43	0,00	14 836,43	2 479 864,26	2 998 932,65	3 336 812,78	203 807,11	124 552,81	9 143 969,61

Sijoitukset

4 760 884,99

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk-lainasaamiset	Saamiset konserniyh-teisöt	Saamiset kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2042118,12	25470,04	2306529,05	293695,59	4667812,80				59632,92	59632,92
Tilikauden investoinnit +	40184,27				40184,27					0,00
Tilikauden rahoitusosuudet -					0,00					0,00
Tilikauden vähennykset -					0,00				-6745,00	-6745,00
Siirrot erien kesken					0,00					0,00
Tilikauden sumu-poistot -					0,00					0,00
Sisäisen erän oikaisu					0,00					0,00
Hankintameno 31.12.	2 082 302,39	25 470,04	2 306 529,05	293 695,59	4 707 997,07				52 887,92	52 887,92

Yhteensä Pysyvät vastaavat

13 919 691,03

22 - 24)

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt						
Nimi	Kotipaikka	Kunnan osuus-	Konsernin osuus-%	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		Tilikauden voitto/tappio
				Oma po	Vieras po	
Tytäryhteisöt						
Asunto Oy Ulpuhanlehti	Sysmä	56,40	56,40	-16	12	-7
KOy Sysmän Työsuhtetalo	Sysmä	69,05	69,05	-85	94	-36
KOy Sysmän Vuokratalo	Sysmä	100,00	100,00	-2121	3286	126
KOy Sysisara	Sysmä	50,91	50,91	-12	9	29
Olavin toimintakeskus Yht.	Sysmä	70,00	70,00	479	6	-136
Kuntayhtymät						
Päijät-Hämeen koul.kons.	Lahti	1,51	1,51	951	434	66
Päijät-Hämeen sos.-terv.ky	Lahti	2,68	2,68	-425	2397	-323
Itä-Suomen päihdeh.ky	Tuustaipale	0,57	0,57	-2	7	-1
Päijät-Hämeen liitto	Lahti	2,50	2,50	78	114	-34
Eteva Ky	Mäntsälä	0,44	0,44	-122	220	-30
Osakkuusyhteisöt						
Kiint Oy Siniheinä	Sysmä	40,08	40,08	-13,00		-4
			Yhteensä	-1288	6579	-350

25)

Saamisten erittely				
	2012		2011	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		84 933,81		47 242,84
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	0,00	84 933,81		47 242,84
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		94 062,92		12 618,85
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		221 503,00		687 061,00
Yhteensä	0,00	315 565,92		699 679,85
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		41 218,29		29 078,60
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	0,00	41 218,29		29 078,60
Saamiset yhteensä	0,00	441 718,02	0,00	776 001,29

26)

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2012	2011	2012	2011
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Etukäteen maksetut vuokratulot				
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>				
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Kuntayhtymien maksuos.palautukset	221 503,00	686 801,00	221 503,00	686 801,00
Tulojäämät				
Tammikuun -13 maksettavat palkat	65 734,27	75 376,28	65 734,27	75 376,28
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	41 255,83	57 939,33	35 871,43	25 625,49
Henkilöstövakuutuksien palautus	27 772,75	33 190,13	27 772,75	33 190,13
Elatustuen elatustukisaatavat	5 497,00	8 007,00	5 497,00	8 007,00
Muut tulojäämät	82 266,40	89 869,48	9 270,26	13 603,33
<i>Tulojäämät yhteensä</i>	<i>222 526,25</i>	<i>264 382,22</i>	<i>144 145,71</i>	<i>155 802,23</i>
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>444 029,25</i>	<i>951 183,22</i>	<i>365 648,71</i>	<i>842 603,23</i>

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

28)

Oman pääoman erittely				
	Konserni		Kunta	
	2012	2011	2012	2011
Peruspääoma 1.1.	13 444 790,88	13 470 418,07	13 444 791,32	13 444 791,32
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella		35,05		
Peruspääoma 31.12.	13 444 790,88	13 470 383,02	13 444 791,32	13 444 791,32
Arvonkorotusrahasto 1.1.	232 063,09	275 325,15		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella		43 262,06		
Arvonkorotusrahasto 31.12.	232 063,09	232 063,09		
Muut omat rahastot 1.1.	810 839,48	734 907,33		
Lisäykset tilikaudella		75 932,15		
Vähennykset tilikaudella	-11 007,58			
Muut omat rahastot 31.12.	799 831,90	810 839,48		
Edell.tilikausien yli/alijäämä 1.1.	125 068,81	-5 839 941,78	2 169 229,10	2 603 810,89
Lisäykset tilikaudella		5 965 010,59	646 009,15	
Vähennykset tilikaudella	672 736,50			-434 581,79
Edell.tilikausien yli/alijäämä 31.12.	797 805,31	125 068,81	2 815 238,25	2 169 229,10
Tilikauden yli/alijäämä	42 721,36	539 412,05	175 055,65	646 009,15
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	<i>15 317 212,54</i>	<i>15 177 766,45</i>	<i>16 435 085,22</i>	<i>16 260 029,57</i>

29) Erittely poistoerosta, ei ilmoitettavaa.

30)

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät 1.1.2018 tai sen jälkeen		
	2012	2011
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	180 000,00	279 840,00
Lainat julkisyhteisöiltä	226 030,00	241 030,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	406 030,00	520 870,00

31) Joukkovelkakirjalainat, ei ilmoitettavaa

32) Ei ilmoitettavaa

33)

Vieras pääoma				
	2012		2011	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		6927,79		7149,78
Muut velat	36 859,72		36 859,72	
Siirtovelat				
<i>Yhteensä</i>	36 859,72	6927,79	36 859,72	7149,78
Velat kuntayhtymille, on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		621 890,20		96 683,70
Muut velat				
Siirtovelat		85 565,95		691 108,22
<i>Yhteensä</i>	0,00	707 456,15	0,00	787 791,92
Velat osakkuusyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
<i>Yhteensä</i>	0,00		0,00	
<i>Vieras pääoma yhteensä</i>	36 859,72	714 383,94	36 859,72	794 941,70

34) Sekkilimiitti, ei ilmoitettavaa

35) Lunastusvelat, ei ilmoitettavaa

36)

Liittymismaksut ja muut velat				
	Konserni		Kunta	
	2012	2011	2012	2011
Muut velat				
Liittymismaksut	615 439,84	323 253,55	652 299,56	626 008,53
Muut velat	451 557,17	4 330,00	206 861,72	208 664,47
<i>Muut velat yhteensä</i>	1 066 997,01	327 583,55	859 161,28	834 673,00

37)

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2012	2011	2012	2011
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	2 154 318,28	2 073 465,44	1 251 556,70	1 287 131,64
Korkojaksotukset	17 087,05	15 620,67	7 284,31	6 538,55
Siirtovelat valtiolle	393 333,39	133 698,00	393 333,39	133 698,00
Muut menojäämät	197 103,81	773 392,67	89 355,99	691 108,22
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	2 761 842,53	2 996 176,78	1 741 530,39	2 118 476,41

38) Huollettavien varat, ei ilmoitettavaa

39)

Elatustuen takautumissaatavan laskennallinen korvaus	2012	2011
Taseen saamisiin merkitty määrä 31.12.	5 497,00	8 007,00

4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

40) Ei ilmoitettavaa

41) Ei ilmoitettavaa

42) Ei ilmoitettavaa

43) Ei ilmoitettavaa

44)

Leasingvastuiden yhteismäärä				
	Konserni		Kunta	
	2012	2011	2012	2011
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	79 867,16	61 834,83	13 315,40	9 514,78
Myöhemmin maksettavat	186 894,16	150 586,54	33 572,93	21 059,32
<i>Yhteensä</i>	266 761,32	212 421,37	46 888,33	30 574,10

45) Ei ilmoitettavaa

46)

Vastuusitoumukset				
	2012		2011	
	Konserni		Kunta	
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen vastuupääoma	1 717 910,49	1 271 910,49	1 717 910,49	1 271 910,49
Jäljellä olevan vastuupääoma	976 450,20	596 664,33	976 450,20	596 135,83
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	937 253,33	924 317,33	918 597,33	918 597,33
Jäljellä olevan vastuun määrä	255 095,69	285 512,15	239 164,29	282 262,91

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	2 012	2 011
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	15 917 606,12	14 062 794,20
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	11 245,29	10 411,07

47)

Muut taloudelliset vastuut				
	Konserni		Kunta	
	2012	2011	2012	2011
Sopimusvastuut				
Vuokravastuut				
Muut taloudelliset vastuut	254389,8			
Arvonlisäveron palautusvastuut	737 874,53	445 828,68	503 219,18	366 127,89

4.5 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

48)

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2012	2011
Hallinto-osasto	13	14
Lomituspalvelut	126	149
Sivistysosasto	63	67
Päivähoitopalvelut	25	27
Tekninen osasto	19	19
Yhteensä	246	276

49)

Henkilöstökulut		
	2012	2011
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	8 723 520,28	8 746 905,45
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	2 652 094,87	2 656 752,83
Muut henkilösivukulut	509 062,44	501 299,30
Henkilöstökorvaukset ja muut korjauserät	-147 522,88	-144 808,75
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	11 737 154,71	11 760 148,83
Henkilöstökuluja aktivoitu	690,00	210,00
Henkilöstökulut yhteensä	11 737 844,71	11 760 358,83

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

5.1 Laskennallisesti eriytetyn vesihuoltolaitoksen tilinpäätös

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMA

(laskennallisesti eriytetty)

	31.12.2012	31.12.2011
LIIKEVAIHTO		
Myyntituotot	464 271,53	466 112,02
Liiketoiminnan muut tuotot	1 696,64	1 643,39
	465 968,17	467 755,41
MATERIAALI JA PALVELUT		
Aineet, tarvikkeet, tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-84 733,44	-80 890,43
Palvelujen ostot		
Palvelujen ostot	-138 678,82	-139 679,49
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-480,06	-448,28
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-12 384,78	163,29
Muut henkilösivukulut	-22,04	-21,30
	-236 299,14	-220 876,21
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-51 868,04	-48 814,68
Liiketoiminnan muut kulut	-80,16	
Liikelylijäämä (-alijäämä)	177 720,83	198 064,52
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkokulut	0,00	
Korvaus jäännöspääomasta	-29 629,58	-37 592,77
Muut rahoituskulut	-2,52	-5,04
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	148 088,73	160 466,71

VESIHUOLTOLAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA
(Laskennallisesti eriytetty)

	31.12.2012	31.12.2011
Tulorahoitus		
Liikeliijäämä/-alijäämä	177 720,83	198 064,52
Poistot ja arvonalentumiset	51 868,04	48 814,68
Rahoitustuotot ja -kulut	-29 632,10	-37 597,81
Muut tulorahoituksen korjaukset		
Sisäiset tuotot	-67 895,59	-56 853,85
Sisäiset kulut	87 377,33	98 762,36
	<u>219 438,51</u>	<u>251 189,90</u>
Investoinnit		
Investoinnit	-28 154,59	-194 609,22
Rah.osuudet investointeihin	68 259,36	50 000,00
Pysyvien vast.luov.tulot		
Sisäiset katteet		
	<u>40 104,77</u>	<u>-144 609,22</u>
Tulorahoitus ja investoinnit netto	259 543,28	106 580,68
Rahoitustoiminta		
Lainakannan muutokset		
Antolainojen lisäys	0,00	
Pitkäaik.lainojen vähennys	-13 021,09	-13 021,10
	<u>-13 021,09</u>	<u>-13 021,10</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Lyhytaik.saamisten muutos	-137 392,29	14 728,51
Korott.pitkä-ja lyhytaik.velkojen muut.	-17 995,36	122 632,96
	<u>-155 387,65</u>	<u>137 361,47</u>
Rahoitustoiminta netto	-168 408,74	124 340,37
Vaikutus kassavaroihin	91 134,54	230 921,05

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASE

(Laskennallisesti eriytetty)

VASTAAVA

PYSYVÄT VASTAAVAT

	31.12.2012	31.12.2011
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	466,68	733,34
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	31 994,99	29 401,50
Rakennukset	27 809,08	30 649,26
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 350 480,66	1 241 837,87
Koneet ja kalusto	0,00	1 899,00
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	1 410 284,73	1 303 787,63
Sijoitukset		
Liittymismaksut ja muut saamiset	41 327,09	41 327,09
Pysyvät vastaavat yhteensä	1 452 078,50	1 345 848,06

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	164 560,67	27 168,38
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	164 560,67	27 168,38
VASTAAVAA	1 616 639,17	1 373 016,44

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Jäännöspääoma	879 608,76	592 591,60
Tilikauden yli/alijäämä	148 088,73	160 466,71
Oma pääoma yhteensä	1 027 697,49	753 058,31

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	48 906,83	61 927,93
Liittymismaksut ja muut velat	508 890,14	497 546,54
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	557 796,97	559 474,47
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	13 021,11	13 021,10
Ostovelat	18 123,60	47 462,56
Siirtovelat		
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	31 144,71	60 483,66
Vieras pääoma yhteensä	588 941,68	619 958,13
VASTATTAVAA	1 616 639,17	1 373 016,44

6. ALLEKIRJOITUKSET

Kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan allekirjoitukset:

Sysmä 25.3.2013

7. LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA SEKÄ SÄILYTYSAJOISTA

	Arkistointi
Talousarvio perusteluineen	Paperi
Tase ja tase-erittely	Paperi
Pääkirja	Paperi ja sähköisesti Economa Arkisto
Päiväkirja	Sähköisesti, palvelimella ja cd-varmistuksilla
Reskontralistaukset	Sähköisesti, palvelimella ja cd-varmistuksilla
- myynnit	
- ostot	
Palkkakortisto	Paperi
Talousarviolainakortisto	Paperi
- ottolainat	
- antolainat	
Vuokrankantokortisto	Sähköisesti, palvelimella ja cd-varmistuksilla

Tositelajit: Kaikki tositteet ovat sähköisessä arkistossa, mutta tosite/laskukuvat osassa vain sähköisesti palvelimella ja cd-varmistuksella, osassa paperilla

1	Pankkitositteet	Paperi ja sähköiset viennit
4	Palkkatositteet	”-
6	Ei käytössä	
10	Muistiotositteet	Paperi ja sähköiset viennit
11	Muistiotositteet/alv	Paperi ja sähköiset viennit
12	Luottotappiot	Paperi ja sähköiset viennit
21	Ostolaskut	Paperi ja sähköiset viennit
22	Ostolaskut, vesihuoltolaitos/WF	Sähköisesti, palvelimella ja cd-varmistuksella
23	WF-ostolaskut	Sähköisesti, palvelimella ja cd-varmistuksella
29	Ostomaksut	Paperi ja sähköiset viennit
30	Myyntilaskut/Timmi	Paperi ja sähköiset laskut
31	Myyntilaskut/Plus	Paperi ja sähköiset laskut
32	Myyntilaskut/sos.Effica	Paperi ja sähköiset laskut
35	Myyntilaskut/lomitustoimi	Paperi ja sähköiset viennit
36	Myyntilaskut/vesihuoltolaitos	Paperi ja sähköiset viennit
39	Myyntisuoritukset	Paperi ja sähköiset viennit
95	Sisäisen laskennan tulos	Paperi ja sähköiset viennit
97	Kirjanpidon tulos	Paperi ja sähköiset viennit
100	Konsernitositteet	Paperi

Säilytys

Tasekirja	Pysyvästi
Tilintarkastuskertomus	Pysyvästi
Pääkirja	13 v
Päiväkirja	13 v
Tositeaineisto	13 v
Tase-erittelyt ja liitetiedot	13 v

Soilan rahasto

Päiväkirja ja pääkirja	atk-tulosteina paperilla
Tiliotteet	
Tilinpäätöslaskelma	

Säilytys Sysmän Yhteiskoulun arkistossa

8. Vireillä olevat hankkeet

Netto-osuus

Hankkeen nimi	Päätös	tuki	kuntaraha Sysmän osuus	kokonaisrah oitus	muu rahoitus + muiden toim.osuu s	rahoitusmuoto	aika	tp 2012	v. 2013	v. 2014	v.2015
INVESTOINTIHANKKEET											
Ilola-Suopellon alueen ja venepalvelukeskuksen investointihanke (käynnissä)		500 000	1 062 500	1 562 500		HÄMELY/0193/05.02.09/2010 työllisyysper.inv. Enint. 32%	1.10.2010-30.6.2013 Jatkoaika 30.6.2014	70358,23	308000	168000	
Sysmän rannikkoalueiden ja miljöön kehittämisen/investointihanke (kk satamarakennus)	Khall 14.11.2011§ 220, 13.8.2012§1 80	100 000	300 000	400 000		HÄMELY/0274/05.02.09/2011työllisyysper.inv . Enintään 25%.	28.12.2011-31.12.2013		250000	250000	
SYLI-Sysmän elämys- ja liikuntareitit (käynnissä)		82 100		82 100		HÄMELY 14.6.2012 637/3570-2012 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto		0	0		
Suopellon kevyenliikenteen väylän suunnittelu ja rakentaminen		100 000	1 450 000	1 550 000		UUDELY laatii hakemuksen, HÄMEIY myöntänyt jatkoaikaa.		93106,41	1450000		
Väihkylän lähiliikuntapaikka (valmis)		60 000	110 000	170 000		UUDELY/2547/04.00.03.01/2011		103489,5			
Huitilanjoen kunnostus (vireillä) tukirahaa haetaan kun kunnostuslupa lainvoimainen		40 000	145 000	185 000		ELY max 30%			20000	120000	5000
Laajakaista-hanke, maakunnallinen (P-H liitto, tuen saajan valintapäätös 1.12.2012) Sysmän hankealue	Khall 25.3.2013 mahd.päät ös ja mraha		1 014 970	4 613 600	3 598 630	Viestintävirasto ja HÄMELY	2013-2014		500000	515000	
yhteensä		882 100	4 082 470	8 563 200	3 598 630			266 954	2 528 000	1 053 000	

Hankkeen nimi	Päätös	tuki	kuntaraha Sysmän osuus	kokonaisrah oitus	muu rahoitus + muiden toim.osuu s	rahoitusmuoto	aika	tp 2012	v. 2013	v. 2014	v.2015
KÄYTTÖTALOUSHANKKEET											
Nuorten työpaja -hanke (käynnissä, jatkoa haetaan vuosittain)	Khall 13.12.2010 § 278	27000	22611	49611		UUDELY	1.7.2012- 30.6.2013	12654	22611		
Hiilidioksidipäästöjen vähentäminen ja hulevesien hallinta Sysmän taajamassa		140 000	60 000	200 000		EAKR/8.1.2013 257/00.01.05.20/2012	1.1.2013- 31.12.2014		20000	40000	
Kirkkolahden kunnostus		73 000	34 650	107 650		EAKR/HAMELY/ 23/07.04/2012	1.2.2013- 31.12.2014		16690	17960	
Sysmän rannikkoalueen ja miljöön kehittämisohjelma (käynnissä)	Khall 25.1.2010/8. 2.2010/ 10.5.2010 /14.6.2010/2 3.8.2010/13. 9.2010	390 008	126 827	592 000	75 165	P-H liitto/ EAKR 12.4.2010 249/00.01.05.20/2010	8.2.2010 - 31.12.2013	37518	34980		
YHTEEN HIILEEN-hanke (päätyi) Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007-2013 (käynnissä) Jatkohanke Yhteen hiileen (II)	Khall 25.10.2010 §238 Khall 13.6.2011	240 150	15 010	300 187	15 010	Hämeen ELY/17567 125/3560-2011 22.6.2011 6.11.2012 1925/3560- 2012/29692	11.11.2009 - 10.11.2012 8.10.2012 - 31.12.2014	2895	8148	4641	
YHTÄKÖYTTÄ - PROJEKTI, lomituspalvelujen Sysmän paikallisyksikön kehittämishanke neljän yhdistetyn paikallisyksikön toiminnan yhtenäistämiseksi (käynnissä)	Khall 14.12.2009 § 372/10.5.20 10 § 105	216 000	54 150	270 150		ESR 10.6.2010 424/05.02.07/2010	1.5.2010 - 31.5.2013	17540	7320		

Hankkeen nimi	Päätös	tuki	kuntaraha Sysmän osuus	kokonaisrah oitus	muu rahoitus + muiden toim.osuu s	rahoitusmuoto	aika	tp 2012	v. 2013	v. 2014	v.2015
Yrittäjyyden edistäminen lomitustoimessa (päättyi)		108 329	0	114 031	5 702	HämEly 28.10.2010 1432/3570-2010	1.6.2010- 31.12.2012				
(Hartola isännöi) Verkostosta Voimaa päättyy 31.3.2011 Jatkohanke 1.4.2011-31.12.2013	Khall 12.5.2008 §109/23.5.2 011 §107	568 000	36 210	710 000	105 790	HämeELY 18.2.2011 16/05.02.07/2011 ESR	1.4.2008 – 31.3.2011 1.4.2011- 31.12.2013	13082	13081		
(Sote isännöi) OKSA-projekti (päättyi)	Khall 22.6.2009 §211	991 328	39 178	1 212 660		ESR	1.6.2009 - 31.5.2012				
Päijät-Hämeen liitto/kuntayhteistyön tuki -hanke (1, €/as.)						EAKR	1.1.2009 - 30.6.2012		4214		
Heinola Resort 2011-2012 (päättyi), Heinola-Resort 2012-2014	Khall. 22.11.2010 § 253/13.6.20 11 §122 25.6.2012 §161	150 000	12 500	202 000	39 500	ESR rakennemuutosra ha	2011-2012	12500+ 4624	34226	28013	
POSKI -pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittamisprojekti	Tekpa 27.1.2009 §12		1 500	676 000			1.6.2009 - 31.5.2012				

	Päätös	tuki	kuntaraha Sysmän osuus	kokonaisrah oitus	muu rahoitus + muiden toim.osuu s	rahoitusmuoto	aika	tp 2012	v. 2013	v. 2014	v.2015
Päijänne-Leader ry:n kehittämishjelma (tulossa jatko 2014 - 2016)	Kv 21.9.2006 §30	4 200 000	173 230	8 029 000	3 655 770		2007 - 2013	24747	24747		
Liikunta-apteekki Nastolan kunta isännöi	Khall 23.5.2011 § 109						1.9.2011- 31.12.2013	1614	1691		
ERA17 - Lahden tiede- ja yrityspuisto								1000			
Juotavan Hyvä Etelä-Päijänne			0			Leader					
								111050	187708	90614	

